

GŁÓWNY URZĄD STATYSTYCZNY
CENTRAL STATISTICAL OFFICE

EMERYTURY I RENTY W 2009 R.

RETIREMENT PAY AND PENSIONS IN 2009

**Statistical
Information
and Elaborations**

**Informacje
i opracowania
statystyczne**

Warszawa 2010

Opracowanie publikacji
Preparation of the publication

GUS, Departament Badań Społecznych
CSO, Social Surveys Division

kierujący
supervisor

dr Sławomir Nałęcz - Zastępca Dyrektora
Departamentu Badań Społecznych
Deputy Director of Social Surveys Division

zespół
team

Joanna Mikke
Wiesława Duży
Elżbieta Król
Lidia Kapczyńska

Projekt okładki
Cover design

Zakład Wydawnictw Statystycznych
Statistical Publishing Establishment

ISSN 2082-7164

Publikacja dostępna na <http://www.stat.gov.pl/>
Publication available on <http://www.stat.gov.pl/>

PRZEDMOWA

Niniejsza publikacja jest pierwszym, całościowym opracowaniem statystyki publicznej na temat emerytur i rent oraz populacji osób i gospodarstw domowych, korzystających z tych świadczeń.

Zasadniczą, tabelaryczną część publikacji poprzedzają uwagi ogólne i komentarz analityczny. Uwagi ogólne obejmują określenia i definicje pojęć stosowane w statystyce dotyczącej świadczeń społecznych. Komentarz analityczny stanowi opis bieżących zmian zachodzących w liczebności i strukturze populacji emerytów i rencistów, wysokości świadczeń emerytalno-rentowych, wysokości przeciętnej emerytury oraz dochodu rozporządzalnego emeryckich gospodarstw domowych w porównaniu z minimum socjalnym i minimum egzystencji.

Dział pierwszy części tabelarycznej zawiera dane dotyczące populacji emerytów i rencistów oraz jej dynamiki, a także struktury według płci, wieku, zawodu, stanu zdrowia, regionów, województw oraz instytucji wypłacających świadczenia.

W drugim dziale zaprezentowano kwoty świadczeń brutto według rodzaju (emerytury, renty z tytułu niezdolności do pracy i renty rodzinne) oraz dynamikę ich zmian, przeciętne miesięczne kwoty emerytur i rent. Ponadto zostały przedstawione kwoty i liczebność świadczeń pozaubezpieczeniowych oraz relacje przeciętnej miesięcznej emerytury brutto z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych do przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej. Dane te są prezentowane w przekrojach regionów i województw.

W końcowej trzeciej części opracowania umieszczono informacje dotyczące dochodów gospodarstw domowych emerytów i rencistów, wydatków tych gospodarstw na towary i usługi konsumpcyjne oraz na wyposażenie mieszkania i prowadzenie gospodarstwa domowego, a także dane dotyczące subiektywnej oceny sytuacji materialnej gospodarstw domowych emerytów i rencistów.

Publikacja została opracowana na podstawie danych ze sprawozdawczości Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, Ministerstwa Obrony Narodowej, Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, Ministerstwa Sprawiedliwości oraz Instytutu Pracy i Spraw Socjalnych. Ponadto zostały wykorzystane wyniki badań statystyki publicznej z informacji sygnalnej z badania budżetów gospodarstw domowych i Europejskiego Badania Warunków Życia Ludności (EU-SILC) 2009.

Zastępca Dyrektora
Departamentu Badań Społecznych
dr Sławomir Nałęcz

PREFACE

This publication is the first and complete elaboration by the Central Statistical Office on retirement pay and disability pensions in Poland as well as the population and households being entitled to these benefits.

The basic tabular part of the publication is preceded by general notes and analytical commentary. General notes consist of definitions of terminology used in social benefits' statistics. The analytical commentary describes current changes in the number and structure of retirees and pensioners' population and the value of retirement and pension benefits. Additionally the publication confronts the amount of the average retirement pay and disposable income in retirees' households with the subsistence minimum and social minimum. The first part of the report presents data concerning the population of beneficiaries in terms of its dynamics and structure with regard to sex, age, occupation, health condition, region, voivodship, as well as information on institutions distributing retirement pay and disability pensions.

The second part of the publication presents amounts of gross benefits broken down by type (retirement pay, disability pensions and family pension benefits), the dynamics of their change and average monthly retirement and pension benefits. The elaboration also includes the value and number of non-insurance benefits paid as well as average monthly gross retirement and pension benefits from non-agricultural insurance system in relation to the average monthly gross salary in national economy sector. The data are presented broken down by regions and voivodships.

The final part of the publication presents information on retirees' household income and expenditure on consumption goods, services and equipment, as well as household running costs. Additionally information on subjective assessment of financial condition of retirees' households is presented.

The publication has been prepared on the basis of data from the reports of the Social Insurance Institution, Agricultural Social Insurance Fund, the Ministry of National Defence, the Ministry of Interior and Administration, the Ministry of Justice and the Institute of Labour and Social Studies. Moreover, the publication presents the results of surveys carried out by national statistical institutions, including the preliminary reports from Household Budget Survey and EU-SILC 2009.

*Social Surveys Division
Deputy Director
Sławomir Nałęcz, Ph.D.*

SPIS TREŚCI

	Tablica	Strona
PRZEDMOWA	x	3
UWAGI OGÓLNE	x	14
KOMENTARZ ANALITYCZNY	x	20
Liczebność i struktura populacji emerytów i rencistów	x	20
Zmiany w liczbie osób pobierających renty z tytułu niezdolności do pracy i renty rodzinne.....	x	24
Relacja liczby emerytów i rencistów do liczby ludności Polski i dynamika tej relacji.....	x	25
Świadczenia emerytalno-rentowe w Polsce w 2009 r.	x	26
Wysokość świadczeń emerytalno-rentowych z ZUS i KRUS	x	26
Wysokość świadczeń emerytalno-rentowych z MON, MSWiA i MS	x	28
Dochody gospodarstw domowych emerytów i rencistów	x	29
Wydatki gospodarstw domowych emerytów i rencistów	x	30
Wydatki gospodarstw domowych emerytów i rencistów na wyposażenie mieszkania i prowadzenie gospodarstwa domowego	x	32
Warunki mieszkaniowe gospodarstw domowych emerytów i rencistów	x	33
Subiektywna ocena sytuacji materialnej gospodarstw domowych emerytów i rencistów	x	34
Minimum socjalne i minimum egzystencji dla gospodarstw domowych emerytów	x	35
Struktura emerytur wypłacanych z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych	x	36
WYKRESY		
Liczba emerytów i rencistów w Polsce w latach 2000–2009 (w tys. osób)	1	22
Relacja przeciętnej miesięcznej emerytury brutto z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych do przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej w latach 2000-2009	2	38
Przeciętny dochód rozporządzalny na osobę w gospodarstwach domowych emerytów, przeciętna emerytura z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych a średnioroczne minimum egzystencji i minimum socjalne dla gospodarstw emeryckich w latach 2000-2009.	3	38
Struktura emerytur z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w latach 2000-2009.	4	39
MAPA		
Liczba emerytów i rencistów według województw w 2009 r.		21

TABLICE WYNIKOWE

CZĘŚĆ I: Świadczeniobiorcy

Przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów w latach 2005-2009 według instytucji wypłacających	1	41
Przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych według regionów i województw w 2009 r.....	2	42
Przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych według regionów w 2009 r. oraz w porównaniu do 2008 r.....	3	43
Przeciętna miesięczna liczba rencistów z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych według regionów w 2009 r. oraz w porównaniu do 2008 r.....	4	44
Przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów z Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego według regionów i województw w 2009 r.	5	45
Przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów z Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego według regionów w 2009 r. oraz w porównaniu do 2008 r.	6	46
Przeciętna miesięczna liczba rencistów z Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego według regionów w 2009 r. oraz w porównaniu do 2008 r.....	7	46
Przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych według województw w 2009 r. oraz w porównaniu do 2008 r..	8	47
Przeciętna miesięczna liczba rencistów z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych według województw w 2009 r. oraz w porównaniu do 2008 r....	9	48
Przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów z Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego według województw w 2009 r.oraz w porównaniu do 2008 r.	10	49
Przeciętna miesięczna liczba rencistów z Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego według województw w 2009 r. oraz w porównaniu do 2008 r....	11	50
Przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów z Ministerstwa Obrony Narodowej, Ministerstwa Sprawiedliwości i Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w 2009 r. oraz w porównaniu do 2008 r.	12	51
Przeciętna miesięczna liczba rencistów z Ministerstwa Obrony Narodowej, Ministerstwa Sprawiedliwości i Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w 2009 r. oraz w porównaniu do 2008 r.	13	51
Przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów z pozarolniczego systemu ubezpieczeń według zawodów w 2009 r.	14	52
Emeryci i renciści jako odsetek populacji mieszkańców według województw w roku 2000 i 2009	15	53
Osoby pobierające emerytury i renty z tytułu niezdolności do pracy wypłacane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych według płci i wieku w 2009 r. Stan w dniu 31 XII.....	16	54
Osoby pobierające emerytury wypłacane przez Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego według płci i wieku w 2009 r. Stan w dniu 31XII	17	55
Osoby pobierające renty z tytułu niezdolności do pracy wypłacane przez Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego według płci i wieku w 2009 r. Stan w dniu 31 XII.....	18	55

Osoby pobierające emerytury wypłacane przez Ministerstwo Obrony Narodowej według płci i wieku w 2009 r. Stan w dniu 31 XII	19	56
Osoby pobierające renty z tytułu niezdolności do pracy wypłacane przez Ministerstwo Obrony Narodowej według płci i wieku w 2009 r. Stan w dniu 31 XII	20	56
Osoby pobierające emerytury wypłacane przez Ministerstwo Sprawiedliwości według płci i wieku w 2009 roku. Stan w dniu 31 XII	21	57
Osoby pobierające renty z tytułu niezdolności do pracy wypłacane przez Ministerstwo Sprawiedliwości według płci i wieku w 2009 r. Stan w dniu 31 XII	22	57
Osoby pobierające emerytury wypłacane przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji według płci i wieku w 2009 r. Stan w dniu 31 XII	23	58
Osoby pobierające renty z tytułu niezdolności do pracy wypłacane przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji według płci i wieku w 2009 r. Stan w dniu 31 XII.....	24	58
Subiektywna ocena stanu zdrowia emerytów i rencistów w 2009 r.	25	59
DZIAŁ II: Emerytury, renty i świadczenia pozaubezpieczeniowe		
Suma emerytur i rent brutto w latach 2005-2009 według instytucji wypłacających	26	61
Suma emerytur i rent brutto z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych według województw w 2009 r. oraz w porównaniu do 2008 r.....	27	62
Suma rent brutto z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych według województw w 2009 r. oraz w porównaniu do 2008 r.	28	63
Suma emerytur i rent brutto z Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego według województw w 2009 r. oraz w porównaniu do 2008 r.	29	64
Suma rent brutto z Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego według województw w 2009 r. oraz w porównaniu do 2008 r.....	30	65
Suma emerytur i rent brutto z Ministerstwa Obrony Narodowej, Ministerstwa Sprawiedliwości i Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w 2009 r.....	31	66
Suma rent brutto z Ministerstwa Obrony Narodowej, Ministerstwa Sprawiedliwości i Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w 2009 r.	32	66
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto w latach 2005-2009 według instytucji wypłacających	33	67
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych według regionów i województw w 2009 r.....	34	68
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych według regionów w 2009 r. oraz w porównaniu do 2008 r.	35	69
Przeciętna miesięczna renta brutto z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych według regionów w 2009 r. oraz w porównaniu do 2008 r.	36	70
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto z Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego według regionów i województw w 2009 r.	37	71

Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto z Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego według regionów w 2009 r.....	38	72
Przeciętna miesięczna renta brutto z Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego według regionów w 2009 r.	39	73
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych według województw w 2009 r.....	40	74
Przeciętna miesięczna renta brutto z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych według województw w 2009 r.	41	75
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto z Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego według województw w 2009 r..	42	76
Przeciętna miesięczna renta brutto z Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego według województw w 2009 r.....	43	77
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto z Ministerstwa Obrony Narodowej, Ministerstwa Sprawiedliwości i Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w 2009 r.	44	78
Przeciętna miesięczna renta brutto z Ministerstwa Obrony Narodowej, Ministerstwa Sprawiedliwości i Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w 2009 r.....	45	78
Świadczenia pozaubezpieczeniowe z Ministerstwa Obrony Narodowej w 2009 r.	46	79
Świadczenia pozaubezpieczeniowe z Ministerstwa Sprawiedliwości w 2009 r.	47	79
Świadczenia pozaubezpieczeniowe z Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w 2009 r.....	48	80
Świadczenia z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z rozdziału 75313 wydatków budżetu państwa w 2009 r..	49	80
Świadczenia z Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego z rozdziału 75313 wydatków budżetu państwa w 2009 r.....	50	81
Emerytury i renty brutto z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych według zawodów w 2009 r.....	51	82
Relacja przeciętnej miesięcznej emerytury brutto z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych do przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej w latach 2000-2009.	52	83
Średnioroczne minimum egzystencji i minimum socjalne dla gospodarstw emeryckich w latach 2000-2009	53	83
DZIAŁ III: Gospodarstwa domowe emerytów i rencistów		
Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych emerytów i rencistów w 2009 r.	54	85
Przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych emerytów i rencistów w 2009 r.	55	86
Dynamika przeciętnych miesięcznych wydatków na 1 osobę w gospodarstwach domowych emerytów i rencistów na tle ogółu gospodarstw domowych w 2009 r. (2008 r. = 100)	56	87
Przeciętne miesięczne spożycie niektórych artykułów żywnościowych na 1 osobę w gospodarstwach domowych emerytów i rencistów w 2009 r..	57	88

Dynamika przeciętnego miesięcznego spożycia niektórych artykułów żywnościowych na 1 osobę w gospodarstwach domowych emerytów i rencistów na tle ogółu gospodarstw domowych w 2009 r. (2008 = 100)	58	89
Wyposażenie gospodarstw domowych emerytów i rencistów w niektóre przedmioty trwałego użytkowania w 2009 r.	59	90
Wyposażenie gospodarstw domowych emerytów i rencistów w niektóre przedmioty trwałego użytkowania w 2009 r. w porównaniu do 2008 r.	60	91
Braki w wyposażeniu gospodarstw domowych emerytów i rencistów w wybrane dobra trwałego użytku w 2009 r. ze względu na warunki finansowe	61	92
Trudności gospodarstw domowych emerytów i rencistów w zaspokajaniu potrzeb w 2009 r.....	62	92
Mieszkania użytkowane przez gospodarstwa domowe emerytów i rencistów w 2009 r.....	63	93
Wyposażenie mieszkań emerytów i rencistów w urządzenia i instalacje techniczno-sanitarne w 2009 r.	64	93
Stan mieszkań zajmowanych przez gospodarstwa domowe emerytów i rencistów w 2009 r.	65	94
Wywiązywanie się gospodarstw domowych emerytów i rencistów ze zobowiązań finansowych w 2009 r.....	66	95
Subiektywna ocena sytuacji materialnej gospodarstw domowych emerytów i rencistów w 2009 r.....	67	95
Liczba emerytów z zakładu Ubezpieczeń Społecznych według wysokości świadczeń w latach 2000-2009.	68	96
Liczba emerytów i rencistów z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych według wysokości świadczeń w marcu 2009 roku.	69	97

CONTENTS

	Table	Page
PREFACE	x	4
GENERAL NOTES		14
ANALYTICAL COMMENTARY	x	20
<i>Number and structure of retirees' and pensioners' population</i>	x	20
<i>Changes in the number of persons receiving retirement pay and disability pension and family pension</i>	x	24
<i>Relation of the number of retirees' and pensioners' to the number of people in Poland and dynamics of this relation</i>	x	25
<i>Retirement pay and pension benefits in Poland in 2009</i>	x	26
<i>Amount of retirement pay and pension benefits from SII and ASIF</i>	x	26
<i>Amount of retirement pay and pension benefits from MND, MIA and MS</i>	x	28
<i>Income of retirees' and pensioners' households</i>	x	29
<i>Expenditures of retirees' and pensioners' households</i>	x	30
<i>Expenditures of retirees' and pensioners' household on household equipment</i>		

<i>and housekeeping</i>	x	32
<i>Housing conditions retirees' and pensioners' households</i>	x	33
<i>Subjective opinion about financial situation of retirees' and pensioners' households</i>	x	34
<i>The subsistence minimum and social minimum for retirees' households</i>	x	35
<i>Structure of retirement pay financed by the Social Insurance Institution</i>	x	36

GRAPHS

<i>Number of retirees and pensioners in Poland in 2000–2009 (in thous. persons)</i>	1	22
<i>Relation of average monthly gross retirement pay from the non-agricultural social security system to monthly average gross wages and salaries in the national economy in 2000-2009</i>	2	38
<i>Monthly average disposable income per capita in single retirees' households and average gross retirement pay from non-agricultural social security system to subsistence minimum and social minimum for retirees' households in 2000-2009</i>	3	38
<i>Structure of retirement pay from the Social Insurance Institution in 2000-2009</i>	4	39

MAP

<i>Number of retirees and pensioners by voivodships in 2009</i>	1	21
---	---	----

TABLES

PART I: Beneficiaries

<i>Monthly average number of retirees and pensioners in Poland in 2005-2009 by institution</i>	1	41
<i>Monthly average number of retirees and pensioners from the Social Insurance Institution by regions and voivodships in 2009</i>	2	42
<i>Monthly average number of retirees and pensioners from Social Insurance Institution by regions in 2009 compared with 2008</i>	3	43
<i>Monthly average number of pensioners from Social Insurance Institution by regions in 2009 compared with 2008</i>	4	44
<i>Monthly average number of retirees and pensioners from the Agricultural Social Insurance Fund by regions and voivodships in 2009</i>	5	45
<i>Monthly average number of retirees and pensioners from the Agricultural Social Insurance Fund by regions in 2009 compared with 2008</i>	6	46
<i>Monthly average number of pensioners from the Agricultural Social Insurance Fund by regions in 2009 compared with 2008</i>	7	46
<i>Monthly average number of retirees and pensioners from the Social Insurance Institution by voivodships in 2009 compared with 2008</i>	8	47
<i>Monthly average number of pensioners from the Social Insurance Institution by voivodships in 2009 compared with 2008</i>	9	48
<i>Monthly average number of retirees and pensioners from the Agricultural Social Insurance Fund by voivodships in 2009 compared with 2008</i>	10	49

<i>Monthly average number of pensioners from the Agricultural Social Insurance Fund by voivodships in 2009 compared with 2008.....</i>	11	50
<i>Monthly average number of retirees and pensioners from the Ministry of National Defence, the Ministry of Justice and the Ministry of Interior and Administration in 2009 compared with 2008.....</i>	12	51
<i>Monthly average number of pensioners from the Ministry of National Defence, the Ministry of Justice and the Ministry of Interior and Administration in 2009 compared with 2008.....</i>	13	51
<i>Monthly average number of retirees and pensioners from the non-agricultural social security system by occupation in 2009</i>	14	52
<i>Retirees and pensioners by voivodships in 2000 and 2009 (in persons and as percent of total population)</i>	15	53
<i>Persons receiving retirement pay and pensions resulting from an inability to work from the Social Insurance Institution by sex and age in 2009. As of 31 XII.....</i>	16	54
<i>Persons receiving retirement pay from the Agricultural Social Insurance Fund by sex and age in 2009. As of 31 XII.....</i>	17	55
<i>Persons receiving pensions resulting from an inability to work from the Agricultural Social Insurance Fund by sex and age in 2009. As of 31 XII</i>	18	55
<i>Persons receiving retirement pay from the Ministry of National Defence by sex and age in 2009. As of 31 XII.....</i>	19	56
<i>Persons receiving pensions resulting from an inability to work from the Ministry of National Defence by sex and age in 2009. As of 31 XII.....</i>	20	56
<i>Persons receiving retirement pay from the Ministry of Justice by sex and age in 2009. As of 31 XII</i>	21	57
<i>Persons receiving pensions resulting from an inability to work from the Ministry of Justice by sex and age in 2009. As of 31 XII.....</i>	22	57
<i>Persons receiving retirement pay from the Ministry of Interior and Administration by sex and age in 2009. As of 31 XII.....</i>	23	58
<i>Persons receiving pensions resulting from an inability to work from the Ministry of Interior and Administration by sex and age in 2009. As of 31 XII.....</i>	24	58
<i>Subjective opinion about health of retirees' and pensioners' in 2009.....</i>	25	59

PART II: Retirement pay and pensions

<i>Amount of gross retirement pay and pensions in 2005-2009 by institutions</i>	26	61
<i>Amount of gross retirement pay and pensions from the Social Insurance Institution by voivodships in 2009 compared with 2008.....</i>	27	62
<i>Amount of gross pensions from the Social Insurance Institution by voivodships in 2009 compared with 2008</i>	28	63
<i>Amount of gross retirement pay and pensions from the Agricultural Social Insurance Fund by voivodships in 2009 compared with 2008.....</i>	29	64
<i>Amount of gross pensions from the Agricultural Social Insurance Fund by voivodships in 2009 compared with 2008.....</i>	30	65
<i>Amount of gross retirement pay and pensions from the Ministry of National Defence, the Ministry of Justice and the Ministry of Interior and</i>		

<i>Administration in 2009.....</i>	31	66
<i>Amount of gross pensions from the Ministry of National Defence, the Ministry of Justice and the Ministry of Interior and Administration in 2009</i>	32	66
<i>Monthly average gross retirement pay and pension in 2005-2009 by institutions.....</i>	33	67
<i>Monthly average gross retirement pay and pension from the Social Insurance Institution by regions and voivodships in 2009</i>	34	68
<i>Monthly average gross retirement pay and pension from the Social Insurance Institution by regions in 2009 compared with 2008.....</i>	35	69
<i>Monthly average gross pension from the Social Insurance Institution by regions in 2009 compared with 2008.....</i>	36	70
<i>Monthly average gross retirement pay and pension from the Agricultural Social Insurance Fund by regions and voivodships in 2009</i>	37	71
<i>Monthly average gross retirement pay and pension from the Agricultural Social Insurance Fund by regions in 2009</i>	38	72
<i>Monthly average gross pension from the Agricultural Social Insurance Fund by regions in 2009.....</i>	39	73
<i>Monthly average gross retirement pay and pension from the Social Insurance Institution by voivodships in 2009</i>	40	74
<i>Monthly average gross pension from the Social Insurance Institution by voivodships in 2009.....</i>	41	75
<i>Monthly average gross retirement pay and pension from the Agricultural Social Insurance Fund by voivodships in 2009.....</i>	42	76
<i>Monthly average gross pension from the Agricultural Social Insurance Fund by voivodships in 2009.....</i>	43	77
<i>Monthly average gross retirement pay and pension from the Ministry of National Defence, the Ministry of Justice, and the Ministry of Interior and Administration in 2009.....</i>	44	78
<i>Monthly average gross pension from the Ministry of National Defence, the Ministry of Justice, and the Ministry of Interior and Administration in 2009.....</i>	45	78
<i>Non-insurance benefits from the Ministry of National Defence in 2009</i>	46	79
<i>Non-insurance benefits from the Ministry of Justice in 2009</i>	47	79
<i>Non-insurance benefits from the Ministry of Interior and Administration in 2009.....</i>	48	80
<i>Benefits from the Social Insurance Institution from 75313 allocation in state budget in 2009.....</i>	49	80
<i>Benefits from the Agricultural Social Insurance Fund from 75313 allocation in state budget in 2009</i>	50	81
<i>Gross retirement pay and pensions from non-agricultural social security system by occupation in 2009</i>	51	82
<i>Relation of monthly average gross retirement pay from non-agricultural social security system to monthly average gross wages and salaries in the national economy in 2000-2009.....</i>	52	83
<i>Yearly subsistence minimum and social minimum for retirees' households in 2000-2009</i>	53	83

PART III: Retirees' and pensioners' households

<i>Monthly average income per capita in retirees' and pensioners' households in 2009.....</i>	54	85
<i>Monthly average expenditures per capita in retirees' and pensioners' households in 2009.....</i>	55	86
<i>Dynamics of monthly average expenditures per capita in retirees' and pensioners' households in 2009 (2008 = 100) in relation to total households expenditure</i>	56	87
<i>Monthly average consumption of selected foodstuffs per capita in retirees' and pensioners' households in 2009.....</i>	57	88
<i>Dynamics of monthly average consumption of selected foodstuffs per capita in retirees' and pensioners' households in 2009 (2008=100) in relation to total households' expenditure.....</i>	58	89
<i>Equipment with selected durable goods in retirees' and pensioners' households in 2009.....</i>	59	90
<i>Equipment with selected durable goods in retirees' and pensioners' households in 2009 compared with 2008 (2008=100)</i>	60	91
<i>Selected durable goods missing in retirees' and pensioners' households in 2009 due to financial situation.....</i>	61	92
<i>Difficulties in satisfying retirees' and pensioners' needs in their households in 2009.....</i>	62	92
<i>Dwellings occupied by retirees' and pensioners' households in 2009.....</i>	63	93
<i>Equipment of dwellings of retirees' and pensioners' households in 2009.....</i>	64	93
<i>Conditions of dwellings of retirees' and pensioners' households in 2009</i>	65	94
<i>Meeting financial obligations by retirees' and pensioners' households in 2009 .</i>	66	95
<i>Subjective opinion about financial situation of retirees' and pensioners' households in 2009.....</i>	67	95
<i>Number of retirees from the Social Insurance Institution by benefit amount in 2000-2009</i>	68	96
<i>Number of retirees and pensioners from the Social Insurance Institution by benefit amount in March of 2009</i>	69	97

UWAGI OGÓLNE

1. Prezentowane dane zawierające informacje o **świadczeniach emerytalnych i rentowych z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych** dotyczą świadczeń wypłacanych przez:
 - a) Zakład Ubezpieczeń Społecznych – ze środków Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i budżetu państwa (w ramach odrębnego rozdziału wydatków budżetu państwa i dotacji celowej), a także od stycznia 2009 r. ze środków Otwartych Funduszy Emerytalnych w przypadku tzw. emerytur okresowych,
 - b) Ministerstwo Obrony Narodowej - w zakresie świadczeń wypłacanych byłym żołnierzom zawodowym i członkom ich rodzin – ze środków budżetu Ministerstwa Obrony Narodowej,
 - c) Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji - w zakresie świadczeń wypłacanych byłym funkcjonariuszom służb bezpieczeństwa publicznego tj.: Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Agencji Wywiadu, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Więziennej i byłego Urzędu Ochrony Państwa oraz członkom ich rodzin – ze środków budżetu Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji,
 - d) Ministerstwo Sprawiedliwości w zakresie świadczeń wypłacanych byłym funkcjonariuszom Służby Więziennej i członkom ich rodzin – ze środków budżetu Ministerstwa Sprawiedliwości.
2. Informacje o **świadczeniach emerytalnych i rentowych rolników indywidualnych** dotyczą świadczeń wypłacanych przez Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego ze środków Funduszu Emerytalno-Rentowego i budżetu państwa (w ramach odrębnego rozdziału wydatków budżetu państwa i dotacji celowej), a także ze środków Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz budżetu państwa (renty kombatanckie i socjalne), w przypadku, gdy rolnicy posiadają uprawnienia do łącznego pobierania świadczeń z Funduszu Emerytalno-Rentowego i z innych środków.
3. Dane o świadczeniach emerytalno-rentowych nie obejmują wypłat emerytur i rent realizowanych na mocy umów międzynarodowych.
4. Do świadczeń emerytalnych i rentowych uprawnieni są (łącznie z członkami ich rodzin) m. in.:
 - a) pracownicy,

- b) osoby wykonujące pracę nakładczą,
 - c) członkowie rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni powstałych na ich bazie oraz spółdzielni kółek rolniczych,
 - d) osoby wykonujące pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy na warunkach zlecenia,
 - e) osoby prowadzące pozarolniczą działalność (w tym osoby prowadzące działalność gospodarczą na własny rachunek, twórcy, artyści),
 - f) duchowni,
 - g) żołnierze zawodowi,
 - h) funkcjonariusze służb bezpieczeństwa publicznego, tj.: Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Agencji Wywiadu, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Więziennej oraz b. Urzędu Ochrony Państwa,
 - i) rolnicy indywidualni,
 - j) inwalidzi wojenni i wojskowi, kombatancki oraz od - 1991 r. - osoby represjonowane.
5. Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto została obliczona jako stosunek kwoty świadczeń wypłaconych w danym okresie (tj. emerytur, rent z tytułu niezdolności do pracy, rent rodzinnych) przez odpowiadającą im liczbę świadczeniobiorców w tym okresie.
 6. Kwoty wypłat świadczeń emerytalno-rentowych podaje się w ujęciu brutto, tj. łącznie z zaliczkami na poczet podatku dochodowego od osób fizycznych.
 7. W publikacji zaprezentowano informacje o świadczeniach finansowanych z odrębnego rozdziału wydatków budżetu państwa 75313. Są to: ryczałty energetyczne, dodatki kombatanckie, świadczenia pieniężne dla żołnierzy zastępczej służby wojskowej, świadczenia pieniężne dla osób deportowanych, dodatki kompensacyjne oraz świadczenia pieniężne dla cywilnych niewidomych ofiar działań wojennych.
 8. W niektórych przypadkach sumy składników mogą się nieznacznie różnić od podanych wielkości „ogółem” z powodu uwzględnienia niezaokrąglonych liczb.
 9. W publikacji wykorzystano dane otrzymane od następujących instytucji:
 - a) Zakład Ubezpieczeń Społecznych (tab. 1-4, 8, 9, 14-16, 26-28, 33-36, 40, 41, 49, 51-53, 68, 69, wykresy 1-4, mapa 1),

- b) Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (tab. 1, 5-7, 10, 11, 15, 17, 18, 26, 29, 30, 33, 37-39, 42, 43, 50, wykres 1, mapa 1),
- c) Ministerstwo Obrony Narodowej (tab. 1, 12-15, 19, 20, 26, 31-33, 44-46, 51-53, wykresy 1-3, mapa 1),
- d) Ministerstwo Sprawiedliwości (tab. 1, 12-15, 21, 22, 26, 31-33, 44, 45, 47 51-53, wykresy 1-3, mapa 1),
- e) Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji (tab. 1, 12-15, 23, 24, 26, 31-33, 44, 45, 48, 51-53, wykresy 1-3, mapa 1),
- f) Informacja sygnalna z badania budżetów gospodarstw domowych prowadzonego w Departamencie Warunków Życia Głównego Urzędu Statystycznego (Tabl. 53-61, 63, 64, wykres 3)
- g) Europejskie Badanie Warunków Życia Ludności (EU-SILC) 2009 – dane przygotowywane w Departamencie Warunków Życia Głównego Urzędu Statystycznego (tab. 25, 62, 65-67),
- h) Instytut Pracy i Spraw Socjalnych (tab. 53, wykres 3).

10. **Przeciętna emerytura i renta brutto** – kwota świadczeń wypłaconych w danym okresie tj. emerytur, rent z tytułu niezdolności do pracy, rent rodzinnych) wraz z kwotą emerytur okresowych podzielona przez odpowiadającą im liczbę świadczeniobiorców w tym okresie.

11. **Emerytura** – świadczenie pieniężne przysługujące ubezpieczonemu, który spełnia warunki uprawniające do emerytury z ubezpieczenia społecznego tzn. osiągnął wiek emerytalny zróżnicowany w zależności od płci, zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze oraz ma odpowiedni okres składkowy i nieskładkowy. Wysokość emerytury dla osób, które urodziły się przed rokiem 1949 określona jest przez staż pracy i wysokość zarobków w wybranych okresach pracy.

Dla osób urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., które przystąpiły do otwartego funduszu emerytalnego, lub które nie są członkami OFE i nie spełniły warunków do emerytury na dotychczasowych zasadach, wysokość emerytury jest uzależniona od wysokości kapitału zgromadzonego na indywidualnym koncie ubezpieczonego. Warunki nabywania prawa do świadczeń emerytalno-rentowych wypłacanych przez MON, MSWiA oraz MS oraz wysokość tych świadczeń uregulowane są odrębnie (ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw – Dz. U. Nr 166, poz. 1609)

12. **Renta z tytułu niezdolności do pracy** - świadczenie pieniężne przysługujące ubezpieczonemu, który jest niezdolny do pracy, ma wymagany okres składkowy i nieskładkowy oraz niezdolność do pracy powstała w okresach określonych przepisami, ale nie później niż w ciągu 18 miesięcy od ustania tych okresów. Jednakże w przypadku, gdy niezdolność do pracy powstała wskutek wypadku w drodze do pracy lub z pracy ubezpieczonemu przysługuje renta, mimo iż nie posiada wymaganego okresu składkowego i nieskładkowego. Ponadto ubezpieczonemu przysługuje renta mimo, iż stał się niezdolny do pracy po upływie 18 miesięcy od ustania określonych okresów w przypadku, gdy ma odpowiednio długi okres składkowy i nieskładkowy (kobieta 20 lat, mężczyzna 25 lat).
13. **Renta rodzinna** – świadczenie pieniężne przysługujące uprawnionym członkom rodziny osoby, która w chwili śmierci miała ustalone prawo do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy lub spełniała warunki do uzyskania jednego z tych świadczeń, bądź pobierała zasiłek lub świadczenie przedemerytalne. Wszystkim uprawnionym członkom rodziny przysługuje jedna łączna renta rodzinna.
14. **Gospodarstwo domowe jednoosobowe** – osoba utrzymująca się samodzielnie, tzn. niełącząca swoich dochodów z dochodami innych osób bez względu na to, czy mieszka sama czy z innymi osobami.
15. **Gospodarstwo domowe wieloosobowe** – zespół osób zamieszkujących razem i wspólnie gospodarujących posiadаныmi zasobami, w tym pieniężnymi. Gospodarstwa domowe reprezentujące podstawowe społeczno-ekonomiczne grupy ludności ustalono na podstawie kryterium wyłącznego lub głównego (przeważającego) źródła utrzymania, a mianowicie: emerytura – **gospodarstwa emerytów**, renta – **gospodarstwa rencistów**.
16. **Dochód rozporządzalny** – obejmuje bieżące dochody pieniężne i niepieniężne (w tym wartość spożycia naturalnego, tj. wartość towarów i usług konsumpcyjnych pobranych na potrzeby gospodarstwa domowego z działalności gospodarczej na własny rachunek – rolniczej i pozarolniczej oraz wartość towarów i usług otrzymanych bezpłatnie), bez zaliczek na podatek dochodowy od osób fizycznych płaconych z tytułu dochodów (z pracy najemnej, ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych oraz ze świadczeń pomocy społecznej), bez składek na obowiązkowe

ubezpieczenia społeczne płacone przez ubezpieczonego pracownika oraz bez podatków płaconych przez osoby pracujące na własny rachunek.

W skład dochodu rozporządzalnego wchodzi:

- a) **dochód z pracy najemnej** – uzyskany we wszystkich miejscach pracy danego członka gospodarstwa domowego (wynagrodzenia, wypłaty niezaliczone do wynagrodzeń),
 - b) **dochód z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie**, który stanowi różnicę między wartością produkcji rolniczej (łącznie ze spożyciem naturalnym) a poniesionymi na nią bieżącymi nakładami,
 - c) **dochód z pracy na własny rachunek**, który stanowi część dochodu uzyskanego z prowadzonej działalności gospodarczej na własny rachunek (poza gospodarstwem indywidualnym w rolnictwie) oraz dochód z wykonywania wolnego zawodu,
 - d) **dochód z własności** (odsetki, udziały w zyskach z działalności gospodarczej, dywidendy, nadwyżka bilansowa w spółdzielniach) i dochód z wynajmu nieruchomości (tj. przychody minus nakłady) niezwiązanych z prowadzoną działalnością oraz ziemi,
 - e) **dochód ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych**, który obejmuje emerytury, renty, zasiłki (w tym chorobowy - po ustaniu stosunku pracy), świadczenia rehabilitacyjne i jednorazowe odszkodowania powypadkowe,
 - f) **dochód ze świadczeń pomocy społecznej**, który obejmuje m. in. zasiłki dla bezrobotnych, zasiłki i świadczenia przedemerytalne, świadczenia rodzinne, rentę socjalną, świadczenia pieniężne i niepieniężne udzielane na podstawie ustawy o pomocy społecznej, stypendia,
 - g) **pozostały dochód**, który obejmuje m. in. dary (w tym alimenty od osób prywatnych), odszkodowania z tytułu ubezpieczeń w instytucjach ubezpieczeniowych, wygrane w grach hazardowych i loteryjnych.
17. **Dochód do dyspozycji** – dochód rozporządzalny pomniejszony o pozostałe wydatki. Dochód do dyspozycji przeznaczony jest na wydatki na towary i usługi konsumpcyjne oraz przyrost oszczędności.
18. **Minimum socjalne** – kwota ustalana każdego roku przez Instytut Pracy i Spraw Socjalnych na podstawie normatywnego modelu zaspokajania potrzeb bytowo-konsumpcyjnych na niskim poziomie przyjmującego postać „koszyków”, określonych ilościowo i wartościowo dla poszczególnych grup potrzeb. Minimum socjalne jest modelem zaspokajania potrzeb na niskim poziomie, ale jeszcze wystarczającym dla

zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych i niezagrażającym biologicznemu i psycho-fizycznemu rozwojowi człowieka. Przy określaniu minimum socjalnego szczególny nacisk kładzie się na możliwość utrzymywania więzi społecznych, dlatego też „koszyk” ten obejmuje nie tylko zakup żywności, odzieży i obuwia, środki na utrzymanie mieszkania, ochronę zdrowia czy higienę, ale też wydatki umożliwiające wykonywanie pracy (transport lokalny i łączność), kształcenie i wychowanie dzieci, utrzymywanie więzi rodzinnych, kontaktów towarzyskich i minimalne uczestniczenie w kulturze.

19. **Minimum egzystencji** – kwota ustalana każdego roku przez Instytut Pracy i Spraw Socjalnych na podstawie normatywnego modelu zaspokajania potrzeb bytowo-konsumpcyjnych na niskim poziomie przyjmującego postać „koszyków”, określonych ilościowo i wartościowo dla poszczególnych grup potrzeb. Minimum egzystencji wyznacza poziom zaspokojenia potrzeb, poniżej którego występuje biologiczne zagrożenie życia oraz rozwoju psycho-fizycznego człowieka. Znajdują się w nim wyłącznie dobra służące zaspokajaniu potrzeb egzystencjalnych (żywność, odzież i obuwie, mieszkanie, ochrona zdrowia i higiena).

KOMENTARZ ANALITYCZNY

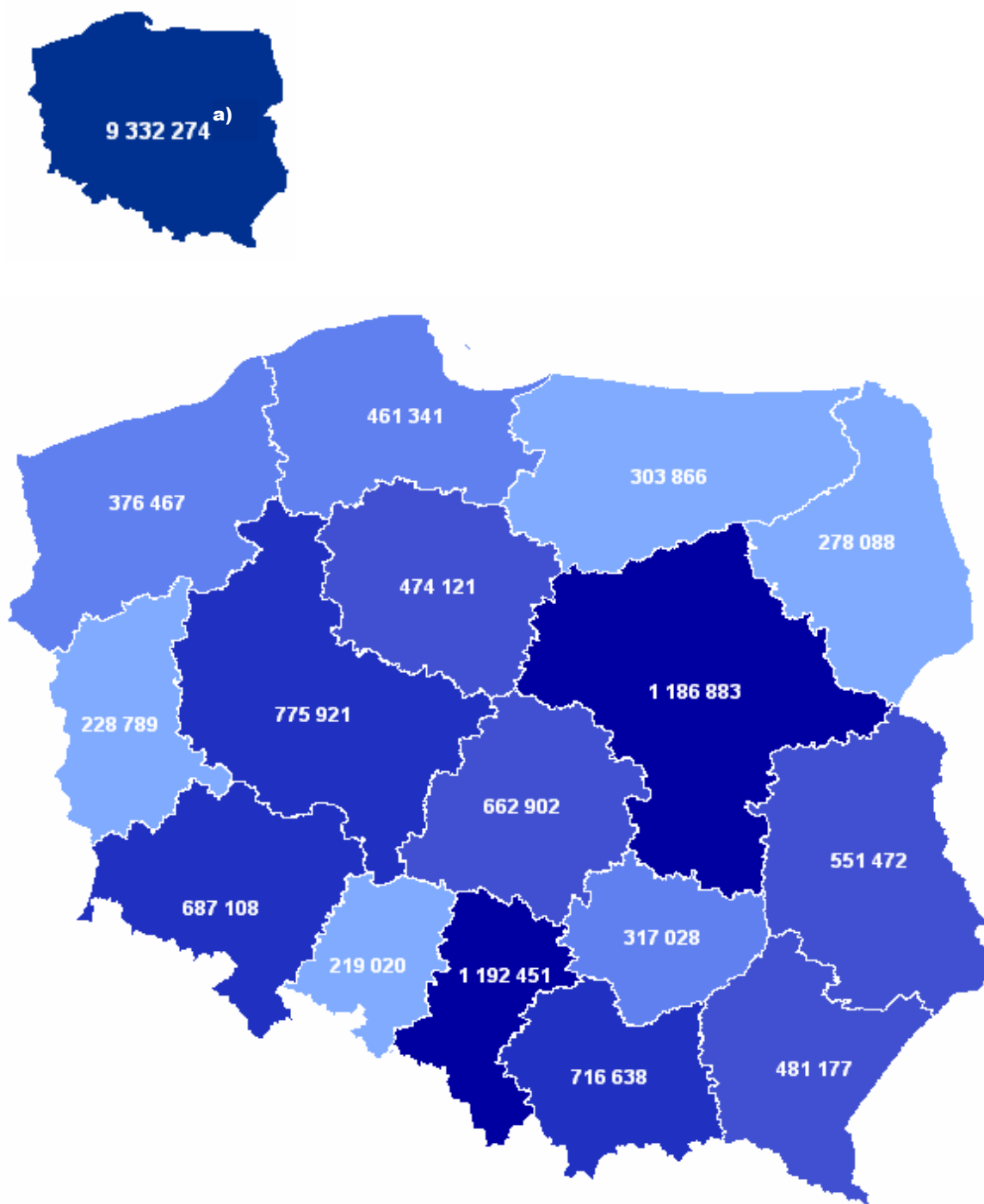
Liczebność i struktura populacji emerytów i rencistów

W 2009 roku liczba emerytów i rencistów w Polsce wyniosła 9 332 ,3 tys. osób i była o 0,8% wyższa niż w roku poprzednim. W ramach pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych emerytury i renty pobierało 7 906,5 tys. osób, co stanowi wzrost o 1,6%. Z Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego świadczenia wypłacano przeciętnie miesięcznie 1 425,8 tys. osobom, co stanowi spadek o 3,5% w ciągu roku. Przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wyniosła 7 534,8 tys. osób, (w tym 4 980,8 tys. emerytów). Pozostali świadczeniobiorcy z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych otrzymywali emerytury i renty z Ministerstwa Obrony Narodowej (159,9 tys. osób, w tym 105,4 tys. emerytów), Ministerstwa Sprawiedliwości (27,5 tys. osób, w tym 19,6 tys. emerytów), oraz Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji (184,4 tys. osób, w tym 132,8 tys. emerytów). Wśród rolników indywidualnych 1 137,7 tys. osób pobierało świadczenia emerytalne, natomiast pozostałe 287,8 tys. osób otrzymywało renty z tytułu niezdolności do pracy i renty rodzinne.

Emeryci i renciści otrzymujący świadczenia z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych występowali najliczniej w regionach południowym (1 793,2 tys. osób, w tym 1 167,5 tys. emerytów) oraz centralnym, gdzie w 2009 roku było prawie 1 514,0 tys. osób pobierających świadczenia emerytalne lub rentowe, z czego 1 086,0 tys. osób otrzymywało emerytury. Rozkład świadczeniobiorców pobierających emerytury i renty z Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego pokazuje najliczniejszą ich grupę w regionie wschodnim (465,4 tys. osób, w tym 374,2 tys. emerytów). Liczbę emerytów i rencistów pobierających w 2009 roku świadczenia z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych oraz z Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego w każdym województwie przedstawiono na mapie (s. 22). Największa liczba emerytów i rencistów została zanotowana w województwie mazowieckim (1 186,9 tys. osób). Najmniejszą liczbę emerytów i rencistów stwierdzono w województwie opolskim (219,0 tys. osób) i lubuskim (228,8 tys. osób).

MAPA. 1. LICZBA EMERYTÓW I RENCISTÓW WEDŁUG WOJEWÓDZTW W 2009 ROKU

MAP. 1. NUMBER OF RETIREES AND PENSIONERS BY VOIVODSHIPS IN 2009

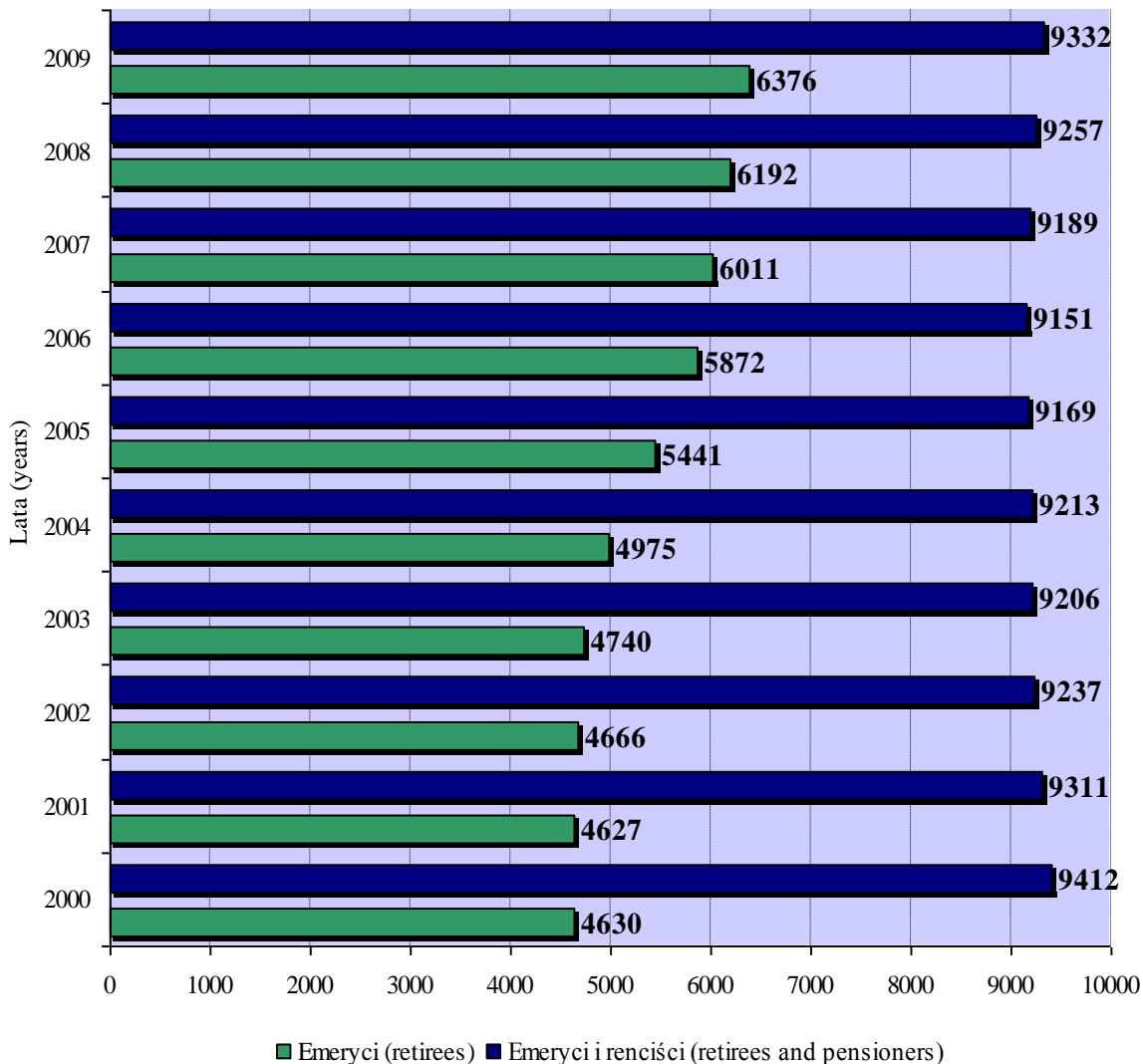

a) Liczba emerytów i rencistów w Polsce ogółem. W podziale na województwa nie uwzględniono emerytów i rencistów otrzymujących świadczenia wypłacane przez MON, MSWiA, oraz MS.

a) Number of retirees and pensioners in Poland in total. Distribution by voivodships excluding retirees and pensioners receiving benefits from the MND, the MIA, and the MJ.

WYKRES 1. LICZBA EMERYTÓW I RENCISTÓW W POLSCE W LATACH 2000–2009 (W TYS. OSÓB)^{a)}

GRAPH 1. NUMBER OF RETIREES AND PENSIONERS IN POLAND IN 2000–2009 (IN THOUS. PERSONS)^{a)}

a) W latach 2005 i 2006 bez rent strukturalnych w rolnictwie wprowadzonych od 1 I 2002r. ustawą z dnia 26 IV 2001r. (Dz.U. Nr 52, poz. 539) z późniejszymi zmianami.

a) In 2005 and 2006 excluding structural pensions in agriculture introduced on 1 I 2002 by the law dated 26 IV 2001 (Journal of Laws No. 52, item 539) with later amendments.

Wśród osób pobierających świadczenia emerytalno-rentowe z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych najwyższy wzrost odnotowano w regionach centralnym (o 2%) i północno-zachodnim (również o 2%). Największy wzrost liczby emerytów wystąpił w regionie północno-zachodnim (o 5,9% w stosunku do roku 2008) i w regionie centralnym (o 4,5%). W regionie południowo-zachodnim, w porównaniu z rokiem poprzednim było o 1,8% więcej osób pobierających świadczenia emerytalne i rentowe, w tym wzrost liczby emerytów zanotowano na poziomie 4,4%. Najniższy wzrost liczby emerytów i rencistów z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych odnotowano w regionie południowym - o 1,2 % (w tym emerytów – wzrost o 3,9%).

Dynamika liczby osób pobierających świadczenia emerytalno-rentowe w ramach rolniczego systemu ubezpieczeń kształtowała się odmiennie – w przypadku większości świadczeń zanotowano spadek liczby świadczeniobiorców w porównaniu z rokiem 2008. Największy spadek liczby emerytów i rencistów łącznie obserwowano w regionie południowo-zachodnim, gdzie w 2009 roku zanotowano 95,7% liczby osób korzystających ze świadczeń emerytalnych i rentowych w porównaniu do 2008 roku. Liczba świadczeniobiorców w tym regionie była najniższa w Polsce. W regionie południowo-zachodnim zanotowano też największy spadek liczby osób pobierających świadczenia emerytalne (spadek o 4,6% w porównaniu z rokiem 2008).

Na przedstawioną sytuację składają się zmiany zachodzące w poszczególnych województwach wyżej wymienionych regionów. W województwie mazowieckim w 2009 roku było blisko milion emerytów i rencistów pobierających świadczenia z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (wzrost liczby o 2,2% w skali roku). W województwach lubuskim i zachodniopomorskim liczby te wyniosły odpowiednio: 204,4 tys. osób (wzrost o 2,3%) i 342,9 tys. osób (wzrost liczby o 2,5%). Najwyższy wzrost liczby emerytów i rencistów z ZUS zanotowano w województwie podlaskim – o 3,2%. Dynamika zmian w województwach regionu południowo-zachodniego wynosiła 1,8% (w województwie dolnośląskim) i 2% (w opolskim), co w liczbach bezwzględnych daje prawie 815 000 emerytów i rencistów w obu tych województwach łącznie. Największe różnice zanotowano w województwach: lubuskim (o 6,5% więcej emerytów niż w roku 2008), lubelskim, podlaskim, wielkopolskim i zachodniopomorskim (po 5,8% więcej emerytów niż w roku 2008). W województwie dolnośląskim liczba emerytów otrzymujących świadczenia z ZUS wzrosła o 4,5%, w mazowieckim o 4,6%, a w opolskim o 4%.

Liczba emerytów i rencistów otrzymujących świadczenia z Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego w poszczególnych województwach odpowiada sytuacji w

regionach. Największą różnicę między liczbą emerytów i rencistów w 2009 roku w porównaniu z rokiem 2008 zanotowano w województwach: dolnośląskim, lubuskim i śląskim (spadek o 4,7% w każdym z nich). W województwie zachodniopomorskim liczba świadczeniobiorców zmniejszyła się o 4,6% w skali roku. Najmniejszą zmianę liczby emerytów i rencistów łącznie zaobserwowano w województwie wielkopolskim (spadek o 2,6%) i małopolskim (spadek o 2,7%). Wśród osób korzystających ze świadczeń emerytalnych wypłacanych z KRUS największą zmianę zanotowano w województwach: dolnośląskim, lubuskim i śląskim (w każdym spadek o 4,8% w skali roku), a najmniejszą w województwie wielkopolskim (w 2009 roku było tam o 1,7% emerytów mniej niż w roku 2008).

Piony emerytalno-rentowe Ministerstw: Sprawiedliwości, Obrony Narodowej oraz Spraw Wewnętrznych i Administracji prowadzą własne statystyki wypłacanych świadczeń. Wynika z nich, że liczba emerytów i rencistów w każdym z nich zwiększyła się w skali roku, na co miała wpływ zwiększająca się liczba emerytów. W Ministerstwie Obrony Narodowej liczba emerytów zwiększyła się o 1,2 % (w 2009 roku wypłacano tam świadczenia miesięcznie 105 388 osobom), w Ministerstwie Sprawiedliwości o 4,2 % (w 2009 r. świadczenia emerytalne wypłacano przeciętnie miesięcznie 19 569 osobom), a w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji o 2,8% (132 751 emerytów).

Zmiany w liczbie osób pobierających renty z tytułu niezdolności do pracy i renty rodzinne

Zarówno w pozarolniczym systemie ubezpieczeń społecznych, jak i wśród świadczeniobiorców z Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego zmniejszyła się liczba rencistów, którzy pobierają świadczenia z tytułu niezdolności do pracy. W skali całego kraju, w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych zanotowano w 2009 roku 96,4% liczby rencistów z 2008 roku, a w systemie ubezpieczeń rolniczych – 94,6% liczby rencistów notowanych w 2008 roku. Skala zmian waha się w poszczególnych regionach Polski między 7,4%, a 5,9% dla rencistów z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, oraz między 6,3% a 2,9% dla rencistów pobierających świadczenia z Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego. Najwięcej rencistów pobierających świadczenia z tytułu niezdolności do pracy z ZUS ubyło w województwie małopolskim (spadek o 8,6% w porównaniu z rokiem 2008). W przypadku rent z tytułu niezdolności do pracy wypłacanych z KRUS największy ubytek rencistów zanotowano w województwie łódzkim (spadek o 8,3% w porównaniu do 2008 roku).

Spadek w liczbie wypłacanych rent z tytułu niezdolności do pracy zanotowały także wszystkie resorty. Zmiany w Ministerstwach nie były jednak tak znaczne, jak w przypadku rent wypłacanych z ZUS i KRUS, spadek wynosił bowiem od 0,3% w Ministerstwie Sprawiedliwości do 2,3% w Ministerstwie Obrony Narodowej.

We wszystkich województwach łącznie w 2009 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych wypłacał przeciętnie miesięcznie 1 265,7 tys. rent rodzinnych. Liczba osób pobierających rentę rodzinną z KRUS w skali całego kraju w 2009 roku wynosiła 43,3 tys. W przypadku tych świadczeń w skali roku nie odnotowano zmian większych niż 1%. Nieco większe wahania widoczne były w poszczególnych województwach wśród świadczeniobiorców z KRUS. Największą zmianę zanotowano w województwie dolnośląskim, gdzie liczba osób pobierających renty rodzinne w 2009 roku spadła o ponad 3% w stosunku do roku 2008. Nieznaczne różnice widać też w pionach emerytalno-rentowych poszczególnych ministerstw, gdzie liczba osób pobierających renty rodzinne wzrosła o 0,4% w Ministerstwie Sprawiedliwości, o 1,3% - w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz 2% - w Ministerstwie Obrony Narodowej.

Relacja liczby emerytów i rencistów do liczby ludności Polski i dynamika tej relacji

Porównanie bezwzględnej liczby emerytów i rencistów korzystających ze świadczeń w roku 2000 i w 2009 pokazuje, że obecnie ta grupa społeczno-ekonomiczna jest mniej liczna, niż w roku 2000. Warto jednak odnieść te wartości do ogólnej liczby ludności Polski. Dzięki takiemu ujęciu okazuje się, że emeryci i renciści stanowią około 24,5% populacji i mimo pewnych wahań w poszczególnych województwach, relacja ta zmieniła się jedynie o 0,1 punktu procentowego. Znaczne wahania w liczbie emerytów i rencistów (217 972 osoby w województwie opolskim i 1 181 427 w województwie mazowieckim w 2000 roku; 219 020 osób w województwie opolskim i 1 192 451 osób w województwie śląskim w 2009 roku) w poszczególnych województwach także niweluje odniesienie do ogólnej liczby mieszkańców województw w roku 2009 i w roku bazowym 2000. Wartości względne wskazują, że emeryci i renciści stanowili w każdym województwie nie więcej niż 27% mieszkańców województwa (w województwie lubelskim w 2000 roku; w 2009 roku wartość ta zbliżyła się do wartości przeciętnej – emeryci i renciści stanowili 25,6% mieszkańców województwa lubelskiego). Emeryci i renciści najliczniej występują w województwie łódzkim – stanowią tam 26,1% ogółu mieszkańców i wartość ta między 2000 i 2009 r. nie zmieniła się.

Zmiany wewnątrz grupy społeczno-ekonomicznej emerytów i rencistów pokazuje wykres 1. (Liczba emerytów i rencistów w Polsce w latach 2000-2009, s. 23). Mimo niewielkich zmian w liczebności populacji emerytów i rencistów, między rokiem 2000 i 2009 znacznie wzrosła liczba emerytów (z 4 630 tys. w roku 2000 do 6 376 tys. emerytów w roku 2009) i wzrost ten występował regularnie każdego roku. Wynika stąd, że zanotowano spadek liczby rencistów. Zmniejszyła się zwłaszcza liczba osób, którym przyznano prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy, co wynika z przedstawionej wyżej analizy tablic.

Świadczenia emerytalno-rentowe w Polsce w 2009 roku

Kwota świadczeń emerytalno-rentowych ogółem w Polsce w 2009 r. wyniosła 161 949 mln zł i była wyższa o 9,7% w porównaniu do 2008 r.

Z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych wypłacono 146 360,5 mln zł. tj. o 10,5% więcej niż w poprzednim roku. Kwota emerytur i rent brutto z KRUS wyniosła 15 587,7 mln zł i była wyższa o 2,5% w porównaniu do 2008 r.

Przeciętna miesięczna emerytura i renta z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych wyniosła 1 542,63 zł, co oznacza wzrost o 8,7% w ujęciu rocznym, natomiast wypłacona przez KRUS ukształtowała się na poziomie 911,04 zł (wzrost o 6,2% w ujęciu rocznym).

Wysokość świadczeń emerytalno-rentowych z ZUS i KRUS

Wysokość świadczeń emerytalnych i rentowych zależy od regionu i województwa. Pomędzy poszczególnymi częściami kraju zaznaczają się dość wyraźne różnice. Najwyższe świadczenia emerytalno-rentowe z ZUS w 2009 roku wypłacane były w regionie południowym Polski (przeciętna emerytura i renta brutto – 1 712,92 zł) i były one wyższe od świadczeń wypłaconych na Wschodzie Polski o prawie 404 zł. Świadczenia emerytalno-rentowe wypłacane przez KRUS były znacznie niższe od ww. kwot przeciętnych i rzadko przekraczały kwotę 1 000 zł brutto. Rozstęp wysokości świadczeń wypłacanych rolnikom indywidualnym w różnych regionach w 2009 roku wynosił niecałe 117 zł.

Różnica między najwyższą emeryturą wypłacaną przez ZUS, a takim samym świadczeniem pobieranym z rolniczego systemu ubezpieczeń wyniosła w 2009 roku prawie 765 zł (przeciętna emerytura wypłacona z ZUS w regionie południowym wyniosła 1 806,88 zł brutto, natomiast wypłacona w regionie południowo-zachodnim emerytura z KRUS wyniosła w 2009 roku 1 042,04 zł brutto).

Najniższymi świadczeniami wypłacanymi w obu systemach ubezpieczeń były renty przyznane z tytułu niezdolności do pracy. W klasyfikacji ZUS tu również wyróżnia się region południowy (czyli województwa: małopolskie i śląskie), gdzie świadczenia te osiągały przeciętnie wysokość prawie 1 416 zł brutto i były o prawie 130 zł wyższe od świadczeń wypłacanych w regionie południowo-zachodnim. Wysokość przeciętnej renty z tytułu niezdolności do pracy w KRUS wahała się między 747,44 zł brutto w regionie południowo-zachodnim a 705,40 zł brutto w regionie centralnym.

Dynamika zmian wysokości wszystkich świadczeń przyjmuje taką samą tendencję wzrostową. Najwyższa zmiana dotyczyła regionów: centralnego i północno-zachodniego, gdzie wysokość emerytur wypłacanych przez ZUS wzrosła w skali roku o ponad 9% oraz południowego, gdzie zanotowano prawie 9% wzrost wysokości renty z tytułu niezdolności do pracy wypłacanej przez ZUS.

Mimo nieznacznie zwiększającej się liczby świadczeniobiorców (nie więcej niż 2% w poszczególnych regionach Polski), kwota wypłat świadczeń emerytalno-rentowych w ZUS zwiększyła się o ponad 10% w skali całego kraju i w 2009 roku wynosiła prawie 135 miliardów złotych we wszystkich województwach łącznie (po uwzględnieniu wypłat z poszczególnych resortów kwota ta wzrasta do ponad 146 miliardów złotych), z czego ponad 95 miliardów zł (103 798,7 mln zł łącznie z emeryturami wypłaconymi przez pionierzy emerytalno-rentowe poszczególnych Ministerstw) wypłacono emerytom. Wzrost nakładów na emerytury w ZUS zwiększył się o ponad 13% w stosunku do roku poprzedniego. Największą dynamikę odnotowano w województwie lubuskim (kwota wypłat emerytur zwiększyła się o 16,6%), co wynika z najszybciej zwiększającej się w tym województwie liczby emerytów (wzrost liczby o 6,5% w skali roku).

Dynamika zmian nakładów na świadczenia emerytalne i rentowe w KRUS w 2009 roku była znacznie mniejsza niż w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych. Kwota wypłat zwiększyła się w skali całego kraju o 2,5% w porównaniu do roku 2008. W wartościach bezwzględnych nakłady na świadczenia wynosiły prawie 15,6 miliarda złotych, z czego prawie 13 miliardów złotych wypłacono 1 137 710 emerytom. Przy ocenie dynamiki zmian kwoty przeznaczonej na świadczenia w KRUS należy pamiętać, że liczba świadczeniobiorców w rolniczym systemie ubezpieczeń w 2009 roku zmniejszyła się o 3,5% w skali roku.

Wysokość rent z tytułu niezdolności do pracy wypłacanych przez ZUS wzrosła przeciętnie w Polsce o 8,0% w porównaniu do roku 2008. Nieco mniejszą dynamiką cechował się wzrost wysokości renty rodzinnej (7,7%). Wysokość przeciętnej renty z tytułu

niezdolności do pracy wypłacanej z KRUS wzrosła o 6,0% w skali roku. Wzrosła też (odwrotnie niż w systemie pozarolniczym) wysokość wypłacanej przez KRUS renty rodzinnej. Zmiana o 7,7% spowodowała, że przeciętnie świadczenie to wynosiło 953,95 zł brutto. W porównaniu z liczebnością grup rencistów dynamika wzrostu nakładów na renty rodzinne w KRUS okazuje się jeszcze wyższa, ponieważ liczba świadczeniobiorców w 2009 roku prawie nie zmieniła się w porównaniu do roku poprzedniego; liczba rent z tytułu niezdolności do pracy natomiast zmniejszyła się o 5,4%. Zależność między liczbami świadczeniobiorców, a wzrostem wysokości świadczeń z ZUS jest taka sama – liczba osób pobierających renty rodzinne nie zmieniła się w skali roku, natomiast liczba osób pobierających renty z tytułu niezdolności do pracy zmniejszyła się o 6,7 % w porównaniu do roku 2008. Zjawisko to dokładnie odzwierciedlają kwoty przeznaczone na poszczególne świadczenia w obu systemach ubezpieczeń. W ZUS kwota wypłat rent z tytułu niezdolności do pracy wzrosła tylko o 0,8% w skali roku, natomiast kwota przeznaczona na wypłaty rent rodzinnych wzrosła o 7,5%. Podobnie w KRUS – kwota przeznaczona na wypłaty rent z tytułu niezdolności do pracy wzrosła minimalnie, natomiast kwota wypłat rent rodzinnych wzrosła przeciętnie w skali całego kraju o 6,5%.

Wysokość świadczeń emerytalno-rentowych z MON, MSWiA i MS

Niewielką, ale istotną i specyficzną częścią systemu emerytalno-rentowego są świadczenia wypłacane przez resorty: Obrony Narodowej, Sprawiedliwości oraz Spraw Wewnętrznych i Administracji. W 2009 roku te trzy ministerstwa wypłaciły łącznie ponad 11,5 miliarda złotych w ramach świadczeń emerytalno-rentowych. Największy udział w tych wydatkach miało MSWiA (ponad 5,6 miliarda zł).

Największą część świadczeń wypłacanych przez omawiane resorty przeznaczono na wypłaty świadczeń emerytalnych (prawie 8,4 miliarda zł dla 257,7 tys. emerytów). Wydatki na emerytury cechują się także największą dynamiką wśród wszystkich świadczeń emerytalno-rentowych (w 2009 roku zanotowano wzrost wydatków na emerytury o 10,7%, podczas gdy wzrost wydatków na wszystkie świadczenia wyniósł 9,8% w skali roku). Równie wysoką dynamiką cechowały się wydatki na renty rodzinne (przeciętny wzrost w resortach o 8,5% w skali roku). Przeznaczono na nie 2,14 miliarda zł (świadczenia odebrało prawie 80 tys. osób). Przeciętne wysokości świadczeń wypłaconych w 2009 roku przez MSWiA, MS oraz MON były znacznie wyższe, niż świadczenia wypłacone przez ZUS i KRUS (prawie 2 600 zł w porównaniu do 1 491,52 zł w ZUS i ok. 911 zł w KRUS). Wysokość przeciętnej

emerytury w resortach w 2009 roku oscylowała na poziomie 2 700 zł (przeciętnie 2 698,84 zł w MON i 2 736,17 zł w MS). Podobnie jak w ZUS i w KRUS, przeciętne emerytury były najwyższym z wypłacanych świadczeń, przy czym, wysokość rent z tytułu niezdolności do pracy oraz rent rodzinnych wypłacanych w ministerstwach znacznie odbiega od wysokości tych świadczeń wypłacanych przez ZUS i KRUS. Najwyższą rentę z tytułu niezdolności do pracy wypłacał pion emerytalno-rentowy MON (przeciętnie 2 652,65 zł), natomiast najwyższą rentę rodzinną wypłacano w Ministerstwie Sprawiedliwości (przeciętnie 2 307,65 zł). Wysokość wszystkich świadczeń w porównaniu z rokiem 2008 wzrosła o kilka procent: wysokość emerytury wypłacanej przez Ministerstwo Sprawiedliwości wzrosła o 9,1% w skali roku, wysokość renty z tytułu niezdolności do pracy w MSWiA wzrosła o 7,2%, również w MSWiA zanotowano najwyższy wzrost wysokości renty rodzinnej (o 6,9% w porównaniu do roku 2008). Najniższy wzrost (6,3%) zanotowano w przypadku rent z tytułu niezdolności do pracy w Ministerstwie Obrony Narodowej i Ministerstwie Sprawiedliwości.

Wzrost wysokości przeciętnej emerytury nie przekłada się na zmniejszenie dystansu między dochodem emerytów, a dochodem osób aktywnych zawodowo. Relacja wysokości przeciętnej emerytury brutto z pozarolniczego systemu ubezpieczeń do wysokości przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej oscyluje wokół 60%. W kolejnych latach, począwszy od roku 2000, obserwowano wahnięcia tej relacji od 66,6% w 2005 roku do 59,1% w roku 2008. W 2009 roku relacja ta wyniosła 60,8%.

Dochody gospodarstw domowych emerytów i rencistów

Badania prowadzone przez Departament Warunków Życia Głównego Urzędu Statystycznego pozwalają na analizowanie przedstawionych wyżej danych w kontekście budżetów gospodarstw domowych emerytów i rencistów.

Podane wyżej średnie wysokości świadczeń wypłacanych emerytom i rencistom przekładają się na dochody, którymi dysponują ich gospodarstwa domowe. W 2009 roku gospodarstwa domowe emerytów i rencistów dysponowały przeciętnym dochodem w wysokości nieco powyżej 1 050 zł (u emerytów do dyspozycji było 1 114,42 zł, a u rencistów – 825,23 zł). Przeciętny dochód, którym dysponowały gospodarstwa domowe emerytów był o 42,75 zł wyższy od przeciętnego dochodu w zbiorowości wszystkich gospodarstw domowych w Polsce, który wyniósł 1 071,67 zł. W stosunku do 2008 r. w gospodarstwach domowych rozpatrywanych ogółem zanotowano realny wzrost dochodu do dyspozycji o 2,9%. Dokładnie taki sam wskaźnik dynamiki odnotowano w gospodarstwach

rencistów, natomiast w gospodarstwach domowych emerytów wzrost był wyższy i wyniósł 3,1%.

Wydatki gospodarstw domowych emerytów i rencistów

W 2009 r. przeciętne wydatki w polskich gospodarstwach domowych na 1 osobę w miesiącu wyniosły 956,68 zł. W gospodarstwach emerytów i rencistów rozpatrywanych łącznie wydatki te były wyższe i wyniosły prawie 1 003 zł, z kolei wydatki gospodarstw domowych emerytów były jeszcze wyższe i wyniosły prawie 1 046 zł miesięcznie.

Analizując strukturę wydatków gospodarstw emerytów i rencistów należy pamiętać, że ich gospodarstwa domowe są mniej liczne niż średnia liczba osób w gospodarstwach domowych rozpatrywanych ogólnie¹. Nie pozostaje to bez wpływu na analizowaną powyżej średnią kwotę wydatków na osobę oraz rozkład środków finansowych na poszczególne produkty i usługi.

Wydatki na żywność i napoje bezalkoholowe stanowią 25,1% wydatków gospodarstw domowych ogółem. W przypadku gospodarstw domowych emerytów i rencistów wydatki te są wyższe i pochłaniają 27,8% wydatków w gospodarstwach emerytów i 30,2% w gospodarstwach rencistów. Wydatki na używki mają właściwie taki sam udział w wydatkach gospodarstw domowych emerytów (2,5%) i rencistów (2,7%), jak w gospodarstwach domowych ogółem (2,7%). Pewną różnicę w strukturze wydatków widać w przypadku towarów nieżywnościowych i usług. Emeryci i renciści wydają na cele związane z tą kategorią wydatków o ponad 4 punkty proc. mniej niż polskie gospodarstwa ogółem. Jeszcze większą różnicę widać w przypadku gospodarstw rencistów, gdzie wydatki te są o ponad 5 punktów proc. niższe niż w przeciętnym polskim gospodarstwie domowym. Wydatki na towary nieżywnościowe stanowią bowiem 66,1% wydatków w gospodarstwach ogółem w stosunku do 60,7% w gospodarstwach rencistów.

W skład wydatków na towary nieżywnościowe i usługi wchodzi wydatki związane z zakupem obuwia i odzieży oraz koszty związane z użytkowaniem mieszkania. W przypadku tych dwóch grup wydatków, ich udział w budżetach domowych gospodarstw domowych emerytów i rencistów kształtuje się odwrotnie niż ogólna tendencja tej grupy wydatków.

¹ Wyniki badania EU-SILC 2008 wskazują, że w przebadanej próbie 4155 gospodarstw domowych emerytów było przeciętnie 2,07 osoby, a w 1189 gospodarstwach domowych rencistów – 1,98 osoby. Przeciętna liczba osób w gospodarstwach domowych ogółem w próbie (N = 13984) wynosiła 2,95 osoby, źródło: Tablica 1, [w:] *Dochody i warunki życia ludności Polski (raport z badania EU-SILC 2007 i 2008)*, Warszawa 2009, s. 116.

Gospodarstwa domowe emerytów i rencistów łącznie w znacznie mniejszym stopniu uwzględniają w budżetach wydatki na obuwie i odzież niż gospodarstwa ogółem (5,2% wydatków w gospodarstwach domowych ogółem w porównaniu do 3,2% w gospodarstwach emerytów i rencistów ogółem). Za to znacznie większym obciążeniem dla emerytów i rencistów są wydatki związane z użytkowaniem mieszkania. W gospodarstwach rencistów stanowią one ponad 25% wydatków, w gospodarstwach emerytów – ponad 23%, podczas gdy w gospodarstwach domowych ogółem wydatki te stanowią niecałe 20%. Większy udział wydatków na eksploatację mieszkania wiąże się z generalnie mniejszym zagęszczeniem w lokalach zamieszkiwanych przez emerytów i rencistów (patrz: podrozdział wydatki mieszkaniowe gospodarstw emerytów).

Specyfikę gospodarstw domowych emerytów i rencistów widać także wyraźnie w zakresie wydatków związanych ze zdrowiem (8% wydatków w gospodarstwach domowych emerytów i rencistów, a w gospodarstwach domowych ogółem 5%), a szczególnie w zakresie wydatków na artykuły farmaceutyczne (prawie 6% wydatków gospodarstw domowych emerytów i rencistów, a zbiorowość wszystkich gospodarstw domowych – 3%).

W gospodarstwach domowych rencistów wydaje się znacznie mniej pieniędzy niż w gospodarstwach ogółem na transport – wydatki te stanowią 4,3% wydatków na towary konsumpcyjne i usługi w porównaniu do prawie 10% udziału tych wydatków w gospodarstwach domowych ogółem. W przypadku emerytów różnica jest nieco mniejsza (5,9% w porównaniu do 9,7%).

W gospodarstwach emerytów i rencistów w porównaniu z gospodarstwami ogółem mniejszą część wydatków stanowią wydatki związane z rekreacją i kulturą (różnica dwóch punktów proc.), edukacją (0,3% w porównaniu do 1,2% w gospodarstwach ogółem), wizytami w restauracjach i korzystaniem z oferty hoteli (1,2% w porównaniu do 2,2% w gospodarstwach ogółem).

Warto zwrócić uwagę na fakt, że dary dla innych gospodarstw domowych obciążają gospodarstwa domowe emerytów i rencistów w znacznie większym stopniu niż gospodarstwa domowe ogółem (5,1% wydatków w gospodarstwach domowych emerytów i rencistów łącznie w porównaniu do 3,6% wydatków). Ten rodzaj wydatków przedstawia większą wartość bezwzględną w gospodarstwach domowych emerytów i rencistów łącznie (przeciętnie miesięczne ok. 51,0 zł na osobę) ze względu na relatywnie wyższą wartość wydatków w tej grupie społeczno-ekonomicznej. Emeryci w nieco większym stopniu niż renciści angażują się w pomoc innym. Wydatki na wspieranie innych gospodarstw domowych

stanowią 5,3% wydatków w gospodarstwach emerytów (55,4 zł na osobę) i 4,3% w gospodarstwach rencistów (36,0 zł na osobę).

W skali roku wydatki ogółem w analizowanych grupach społeczno-ekonomicznych wzrosły, zarówno nominalnie, jak i realnie. Największy wzrost wydatków zanotowały gospodarstwa domowe rencistów (w roku 2009 wydawano nominalnie prawie 9% więcej niż w roku 2008, realnie – o 4,2% więcej). Zanotowano nieznaczny spadek wydatków nominalnych w gospodarstwach emerytów i rencistów na odzież i obuwie. W gospodarstwach domowych rencistów nieznacznie w skali roku zmniejszyły się wydatki na wyposażenie mieszkania i prowadzenie gospodarstwa domowego.

Wyższy udział wydatków na żywność i napoje bezalkoholowe na osobę w gospodarstwach domowych emerytów i rencistów przekłada się na wyższe, w porównaniu z gospodarstwami domowymi ogółem, spożycie na osobę wszystkich artykułów żywnościowych w tej grupie społeczno-ekonomicznej. Nieznacznie niższe niż przeciętna wartość ogólnopolska w 2009 roku było jedynie spożycie wędlin wysokogatunkowych i kielbas trwałych w gospodarstwach domowych rencistów (0,63 kg miesięcznie na osobę w porównaniu do 0,66 kg miesięcznie na osobę w gospodarstwach domowych ogółem). Zmiany w spożyciu poszczególnych artykułów żywnościowych w gospodarstwach domowych emerytów i rencistów w skali roku nie odbiegają od dynamiki notowanej w gospodarstwach ogółem w Polsce. Największą zmianę zanotowano w przypadku spożycia owoców w gospodarstwach domowych rencistów – w 2009 w porównaniu do roku 2008 zanotowano w tym przypadku ponad 13% wzrost spożycia. W gospodarstwach domowych ogółem o 4,2% w skali roku zmniejszyło się spożycie pieczywa i margaryny (największy spadek spożycia), natomiast w gospodarstwach domowych emerytów i rencistów najbardziej spadło spożycie kasz, ryżu i płatków (zmiana o 5% w skali roku notowana wyłącznie w gospodarstwach domowych emerytów).

Wydatki gospodarstw domowych emerytów i rencistów na wyposażenie mieszkania i prowadzenie gospodarstwa domowego

Miesięczne wydatki na wyposażenie mieszkania (np: sprzęt AGD, meble) oraz bieżące utrzymywanie tegoż wyposażenia wyniosły w 2009 roku ok. 49 zł na osobę w gospodarstwach domowych emerytów i rencistów łącznie i ok. 52 zł na osobę w gospodarstwach domowych ogółem. Stanowiły one ok. 5% całości wydatków zarówno w gospodarstwach domowych ogółem jak i w gospodarstwach emerytów i rencistów. W tym

kontekście warto przeanalizować deklarowane w gospodarstwach domowych emerytów i rencistów wyposażenie w niektóre przedmioty trwałego użytkowania.

Prawie 99% emerytów i rencistów łącznie deklarowało, że posiada w swoim gospodarstwie domowym odbiornik telewizyjny (taki sam odsetek odnotowano w gospodarstwach domowych ogółem). Podobny odsetek gospodarstw domowych posiada również lodówkę (po 98% gospodarstw domowych ogółem i gospodarstw domowych emerytów i rencistów łącznie), odkurzacz elektryczny (po 95%). Odsetek gospodarstw domowych emerytów i rencistów posiadających pralkę automatyczną (82%) jest niższy niż przeciętny wynik dla wszystkich gospodarstw domowych (89%).

Znaczne różnice między wyposażeniem przeciętnego gospodarstwa domowego, a gospodarstwami domowymi emerytów i rencistów widoczne są w przypadku wyposażenia w: telefony komórkowe (posiada je 86,5% gospodarstw domowych ogółem i tylko 66,7% gospodarstw domowych emerytów lub rencistów – różnica 20 punktów procentowych, komputery osobiste (różnica 34 punktów procentowych), drukarki (różnica 25 punktów procentowych), cyfrowe aparaty fotograficzne (ponad 27 punktów procentowych różnicy), zestawy kina domowego (prawie 11 punktowa różnica na niekorzyść gospodarstw domowych emerytów i rencistów) i zestawy do odtwarzania dźwięku (wieże; ponad 21 punktów procentowych różnicy).

Dla pełnego obrazu sytuacji wyposażenia gospodarstw domowych emerytów i rencistów należy zwrócić uwagę na zmianę liczby gospodarstw wyposażonych w 2009 roku w poszczególne dobra w porównaniu z rokiem 2008. Największą dynamikę odnotowano w zakresie cyfrowych aparatów fotograficznych (wzrost o ponad 30%) komputerów osobistych z dostępem do Internetu (wzrost o 25%) i odtwarzacze DVD (zmiana o 16,5% w skali roku), czyli wszystkie te dobra, w przypadku których różnica między gospodarstwami domowymi emerytów i rencistów a ogółem polskich gospodarstw domowych jest wciąż znaczna. Nieco mniejszą dynamikę daje się zauważyć w przypadku wyposażenia gospodarstw emerytów i rencistów w telefony komórkowe (wzrost o nieco ponad 11% w skali roku), ale pamiętać należy, że posiadanie telefonu komórkowego deklarowało 67% gospodarstw domowych emerytów i rencistów, co może wpływać na wartość wskaźnika zmiany.

Warunki mieszkaniowe gospodarstw domowych emerytów i rencistów

Dla przedstawienia pełnej sytuacji bytowej omawianej grupy społeczno-ekonomicznej należy przeprowadzić analizę warunków mieszkaniowych. Emeryci i renciści użytkują na

ogół mniejsze mieszkania niż przeciętne polskie gospodarstwo domowe. W porównaniu do prawie 71 m², jakie zajmuje przeciętne gospodarstwo domowe, emeryci mają do dyspozycji nieco ponad 64 m², a renciści – nieco ponad 61,5 m². Mniejsza powierzchnia mieszkaniowa nie powoduje jednak większego zagęszczenia mieszkań emerytów i rencistów. Przeciętnie na 1 pokój w takim lokalu przypada mniejsza liczba osób niż w mieszkaniach zajmowanych przez gospodarstwa domowe ogółem (0,75 w porównaniu do 1,03), a każda z osób dysponuje większą powierzchnią mieszkaniową niż w gospodarstwach domowych ogółem. Dzieje się tak mimo tego, że lokale zajmowane przez emerytów i rencistów liczą przeciętnie mniej pokoi niż mieszkania wszystkich grup społeczno-ekonomicznych rozpatrywanych łącznie (2,51 w porównaniu do 2,74). Wynika to z omówionej wcześniej relatywnie małej liczby osób w gospodarstwach domowych emerytów i rencistów.

Dla określenia stanu lokali zamieszkiwanych przez emerytów i rencistów nie bez znaczenia jest także ich wyposażenie w urządzenia i instalacje techniczno-sanitarne. Odpowiedzi respondentów wskazują, że emeryci i renciści w swoich mieszkaniach nieco rzadziej niż przeciętne polskie gospodarstwo domowe mogą korzystać z łazienki i ustępu, ciepłej, bieżącej wody i centralnego ogrzewania lokalu. Trzeba jednak pamiętać, że udział gospodarstw domowych wyposażonych w w.w urządzenia i instalacje nie spada poniżej 77% oraz, że różnice między obiema kategoriami nie są większe niż 3 punkty procentowe. W przypadku stanu zajmowanych lokali wspomniane różnice generowane są głównie przez gospodarstwa domowe rencistów, w których odsetek gospodarstw gorzej wyposażonych jest większy niż w gospodarstwach domowych emerytów. Gospodarstwa domowe emerytów deklarują wyposażenie zajmowanych lokali w poszczególne urządzenia i instalacje na poziomie zbliżonym do przeciętnego polskiego gospodarstwa domowego.

Subiektywna ocena sytuacji materialnej gospodarstw domowych emerytów i rencistów

Wszystkie omówione czynniki można podsumować odwołując się do opinii respondentów na temat oceny sytuacji materialnej ich gospodarstw. Prawie 18% gospodarstw domowych emerytów uważa, że ich sytuacja materialna jest dobra, prawie 60% uważa, że sytuacja ta jest przeciętna, a pozostałe ponad 22% ocenia ją jako złą. Rozkład odpowiedzi dotyczących oceny sytuacji materialnej gospodarstw emerytów i rencistów nie odbiega znacznie w porównaniu z ogółem polskich gospodarstw domowych (odpowiednio: prawie 24% ocenia sytuację jako dobrą, 56% jako przeciętną, a 20% jako złą) Największa część gospodarstw ocenia swoją sytuację materialną przeciętnie, przy czym odsetek gospodarstw

rencistów deklarujących złą sytuację materialną jest o ok. 10 punktów procentowych wyższy niż w przypadku innych analizowanych grup.

Minimum socjalne i minimum egzystencji dla gospodarstw domowych emerytów

Porównanie wysokości przeciętnej emerytury oraz dochodu rozporządzalnego emeryckich gospodarstw domowych z minimum egzystencji i minimum socjalnym ustalonym przez Instytut Pracy i Spraw Socjalnych daje możliwość oceny sytuacji materialnej tych gospodarstw domowych w liczbach bezwzględnych poprzez odniesienie do pewnego uniwersalnego, określonego minimum wydatków niezbędnych do biologicznego przetrwania oraz do egzystencji na niskim, ale nie powodującym wykluczenia społecznego poziomie. (zob. Wykres 3, s. 39).

Wysokość przeciętnej miesięcznej emerytury wypłacanej w 2009 r. z pozarolniczego systemu ubezpieczeń wynosiła przeciętnie 1 651,21 zł, podczas gdy średnioroczne minimum socjalne dla jednoosobowego gospodarstwa emeryckiego ustalono na poziomie 905,00 zł, a minimum egzystencji na 421,90 zł. Również dochód rozporządzalny w 1-osobowych gospodarstwach domowych emerytów był wyższy od minimum socjalnego o 275,65 zł, a od minimum egzystencji o 758,75 zł. Także przeciętne miesięczne wydatki na jedną osobę w emeryckim gospodarstwie domowym (1 045,86) przewyższały w 2009 r. minimum socjalne (o 140,86 zł). W ujęciu dynamicznym, od roku 2000 różnica między wysokością przeciętnej emerytury z pozarolniczego systemu ubezpieczeń (a tym samym – wysokością dochodu rozporządzalnego) a śródrocznym minimum socjalnym systematycznie zwiększała się (Wykres 3, s. 39). Dokonując tych porównań trzeba jednak pamiętać, że przyjęta tu wysokość emerytury z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych nie uwzględnia różnic między świadczeniami wypłacanymi przez ZUS i resorty: MON, MSWiA oraz MS. Emerytury wypłacane przez resorty są przeciętnie o ok. 1 000 zł wyższe niż emerytury z ZUS, zaś przeciętne emerytury z KRUS są niższe o średnio 600 zł od emerytur wypłaconych przez ZUS. Dodatkowo, przeciętna wysokość emerytury wypłacanej z pozarolniczego systemu ubezpieczeń obliczona jako średnia arytmetyczna uwzględnia wartości ekstremalne, co wpływa na ostateczny wynik analizy. Porównanie ze strukturą emerytur wypłacanych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych pozwala na nieco pełniejsze przedstawienie zagadnienia.

Struktura emerytur wypłacanych z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych

Jako materiał badawczy do analizy rozkładu wysokości świadczeń przyjęto szczegółowy rozkład wysokości emerytur po waloryzacji w czerwcu 2000 r. oraz w marcu 2003, 2006 i 2009 r. Poziom cechy, tj. wysokość emerytury, scharakteryzowano za pomocą podstawowych statystyk opisowych: średniej arytmetycznej i mediany. Zostały one wyliczone na podstawie szeregu rozdzielczego przedziałowego (dla danych pogrupowanych), gdzie wartości cechy w każdej klasie szeregu statystycznego mieszczą się w pewnym przedziale. Przyjęto zatem umownie, że wartości cechy wewnątrz każdego przedziału są rozłożone równomiernie, a środek przedziału jest jednocześnie średnią wartością cech w przedziale. Widoczna na wykresie w odniesieniu do wszystkich analizowanych lat przewaga średniej nad medianą (asymetria prawostronna) oznacza, że w badanej populacji przeważają świadczeniobiorcy o niskich emeryturach (ponad połowa świadczeniobiorców otrzymuje emeryturę o wartości mniejszej niż średnia, a jednocześnie istnieje relatywnie mała grupa osób otrzymujących emerytury znacznie powyżej średniej).

W marcu 2009 średnia arytmetyczna – wyrażająca przeciętną wysokość emerytury wyniosła 1 602,34 zł. Około 61% emerytów pobierało świadczenie w wysokości poniżej przeciętnego. Podobny odsetek zanotowano w marcu 2003 r. - 63% (średnia - 1 187,53 zł) i w marcu 2006 r. – 62% (średnia – 1 319,82 zł), natomiast w czerwcu 2000 r. przeciętna emerytura wyniosła 973,81 zł i prawie 57% emerytów pobierało świadczenie poniżej przeciętnego.

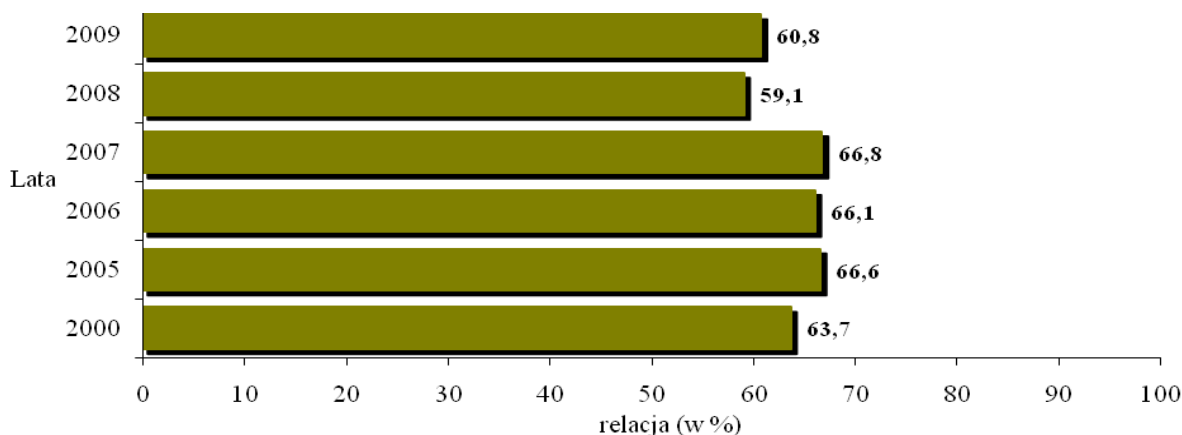
W roku 2009 Zakład Ubezpieczeń Społecznych najczęściej wypłacał emerytury z przedziału 1 200,01-1 400,00 zł – otrzymało je 798,3 tys. osób, co stanowiło ponad 16% wszystkich emerytów otrzymujących w 2009 roku świadczenia z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Wszystkie wartości powyżej 10% omawianej kategorii znajdują się w przedziałach 800,01-1 800,00 zł. Skrajne przedziały struktury emerytur wypłacanych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych w 2009 roku obejmują niewielkie części populacji emerytur – emerytury niższe niż 600,00 zł otrzymywało 0,6% świadczeniobiorców, a wyższe niż 3 400,00 zł - 2,6%.

Wysokość minimum socjalnego dla jednoosobowego gospodarstwa emeryckiego w 2009 r. ustalono na kwotę 905,0 zł. Pułapu tego nie przekraczała wysokość świadczeń wypłacanych 304,6 tys. emerytom w 2009 r. oraz część emerytur znajdujących się w przedziale między 800,01 a 1 000,00 zł (patrz: tab. 68 i 69 na s. 97 i 98).

W 2000 roku 202,0 tys. osób mogło liczyć na świadczenia niższe niż 500,00 zł brutto, a ponad 260 tys. osób otrzymywało emerytury wyższe niż 500,00 zł brutto, ale nieprzekraczające 600,00 zł brutto. Oznacza to, że emerytury ponad 460 tysięcy osób nie osiągały pułapu minimum socjalnego obliczonego dla gospodarstw emeryckich (w 2000 roku wynosiło ono 641,20 zł dla jednoosobowego emeryckiego gospodarstwa domowego). W 2003 r. kwotę minimum socjalnego dla jednoosobowego emeryckiego gospodarstwa domowego ustalono na kwotę 729,40 zł i emerytury dla ponad 437 tys. osób były poniżej minimum socjalnego. W 2006 r. liczby te wyniosły odpowiednio – 801,30 zł i 694,9 tys. osób.

WYKRES 2. RELACJA PRZECIĘTNEJ MIESIĘCZNEJ EMERYTURY BRUTTO^{a)} Z POZAROLNICZEGO SYSTEMU UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH DO PRZECIĘTNEGO WYNAGRODZENIA W GOSPODARCE NARODOWEJ^{b)} W LATACH 2000-2009

GRAPH 2. RELATION OF AVERAGE MONTHLY GROSS^{a)} RETIREMENT PAY FROM THE NON-AGRICULTURAL SOCIAL SECURITY SYSTEM TO MONTHLY AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES IN THE NATIONAL ECONOMY^{b)} IN 2000-2009

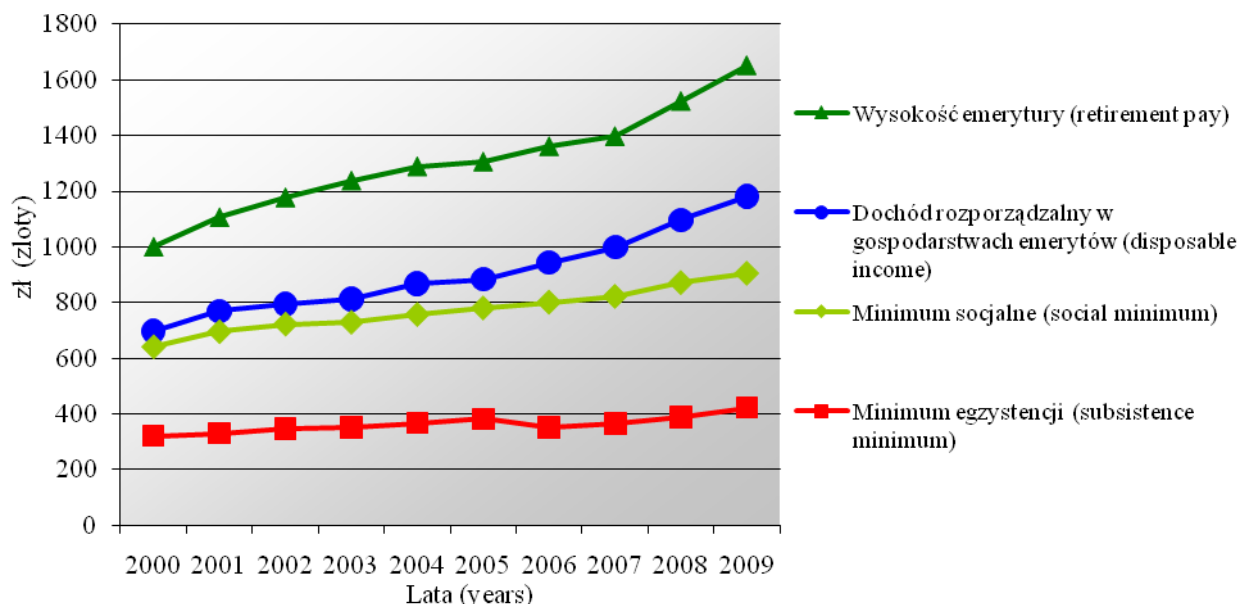

a) Patrz uwagi ogólne, pkt. 6, s. 15 b) Do obliczenia przyjęto za podstawę (mianownik) przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto pomniejszone o składki na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne.

a) See general notes, point 6, p. 15 b) For calculating the ratio, the average monthly gross wages and salaries, less contributions to compulsory social security, was adopted as the base (denominator).

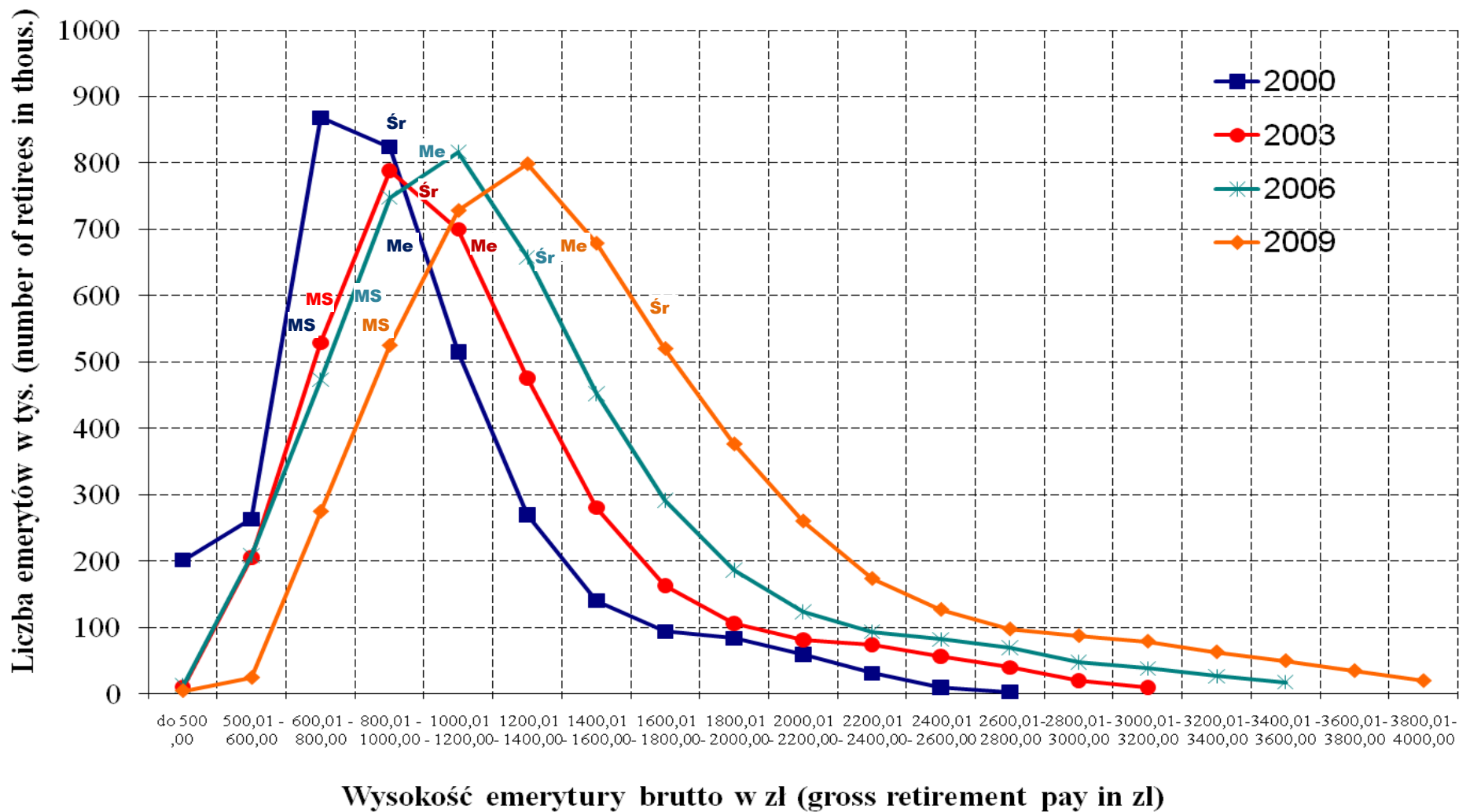
WYKRES 3. PRZECIĘTNY DOCHÓD ROZPORZĄDZALNY NA OSOBĘ W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH EMERYTÓW, PRZECIĘTNA EMERYTURA Z POZAROLNICZEGO SYSTEMU UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH A ŚREDNIOROCZNE MINIMUM EGZYSTENCJI I MINIMUM SOCJALNE DLA GOSPODARSTW EMERYCKICH W LATACH 2000-2009

GRAPH 3. MONTHLY AVERAGE DISPOSABLE INCOME PER CAPITA IN SINGLE RETIREES' HOUSEHOLDS AND AVERAGE GROSS RETIREMENT PAY FROM NON-AGRICULTURAL SOCIAL SECURITY SYSTEM TO SUBSISTENCE MINIMUM AND SOCIAL MINIMUM FOR RETIREES' HOUSEHOLDS IN 2000-2009

WYKRES 4. STRUKTURA EMERYTUR Z ZAKŁADU UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH W LATACH 2000-2009

GRAPH 4. STRUCTURE OF RETIREMENT PAY FROM THE SOCIAL INSURANCE INSTITUTION IN 2000-2009

TABLICE WYNIKOWE

Dział I

Świadczeniobiorcy

TABL. 1. PRZECIĘTNA MIESIĘCZNA LICZBA EMERYTÓW I RENCISTÓW W LATACH 2005-2009 WEDŁUG INSTYTUCJI WYPŁACAJĄCYCH

MONTHLY AVERAGE NUMBER OF RETIREES AND PENSIONERS IN 2005-2009 BY INSTITUTIONS

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	2005	2004=100	2006	2005=100	2007	2006=100	2008	2007=100	2009	2008=100
	w tys. osób <i>in thous. persons</i>	w <i>in</i> %	w tys. osób <i>in thous. persons</i>	w <i>in</i> %	w tys. osób <i>in thous. persons</i>	w <i>in</i> %	w tys. osób <i>in thous. persons</i>	w <i>in</i> %	w tys. osób <i>in thous. persons</i>	w <i>in</i> %
POLSKA <i>POLAND</i>	9 168,6	99,5	9 150,6	99,8	9 188,9	100,4	9 257,3	100,7	9 332,3	100,8
Pozarolniczy system ubezpieczeń społecznych <i>Non-agricultural social security system</i>	7 524,0	100,3	7 564,6	100,5	7 658,7	101,2	7 779,4	101,6	7 906,5	101,6
w tym: <i>of which:</i>										
ZUS ^{a)}	7 184,2	100,1	7 217,4	100,5	7 303,2	101,2	7 413,9	101,5	7 534,8	101,6
SII ^{a)}										
MON <i>MND</i>	153,3	104,5	155,2	101,2	156,4	100,8	158,4	101,3	159,9	100,9
MSWiA <i>MIA</i>	162,5	100,7	167,2	102,9	173,5	103,8	180,4	104,0	184,4	102,2
MS <i>MJ</i>	24,0	102,6	24,8	103,3	25,6	103,2	26,6	103,9	27,5	103,4
KRUS <i>ASIF</i>	1 644,6	96,3	1 586,0	96,4	1 530,2	96,5	1 477,9	96,6	1 425,8	96,5

a) Łącznie z rentami wypadkowymi finansowanymi z FUS a wypłacanymi przez MON, MSWiA oraz MS w zbiegu z emeryturami finansowanymi z budżetu MON, MSWiA oraz MS nie uwzględnionymi przez ministerstwa.

a) Including accident pensions financed from the SIF, paid from the MND, the MIA, and the MJ simultaneously to retirement pay from the MND, the MIA, and the MJ not included by ministries.

TABL. 2. PRZECIĘTNA MIESIĘCZNA LICZBA EMERYTÓW I RENCISTÓW Z ZAKŁADU UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH WEDŁUG REGIONÓW I WOJEWÓDZTW^{a)} W 2009 R.

MONTHLY AVERAGE NUMBER OF RETIREES AND PENSIONERS FROM THE SOCIAL INSURANCE INSTITUTION BY REGIONS AND VOIVODSHIPS^{a)} IN 2009

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Emeryci i renciści ogółem <i>Retirees and pensioners in total</i>	w tym emeryci <i>of which retirees</i>
	w tys. osób <i>in thous. persons</i>	
POLSKA^{b)c)}	7534,8	4980,8
<i>POLAND^{b)c)}</i>		
Region Centralny	1514,0	1086,0
Łódzkie	542,1	384,8
Mazowieckie	971,9	701,2
Region Południowy	1793,2	1167,5
Małopolskie	650,9	418,3
Śląskie	1142,3	749,2
Region Wschodni	1162,3	749,2
Lubelskie	360,8	221,6
Podkarpackie	385,8	244,5
Podlaskie	176,8	125,3
Świętokrzyskie	238,9	157,8
Region Północno-zachodni	1193,4	744,0
Lubuskie	204,4	127,1
Wielkopolskie	646,1	390,9
Zachodniopomorskie	342,9	226,0
Region Południowo-zachodni	814,8	558,5
Dolnośląskie	627,9	425,0
Opolskie	186,8	133,5
Region Północny	1056,9	675,6
Kujawsko-pomorskie	387,3	245,7
Pomorskie	417,5	272,1
Warmińsko-mazurskie	252,1	157,8

a) Przynależność do województw według siedziby oddziału ZUS dokonującego wypłaty emerytury bądź renty dla danego świadczeniobiorcy. b) Bez osób posiadających prawo także do świadczenia rolniczego. c) Łącznie z osobami pobierającymi renty wypadkowe finansowane z FUS a wypłacane przez MON, MS i MSWiA w zbiegu z emeryturami finansowanymi z budżetu MON, MS i MSWiA nie uwzględnionymi w podziale na województwa.a) Assignment to the voivodship by a branch of the SII paying particular retirement pay or pension. b) Excluding persons with imultaneous right to agricultural benefit. c) Including persons, receiving accident pensions financed from the SIF and paid by the MND, the MLA, the MJ simultaneously to retirement pays and penions financed from the MND, the MIA, the MJ not included in the territorial distribution by voivodships

TABL. 3. PRZECIĘTNA MIESIĘCZNA LICZBA EMERYTÓW I RENCISTÓW Z ZAKŁADU UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH WEDŁUG REGIONÓW^{a)} W 2009 R. ORAZ W PORÓWNANIU DO 2008 R.

MONTHLY AVERAGE NUMBER OF RETIREES AND PENSIONERS FROM THE SOCIAL INSURANCE INSTITUTION BY REGIONS^{a)} IN 2009 COMPARED WITH 2008

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Emeryci i renciści ogółem <i>Retirees and pensioners in total</i>		w tym emeryci <i>of which retirees</i>	
	w tys. osób <i>in thous. persons</i>	2008 = 100	w tys. osób <i>in thous. persons</i>	2008 = 100
POLSKA ^{b)c)}	7534,8	101,6	4980,8	104,5
<i>POLAND</i> ^{b)c)}				
Region Centralny	1514,0	102,0	1086,0	104,5
Region Południowy	1793,2	101,2	1167,5	103,9
Region Wschodni	1162,3	101,6	749,2	104,4
Region Północno-zachodni	1193,4	102,0	744,0	105,9
Region Południowo-zachodni	814,8	101,8	558,5	104,4
Region Północny	1056,9	101,4	675,6	104,2

a) Przyporządkowanie do województw według siedziby oddziału ZUS dokonującego wypłaty emerytury bądź renty dla danego świadczeniobiorcy.

b) Bez osób posiadających prawo także do świadczenia rolniczego.

c) Łącznie z osobami pobierającymi renty wypadkowe finansowane z FUS a wypłacane przez MON, MS i MSWiA w zbiegu z emeryturami finansowanymi z budżetu MON, MS i MSWiA nie uwzględnionymi w podziale na województwa.

a) Assignment to the voivodship by a branch of the SII paying particular retirement pay or pension.

b) Excluding persons with simultaneous right to agricultural benefit.

c) Including persons, receiving accident pensions financed from the SIF and paid by the MND, the MIA, the MJ simultaneously to retirement pays and pensions financed from the MND, the MIA, the MJ not included in the territorial distribution by voivodships.

**TABL. 4. PRZECIĘTNA MIESIĘCZNA LICZBA RENCISTÓW Z ZAKŁADU
UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH WEDŁUG REGIONÓW^{a)} W 2009 R. ORAZ
W PORÓWNANIU DO 2008 R.**

*MONTHLY AVERAGE NUMBER OF PENSIONERS FROM THE SOCIAL INSURANCE INSTITUTION
BY REGIONS^{a)} IN 2009 COMPARED WITH 2008*

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Renty z tytułu niezdolności do pracy <i>Pensions resulting from an inability to work</i>		Renty rodzinne <i>Family pensions</i>	
	w tys. osób <i>in thous. persons</i>	2008 = 100	w tys. osób <i>in thous. persons</i>	2008 = 100
POLSKA ^{b)c)}	1288,3	96,4	1265,7	100,5
<i>POLAND</i> ^{b)c)}				
Region Centralny	202,1	93,1	225,9	99,1
Region Południowy	297,6	92,6	328,0	100,1
Region Wschodni	225,3	94,1	187,8	100,2
Region Północno-zachodni	246,7	93,2	202,7	99,9
Region Południowo- zachodni	122,6	93,2	133,7	99,9
Region Północny	193,8	93,8	187,5	99,8

a) Przyporządkowanie do województw według siedziby oddziału ZUS dokonującego wypłaty emerytury bądź renty dla danego świadczeniobiorcy.

b) Bez osób posiadających prawo także do świadczenia rolniczego.

c) Łącznie z osobami pobierającymi renty wypadkowe finansowane z FUS a wypłacane przez MON, MS i MSWiA w zbiegu z emeryturami finansowanymi z budżetu MON, MS i MSWiA nie uwzględnionymi w podziale na województwa.

a) Assignment to the voivodship by a branch of the SII paying particular retirement pay or pension.

b) Excluding persons with simultaneous right to agricultural benefit.

c) Including persons, receiving accident pensions financed from the SIF and paid by the MND, the MIA, the MJ simultaneously to retirement pays and pensions financed from the MND, the MIA, the MJ not included in the territorial distribution by voivodships.

TABL. 5. PRZECIĘTNA MIESIĘCZNA LICZBA EMERYTÓW I RENCISTÓW Z KASY ROLNICZEGO UBEZPIECZENIA SPOŁECZNEGO WEDŁUG REGIONÓW I WOJEWÓDZTW W 2009 R.

MONTHLY AVERAGE NUMBER OF RETIREES AND PENSIONERS FROM THE AGRICULTURAL SOCIAL INSURANCE FUND BY REGIONS AND VOIVODSHIPS IN 2009

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Emeryci i renciści ogółem ^{a)} <i>Retirees and pensioners in total^{a)}</i>	w tym emeryci ^{b) c)} <i>of which retirees^{b) c)}</i>
	w tys. in thous. persons	
POLSKA	1425,8	1137,7
<i>POLAND</i>		
Region Centralny	335,8	277,7
Łódzkie	120,8	100,7
Mazowieckie	215,0	176,9
Region Południowy	160,9	128,3
Małopolskie	110,7	84,7
Śląskie	50,2	43,6
Region Wschodni	465,4	374,2
Lubelskie	190,7	148,0
Podkarpackie	95,4	76,9
Podlaskie	101,2	84,8
Świętokrzyskie	78,1	64,6
Region Północno-zachodni	187,7	143,0
Lubuskie	24,4	19,4
Wielkopolskie	129,8	97,3
Zachodniopomorskie	33,5	26,4
Region Południowo-zachodni	91,3	75,7
Dolnośląskie	59,2	47,5
Opolskie	32,2	28,3
Region Północny	182,4	136,6
Kujawsko-pomorskie	86,9	65,2
Pomorskie	43,8	31,7
Warmińsko-mazurskie	51,7	39,7

a) Łącznie z 343 osobami otrzymującymi świadczenia GBRZ.

b) Łącznie z 24 osobami otrzymującymi renty strukturalne.

c) Łącznie z osobami otrzymującymi świadczenia z: MON (295 osób), MS (159 osób), MSWiA (1720 osób).

a) Including 343 persons receiving GBRZ benefit.

b) Including 24 persons receiving structural pensions.

c) Including beneficiaries from the MND (295 persons), the MJ (159 persons), the MIA (1720 persons).

TABL. 6. PRZECIĘTNA MIESIĘCZNA LICZBA EMERYTÓW I RENCISTÓW Z KASY ROLNICZEGO UBEZPIECZENIA SPOŁECZNEGO WEDŁUG REGIONÓW W 2009 R. ORAZ W PORÓWNANIU DO 2008 R.

MONTHLY AVERAGE NUMBER OF RETIREES AND PENSIONERS FROM THE AGRICULTURAL SOCIAL INSURANCE FUND BY REGIONS IN 2009 COMPARED WITH 2008

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Emeryci i renciści ogółem ^{a)} <i>Retirees and pensioners in total^{a)}</i>		w tym emeryci ^{b)c)} <i>of which retirees^{b)c)}</i>	
	w tys. osób <i>in thous. persons</i>	2008 = 100	w tys. osób <i>in thous. persons</i>	2008 = 100
POLSKA <i>POLAND</i>	1425,8	96,5	1137,7	96,8
Region Centralny	335,8	96,4	277,7	96,8
Region Południowy	160,9	96,7	128,3	96,5
Region Wschodni	465,4	96,4	374,2	96,8
Region Północno-zachodni	187,7	96,8	143,0	97,4
Region Południowo-zachodni	91,3	95,7	75,7	95,4
Region Północny	182,4	96,8	136,6	97,2

a) Łącznie z 343 osobami otrzymującymi świadczenia GBRZ.

b) Łącznie z 24 osobami otrzymującymi renty strukturalne.

c) Łącznie z osobami otrzymującymi świadczenia z: MON (295 osób), MS (159 osób), MSWiA (1720 osób).

a) Including 343 persons receiving GBRZ benefit.

b) Including 24 persons receiving structural pensions.

c) Including beneficiaries from the MND (295 persons), the MJ (159 persons), the MIA (1720 persons).

TABL. 7. PRZECIĘTNA MIESIĘCZNA LICZBA RENCISTÓW Z KASY ROLNICZEGO UBEZPIECZENIA SPOŁECZNEGO WEDŁUG REGIONÓW W 2009 R. ORAZ W PORÓWNANIU DO 2008 R.

MONTHLY AVERAGE NUMBER OF PENSIONERS FROM THE AGRICULTURAL SOCIAL INSURANCE FUND BY REGIONS IN 2009 COMPARED WITH 2008

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Renty z tytułu niezdolności do pracy <i>Pensions resulting from an inability to work</i>		Renty rodzinne <i>Family pensions</i>	
	w tys. osób <i>in thous. persons</i>	2008 = 100	w tys. osób <i>in thous. persons</i>	2008 = 100
POLSKA <i>POLAND</i>	244,5	94,6	43,3	99,0
Region Centralny	47,0	93,7	11,1	98,4
Region Południowy	28,4	97,1	4,0	100,2
Region Wschodni	78,3	93,9	12,9	99,0
Region Północno-zachodni	38,5	94,2	6,2	100,3
Region Południowo-zachodni	13,1	96,4	2,5	98,1
Region Północny	39,2	95,2	6,7	98,2

TABL. 8. PRZECIĘTNA MIESIĘCZNA LICZBA EMERYTÓW I RENCISTÓW Z ZAKŁADU UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH WEDŁUG WOJEWÓDZTW^{a)} W 2009 R. ORAZ W PORÓWNIANIU DO 2008 R.

MONTHLY AVERAGE NUMBER OF RETIREES AND PENSIONERS FROM THE SOCIAL INSURANCE INSTITUTION BY VOIVODSHIPS^{a)} IN 2009 COMPARED WITH 2008

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Emeryci i renciści ogółem <i>Retirees and pensioners in total</i>		w tym emeryci <i>of which retirees</i>	
	w osobach <i>in persons</i>	2008 = 100	w osobach <i>in persons</i>	2008 = 100
POLSKA^{b)c)} <i>POLAND^{b)c)}</i>	7 534 790	101,6	4 980 822	104,5
Województwa razem^{b)} <i>Voivodships total^{b)}</i>	7 534 637	101,6	4 980 822	104,5
Dolnośląskie	627 947	101,8	424 974	104,5
Kujawsko-pomorskie	387 258	101,4	245 667	104,1
Lubelskie	360 752	101,9	221 581	105,8
Lubuskie	204 383	102,3	127 093	106,5
Łódzkie	542 118	101,7	384 806	104,4
Małopolskie	650 910	100,9	418 290	104,4
Mazowieckie	971 900	102,2	701 159	104,6
Opolskie	186 844	102,0	133 533	104,0
Podkarpackie	385 799	100,9	244 529	103,2
Podlaskie	176 844	103,2	125 268	105,8
Pomorskie	417 501	101,3	272 135	104,4
Śląskie	1 142 261	101,3	749 247	103,6
Świętokrzyskie	238 934	101,2	157 830	103,6
Warmińsko-mazurskie	252 123	101,4	157 836	104,3
Wielkopolskie	646 115	101,6	390 920	105,8
Zachodniopomorskie	342 948	102,5	225 954	105,8

a) Przyporządkowanie do województw według siedziby oddziału ZUS dokonującego wypłaty emerytury bądź renty dla danego świadczeniobiorcy.

b) Bez osób posiadających prawo także do świadczenia rolniczego.

c) Łącznie z osobami pobierającymi renty wypadkowe finansowane z FUS a wypłacane przez MON, MS i MSWiA w zbiegu z emeryturami finansowanymi z budżetu MON, MS i MSWiA nie uwzględnionymi w podziale na województwa.

a) Assignment to the voivodship by a branch of the SII paying particular retirement pay or pension.

b) Excluding persons with simultaneous right to agricultural benefit.

c) Including persons, receiving accident pensions financed from the SIF and paid by the MND, the MIA, the MJ simultaneously to retirement pays and pensions financed from the MND, the MIA, the MJ not included in the territorial distribution by voivodships.

**TABL. 9. PRZECIĘTNA MIESIĘCZNA LICZBA RENCISTÓW Z ZAKŁADU
UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH WEDŁUG WOJEWÓDZTW^{a)} W 2009 R.
ORAZ W PORÓWNANIU DO 2008**

*MONTHLY AVERAGE NUMBER OF PENSIONERS FROM THE SOCIAL INSURANCE
INSTITUTION BY VOIVODSHIPS^{a)} IN 2009 COMPARED WITH 2008*

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Renty z tytułu niezdolności do pracy <i>Pension resulting from an inability to work</i>		Renty rodzinne <i>Family pensions</i>	
	w osobach <i>in persons</i>	2008 = 100	w osobach <i>in persons</i>	2008 = 100
POLSKA^{b)c)} <i>POLAND^{b)c)}</i>	1 288 297	93,3	1 265 671	99,8
Województwa razem^{b)} <i>Voivodships^{b)}</i>	1 288 144	93,3	1 265 671	99,8
Dolnośląskie	102 169	93,4	100 804	99,8
Kujawsko-pomorskie	71 733	94,7	69 858	99,8
Lubelskie	84 511	93,7	54 660	100,2
Lubuskie	45 579	93,5	31 711	100,2
Łódzkie	74 900	92,5	82 412	99,1
Małopolskie	123 438	91,4	109 182	100,0
Mazowieckie	127 229	93,4	143 512	99,1
Opolskie	20 395	92,7	32 916	100,3
Podkarpackie	76 827	94,6	64 443	100,4
Podlaskie	25 904	94,7	25 672	100,1
Pomorskie	70 363	92,4	75 003	99,8
Śląskie	174 157	93,5	218 857	100,2
Świętokrzyskie	38 085	93,4	43 019	100,2
Warmińsko-mazurskie	51 696	94,6	42 591	100,1
Wielkopolskie	138 288	92,8	116 907	99,7
Zachodniopomorskie	62 870	93,9	54 124	99,9

a) Przyporządkowanie do województw według siedziby oddziału ZUS dokonującego wypłaty emerytury bądź renty dla danego świadczeniobiorcy.

b) Bez osób posiadających prawo także do świadczenia rolniczego.

c) Łącznie z osobami pobierającymi renty wypadkowe finansowane z FUS a wypłacane przez MON, MS i MSWiA w zbiegu z emeryturami finansowanymi z budżetu MON, MS i MSWiA nie uwzględnionymi w podziale na województwa.

a) Assignment to the voivodship by a branch of the SII paying particular retirement pay or pension.

b) Excluding persons with simultaneous right to agricultural benefit.

c) Including persons, receiving accident pensions financed from the SIF and paid by the MND, the MIA, the MJ simultaneously to retirement pays and pensions financed from the MND, the MIA, the MJ not included in the territorial distribution by voivodships.

TABL.10. PRZECIĘTNA MIESIĘCZNA LICZBA EMERYTÓW I RENCISTÓW Z KASY ROLNICZEGO UBEZPIECZENIA SPOŁECZNEGO WEDŁUG WOJEWÓDZTW W 2009 R. ORAZ W PORÓWNIANIU DO 2008 R.

MONTHLY AVERAGE NUMBER OF RETIREES AND PENSIONERS FROM THE AGRICULTURAL SOCIAL INSURANCE FUND BY VOIVODSHIPS IN 2009 COMPARED WITH 2008

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Emeryci i renciści ogółem ^{a)} <i>Retirees and pensioners in total^{a)}</i>		w tym emeryci ^{b)c)} <i>of which retirees^{b)c)}</i>	
	w osobach <i>in persons</i>	2008 = 100	w osobach <i>in persons</i>	2008 = 100
POLSKA	1 425 809	96,5	1 137 710	96,8
<i>POLAND</i>				
Dolnośląskie	59161	95,3	47474	95,2
Kujawsko-pomorskie	86863	96,9	65190	97,5
Lubelskie	190720	96,4	147952	97,0
Lubuskie	24406	95,3	19389	95,2
Łódzkie	120784	96,2	100724	96,9
Małopolskie	110728	97,3	84723	97,2
Mazowieckie	214983	96,5	176930	96,7
Opolskie	32176	96,3	28272	95,9
Podkarpackie	95378	96,0	76853	96,4
Podlaskie	101244	96,7	84833	97,0
Pomorskie	43840	96,8	31657	97,0
Śląskie	50190	95,3	43620	95,2
Świętokrzyskie	78094	96,3	64575	96,6
Warmińsko-mazurskie	51743	96,8	39705	96,9
Wielkopolskie	129806	97,4	97283	98,3
Zachodniopomorskie	33519	95,4	26356	95,6

a) Łącznie z 343 osobami otrzymującymi świadczenia GBRZ.

b) Łącznie z 24 osobami otrzymującymi renty strukturalne.

c) Łącznie z osobami otrzymującymi świadczenia z: MON (295 osób), MS (159 osób), MSWiA (1720 osób).

a) Including 343 persons receiving GBRZ benefit.

b) Including 24 persons receiving structural pensions.

c) Including beneficiaries from the MND (295 persons), the MJ (159 persons), the MIA (1720 persons).

TABL. 11. PRZECIĘTNA MIESIĘCZNA LICZBA RENCISTÓW Z KASY ROLNICZEGO UBEZPIECZENIA SPOŁECZNEGO WEDŁUG WOJEWÓDZTW 2009 R. ORAZ W PORÓWNANIU DO 2008 R.
MONTHLY AVERAGE NUMBER OF PENSIONERS FROM THE AGRICULTURAL SOCIAL INSURANCE FUND BY VOIVODSHIPS IN 2009 COMPARED WITH 2008

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Renty z tytułu niezdolności do pracy <i>Pensions resulting from an inability to work</i>		Renty rodzinne <i>Family pensions</i>	
	w osobach <i>in persons</i>	2008 = 100	w osobach <i>in persons</i>	2008 = 100
POLSKA	244 488	94,6	43 269	99,0
<i>POLAND</i>				
Dolnośląskie	10033	95,7	1633	96,8
Kujawsko-pomorskie	18724	94,6	2944	97,1
Lubelskie	37649	93,7	5116	98,8
Lubuskie	4414	95,2	598	99,0
Łódzkie	16244	91,7	3805	98,2
Małopolskie	23018	97,4	2968	100,7
Mazowieckie	30770	94,8	7246	98,5
Opolskie	3049	99,0	849	100,6
Podkarpackie	16201	93,7	2314	100,8
Podlaskie	13231	94,7	3178	97,7
Pomorskie	10526	95,6	1653	98,9
Śląskie	5347	96,1	1028	99,0
Świętokrzyskie	11255	93,8	2262	99,6
Warmińsko-mazurskie	9944	95,8	2091	99,1
Wielkopolskie	27890	94,1	4620	100,9
Zachodniopomorskie	6193	94,3	964	98,5

TABL. 12. PRZECIĘTNA MIESIĘCZNA LICZBA EMERYTÓW I RENCISTÓW Z MINISTERSTWA OBRONY NARODOWEJ, MINISTERSTWA SPRAWIEDLIWOŚCI I MINISTERSTWA SPRAW WEWNĘTRZNYCH I ADMINISTRACJI W 2009 R. ORAZ W PORÓWNANIU DO 2008 R.

MONTHLY AVERAGE NUMBER OF RETIREES AND PENSIONERS FROM THE MINISTRY OF NATIONAL DEFENCE, THE MINISTRY OF JUSTICE AND THE MINISTRY OF INTERIOR AND ADMINISTRATION IN 2009 COMPARED WITH 2008

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Emeryci i renciści ogółem <i>Retirees and pensioners in total</i>		w tym emeryci <i>of which retirees</i>	
	w osobach <i>in persons</i>	2008 = 100	w osobach <i>in persons</i>	2008 = 100
RESORTY OGÓŁEM ...	371 823	101,7	257 708	102,2
MON <i>MND</i>	159 921	100,9	105 388	101,2
MS <i>MJ</i>	27 505	103,2	19 569	104,2
MSWiA^{a)} <i>MIA^{a)}</i>	184 397	102,2	132 751	102,8

a) Renty z ustawy o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin obok emerytury otrzymywało 537 osób, a kwota wypłat w roku 2009 wyniosła 7 789 029 zł.

a) Pensions from the law on provision of warfare disables and soldiers as well as their families paid, besides the retirement pays, to 537 persons; amount of payments in 2009 was 7 789 029 zł.

TABL. 13. PRZECIĘTNA MIESIĘCZNA LICZBA RENCISTÓW Z MINISTERSTWA OBRONY NARODOWEJ, MINISTERSTWA SPRAWIEDLIWOŚCI I MINISTERSTWA SPRAW WEWNĘTRZNYCH I ADMINISTRACJI W 2009 R. ORAZ W PORÓWNANIU DO 2008

MONTHLY AVERAGE NUMBER OF PENSIONERS FROM THE MINISTRY OF NATIONAL DEFENCE, THE MINISTRY OF JUSTICE AND THE MINISTRY OF INTERIOR AND ADMINISTRATION IN 2009 COMPARED WITH 2008

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Renty z tytułu niezdolności do pracy <i>Pensions resulting from an inability to work</i>		Renty rodzinne <i>Family pensions</i>	
	w osobach <i>in persons</i>	2008 = 100	w osobach <i>in persons</i>	2008 = 100
RESORTY OGÓŁEM ...	34 270	98,3	79 846	101,6
MON <i>MND</i>	17 740	97,7	36 793	102,0
MS <i>MJ</i>	2 110	99,7	5 827	100,4
MSWiA^{a)} <i>MIA^{a)}</i>	14 420	98,9	37 226	101,3

a) Renty z ustawy o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin obok emerytury otrzymywało w ciągu roku 537 osób, a kwota wypłat w roku 2009 wyniosła 7 789 029 zł.

a) Pensions from the law on provision of warfare disables and soldiers as well as their families paid, besides the retirement pays, to 537 persons; amount of payments in 2009 was 7 789 029 zł.

TABL. 14. PRZECIĘTNA MIESIĘCZNA LICZBA EMERYTÓW I RENCISTÓW Z POZAROLNICZEGO SYSTEMU UBEZPIECZEŃ WEDŁUG ZAWODÓW W 2009 R.

MONTHLY AVERAGE NUMBER OF RETIREES AND PENSIONERS FROM THE NON-AGRICULTURAL SOCIAL SECURITY SYSTEM BY OCCUPATION IN 2009

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Emeryci i renciści ogółem w tys. osób <i>Retirees and pensioners in thous. persons</i>
Emeryci razem ^{a)}	5 238,5
<i>Total retirees^{a)}</i>	
w tym z ZUS	4 980,8
<i>of which paid of SII</i>	
pracownicy kolejowi	152,6
<i>railway employees</i>	
górnicy	201,2
<i>miners</i>	
nauczyciele	314,0
<i>teachers</i>	
osoby prowadzące na własny rachunek działalność gospodarczą ...	88,0
<i>self-employed persons</i>	
kombatanci	0,5
<i>combatants</i>	
Renciści z tytułu niezdolności do pracy razem ^{a)}	1 322,4
<i>Pensioners resulting from inability to work^{a)}</i>	
w tym z ZUS	1 288,3
<i>of which paid of SII</i>	
z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych ^{b)}	221,2
<i>of which entitled due to occupational accidents and occupational diseases^{b)}</i>	
pracownicy kolejowi	23,8
<i>railway employees</i>	
górnicy	38,0
<i>miners</i>	
nauczyciele	36,8
<i>teachers</i>	
osoby prowadzące na własny rachunek działalność gospodarczą ...	77,4
<i>self-employed persons</i>	
inwalidzi wojenni, wojskowi, osoby represjonowane i kombatanci	57,3
<i>war and military invalids, repression victims, as well as combatants</i>	
Osoby otrzymujące renty rodzinne razem ^{b)}	1 345,5
<i>Persons receiving family pensions total^{b)}</i>	
w tym z ZUS	1 265,7
<i>of which paid of SII</i>	
z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych	29,0
<i>of which entitled due to occupational accidents and occupational diseases</i>	
pracownicy kolejowi	77,7
<i>railroad employees</i>	
górnicy	85,5
<i>mining employees</i>	
osoby prowadzące na własny rachunek działalność gospodarczą ...	39,3
<i>self-employed persons</i>	
inwalidzi wojenni, wojskowi, osoby represjonowane i kombatanci	32,2
<i>war and military invalids as well as combatants</i>	

a) Łącznie z osobami pobierającymi świadczenia z MON, MS i MSWiA b) Łącznie z osobami otrzymującymi renty wypadkowe finansowane z FUS, a wypłacane przez MON, MSWiA oraz MS w zbiegu z emeryturami finansowanymi z budżetu MON, MSWiA oraz MS. a) Including persons receiving benefits from the MND, the MJ as well as the MIA. b) Including persons receiving accident pensions financed from the SIF and paid by the MND, the MJ as well as the MIA with retirements financed from budgets of these entities.

TABL. 15. EMERYCI I RENCISCI JAKO ODSETEK POPULACJI MIESZKAŃCÓW WEDŁUG WOJEWÓDZTW W ROKU 2000 I 2009

RETIREES AND PENSIONERS BY VOIVODSHIPS IN 2000 AND 2009 (IN PERSONS AND AS PERCENT OF TOTAL POPULATION)

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	2000		2009	
	liczba emerytów i rencistów <i>number of retirees and pensioners</i>	% populacji mieszkańców <i>% of total population</i>	liczba emerytów i rencistów <i>number of retirees and pensioners</i>	% populacji mieszkańców <i>% of total population</i>
POLSKA^{a)}	9 412 432	24,4	9 332 274	24,5
<i>POLAND^{a)}</i>				
Dolnośląskie	694 938	23,4	687 108	23,9
Kujawsko-pomorskie	476 282	22,7	474 121	22,9
Lubelskie	601 868	27,0	551 472	25,6
Lubuskie	239 366	23,4	228 789	22,7
Łódzkie	689 494	26,1	662 902	26,1
Małopolskie	816 317	25,2	761 638	23,1
Mazowieckie	1 181 427	23,3	1 186 883	22,7
Opolskie	217 972	20,1	219 020	21,2
Podkarpackie	510 864	24,0	481 177	22,9
Podlaskie	291 395	23,9	278 088	23,4
Pomorskie	443 421	20,2	461 341	20,7
Śląskie	1 140 231	23,5	1 192 451	25,7
Świętokrzyskie	336 268	25,4	317 028	25,0
Warmińsko-mazurskie	306 595	20,9	303 866	21,3
Wielkopolskie	797 799	23,7	775 921	22,8
Zachodniopomorskie	357 210	20,6	376 467	22,2

a) Łącznie z emerytami i rencistami, którzy otrzymują świadczenia MON, MSWiA oraz MS nieuwzględnionymi w podziale na województwa.

a) Including retirees and pensioners receiving benefits from the MND, the MIA as well as the MJ, not included in the territorial distribution by voivodships.

**TABL.16. OSOBY POBIERAJĄCE EMERYTURY I RENTY Z TYTUŁU
NIEZDOLNOŚCI DO PRACY Z ZAKŁADU BEZPIECZEŃ
SPOŁECZNYCH^a WEDŁUG PŁCI I WIEKU W 2009 R.**

Stan w dniu 31 XII

*PERSONS RECEIVING RETIREMENT PAY AND PENSIONS RESULTING FROM
AN INABILITY TO WORK FROM THE SOCIAL INSURANCE INSTITUTION^a BY
SEX AND AGE IN 2009*

As of 31 XII

WIEK AGE	Ogółem Total	Meż- czyźni Men	Kobiety Women	WIEK AGE	Ogółem Total	Meż- czyźni Men	Kobiety Women
	w tys. in thous.				w tys. in thous.		
<i>EMERYCI RETIREES</i>				<i>RENCIŚCI PENSIONERS</i>			
OGÓŁEM	5003	2038	2965	OGÓŁEM	1256	804	452
<i>Total</i>				<i>Total</i>			
54 lata i mniej	126	74	52	29 lat i mniej	9	6	3
<i>years and less</i>				<i>years and less</i>			
55—59	668	64	604	30—39	62	39	23
60—64	1256	449	807	40—49	189	109	80
65—69	953	468	485	50—54	269	149	120
70—74	874	433	441	55—59	377	240	137
75—79	623	315	308	60—64	173	157	16
80 lat i więcej	503	235	268	65 lat i więcej	177	104	73
<i>years and more</i>				<i>years and more</i>			

a) Bez osób posiadających prawo także do świadczenia rolniczego, bez emerytur pomostowych.

a) *Excluding persons with simultaneous right to agricultural benefits, excluding the bridge benefits.*

TAB. 17. OSOBY POBIERAJĄCE EMERYTURY WYPŁACANE PRZEZ KASĘ ROLNICZEGO UBEZPIECZENIA SPOŁECZNEGO WEDŁUG PŁCI I WIEKU W 2009 R. ^{a)}

Stan w dniu 31 XII

PERSONS RECEIVING RETIREMENT PAY FROM THE AGRICULTURAL SOCIAL INSURANCE FUND BY SEX AND AGE IN 2009 ^{a)}

As of 31 XII

WIEK AGE	Ogółem Total	Mężczyźni Men	Kobiety Women
	w osobach <i>in persons</i>		
Ogółem..... Total	1 116 495	300 462	816 033
39 lat i mniej..... <i>years and less</i>	-	-	-
40-44.....	-	-	-
45-49.....	-	-	-
50-54.....	17	-	17
55-59.....	39 630	42	39 588
60-64.....	122 320	12 368	109 952
65-69.....	164 399	55 156	109 243
70-74.....	199 862	65 423	134 439
75-79.....	221 220	64 274	156 946
80 lat i więcej..... <i>years and more</i>	369 047	103 199	265 848

a) bez świadczeniobiorców MON, MSWiA i MS.

a) *not included beneficiaries from the MND, the MIA and the MJ.*

TAB.18. OSOBY POBIERAJĄCE RENTY Z TYTUŁU NIEZDOLNOŚCI DO PRACY WYPŁACANE PRZEZ KASĘ ROLNICZEGO UBEZPIECZENIA SPOŁECZNEGO WEDŁUG PŁCI I WIEKU W 2009 R.

Stan w dniu 31 XII

PERSONS RECEIVING PENSIONS RESULTING FROM AN INABILITY TO WORK FROM THE AGRICULTURAL SOCIAL INSURANCE FUND BY SEX AND AGE IN 2009

AS of 31 XII

WIEK AGE	Ogółem Total	Mężczyźni Men	Kobiety Women
	w osobach <i>in persons</i>		
Ogółem..... Total	240 256	123 329	116 927
29 lat i mniej..... <i>years and less</i>	923	553	370
30-39.....	9 718	5 256	4 462
40-49.....	36 856	18 588	18 268
50-54.....	52 512	23 958	28 554
55-59.....	83 816	34 032	49 784
60-64.....	47 852	37 145	10 707
65 lat i więcej..... <i>years and more</i>	8 579	3 797	4 782

**TAB. 19. OSOBY POBIERAJĄCE EMERYTURY^{a)} WYPŁACANE PRZEZ
MINISTERSTWO OBRONY NARODOWEJ WEDŁUG PŁCI I WIEKU W
2009 R.**

Stan w dniu 31 XII

*PERSONS RECEIVING RETIREMENT PAY^{a)} FROM THE MINISTRY OF
NATIONAL DEFENCE BY SEX AND AGE IN 2009*

As of 31 XII

WIEK AGE	Ogółem Total	Mężczyźni Men	Kobiety Women
	<i>w osobach in persons</i>		
Ogółem..... Total	107 349	107 195	154
39 lat i mniej..... <i>years and less</i>	3 210	3 210	-
40-44.....	6 579	6 560	19
45-49.....	9 038	9 016	22
50-54.....	15 922	15 915	7
55-59.....	20 879	20 859	20
60-64.....	19 439	19 416	23
65-69.....	11 036	11 024	12
70-74.....	6 744	6 734	10
75-79.....	7 562	7 554	8
80 lat i więcej..... <i>years and more</i>	6 940	6 907	33

a) ilość obejmuje także świadczeniobiorców mających ustalone świadczenie emerytalne, ale nie pobierających go ze względu na pobieranie uposażenia 12-miesięcznego.

a) the amount also consists of beneficiaries, who have retirement pay fixed, but who do not collect it due to taking 12 months salary.

**TAB. 20. OSOBY POBIERAJĄCE RENTY Z TYTUŁU NIEZDOLNOŚCI DO PRACY
WYPŁACANE PRZEZ MINISTERSTWO OBRONY NARODOWEJ
WEDŁUG PŁCI I WIEKU W 2009 R.**

Stan w dniu 31 XII

*PERSONS RECEIVING PENSIONS RESULTING FROM AN INABILITY TO
WORK FROM THE MINISTRY OF NATIONAL DEFENCE BY SEX AND AGE IN
2009*

As of 31 XII

WIEK AGE	Ogółem Total	Mężczyźni Men	Kobiety Women
	<i>w osobach in persons</i>		
Ogółem..... Total	17 525	17 503	22
29 lat i mniej..... <i>years and less</i>	35	35	-
30-39.....	494	492	2
40-49.....	1 403	1 396	7
50-54.....	1 596	1 594	2
55-59.....	1 980	1 979	1
60-64.....	1 899	1 898	1
65 lat i więcej..... <i>years and more</i>	10 118	10 109	9

**TAB. 21. OSOBY POBIERAJĄCE EMERYTURY WYPŁACANE PRZEZ
MINISTERSTWO SPRAWIEDLIWOŚCI WEDŁUG PŁCI I WIEKU W
2009 R.**

Stan w dniu 31 XII

*PERSONS RECEIVING RETIREMENT PAY FROM THE MINISTRY OF JUSTICE
BY SEX AND AGE IN 2009*

As of 31 XII

WIEK <i>AGE</i>	Ogółem <i>Total</i>	Mężczyźni <i>Men</i>	Kobiety <i>Women</i>
	<i>w osobach in persons</i>		
Ogółem..... Total	19 570	16 738	2 832
39 lat i mniej..... <i>years and less</i>	130	128	2
40-44.....	1 084	1 056	28
45-49.....	1 994	1 875	119
50-54.....	3 063	2 728	335
55-59.....	3 707	2 997	710
60-64.....	3 611	3 069	542
65-69.....	2 158	1 802	356
70-74.....	1 664	1 306	358
75 lat i więcej <i>years and more</i>	2 159	1 777	382

**TAB.22. OSOBY POBIERAJĄCE RENTY Z TYTUŁU NIEZDOLNOŚCI DO PRACY
WYPŁACANE PRZEZ MINISTERSTWO SPRAWIEDLIWOŚCI WEDŁUG
PŁCI I WIEKU W 2009 R.**

Stan w dniu 31 XII

*PERSONS RECEIVING PENSIONS RESULTING FROM AN INABILITY TO WORK
FROM THE MINISTRY OF JUSTICE BY SEX AND AGE IN 2009*

As of 31 XII

WIEK <i>AGE</i>	Ogółem <i>Total</i>	Mężczyźni <i>Men</i>	Kobiety <i>Women</i>
	<i>w tys. in thous.</i>		
Ogółem..... Total	2 112	1 716	396
29 lat i mniej..... <i>years and less</i>	8	6	2
30-39.....	77	70	7
40-49.....	458	418	40
50-54.....	308	253	55
55-59.....	331	260	71
60-64.....	337	271	66
65 lat i więcej <i>years and more</i>	593	438	155

**TAB. 23. OSOBY POBIERAJĄCE EMERYTURY WYPŁACANE PRZEZ
MINISTERSTWO SPRAW WEWNĘTRZNYCH I ADMINISTRACJI
WEDŁUG PŁCI I WIEKU W 2009 R.**

Stan w dniu 31 XII

*PERSONS RECEIVING RETERIMENT PAY FROM THE MINISTRY OF INTERIOR
AND ADMINISTRATION BY SEX AND AGE IN 2009*

As of 31 XII

WIEK AGE	Ogółem Total	Mężczyźni Men	Kobiety Women
	<i>w osobach in persons</i>		
Ogółem..... Total	132 546	118 994	13 552
39 lat i mniej..... <i>years and less</i>	3 026	2 960	66
40-44.....	6 983	6 834	149
45-49.....	15 161	14 605	556
50-54.....	22 418	20 428	1 990
55-59.....	24 714	21 420	3 294
60-64.....	23 007	20 669	2 338
65-69.....	11 613	10 211	1 402
70-74.....	10 350	8 858	1 492
75-79.....	7 682	6 280	1 402
80 lat i więcej..... <i>years and more</i>	7 592	6 729	863

**TAB.24. OSOBY POBIERAJĄCE RENTY Z TYTUŁU NIEZDOLNOŚCI DO PRACY
WYPŁACANE PRZEZ MINISTERSTWO SPRAW WEWNĘTRZNYCH I
ADMINISTRACJI WEDŁUG PŁCI I WIEKU W 2009 R.**

Stan w dniu 31 XII

*PERSONS RECEIVING PENSIONS RESULTING FROM AN INABILITY TO
WORK FROM THE MINISTRY OF INTERIOR AND ADMINISTRATION BY SEX
AND AGE IN 2009*

As of 31 XII

WIEK AGE	Ogółem Total	Mężczyźni Men	Kobiety Women
	<i>w osobach in persons</i>		
Ogółem..... Total	16 109	13 439	2 670
29 lat i mniej..... <i>years and less</i>	68	61	7
30-39.....	915	873	42
40-49.....	2 958	2 816	142
50-54.....	2 134	1 892	242
55-59.....	2 363	1 887	476
60-64.....	2 491	1 999	492
65 lat i więcej..... <i>years and more</i>	5 180	3 911	1 269

TABL. 25. SUBIEKTYWNA OCENA STANU ZDROWIA EMERYTÓW I RENCISTÓW W 2009 ROKU
SUBJECTIVE OPINION ABOUT HEALTH OF RETIREES' AND PENSIONERS' IN 2009

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Gospodarstwa domowe <i>Households</i>			
	ogółem <i>in total</i>	emerytów i rencistów razem <i>of retirees and pensioners in total</i>	emerytów <i>of retirees</i>	rencistów <i>of pensioners</i>
	%			
bardzo dobre <i>very good</i>	17,3	5,0	4,9	5,2
dobrze <i>good</i>	39,0	19,3	20,3	15,5
takie sobie, ani dobre, ani złe <i>nor good, nor bad</i>	27,2	39,4	40,4	35,2
złe <i>bad</i>	13,5	28,9	27,3	35,1
bardzo złe <i>very bad</i>	3,0	7,4	7,0	9,0

Dział II

Emerytury, renty i świadczenia pozaubezpieczeniowe

TABL. 26. SUMA EMERYTUR I RENT BRUTTO^{a)} W LATACH 2005-2009 WEDŁUG INSTYTUCJI WYPŁACAJĄCYCH
AMOUNT OF GROSS^{a)} RETIREMENT PAY AND PENSIONS IN 2005-2009 BY INSTITUTIONS

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	2005	2004=100	2006	2005=100	2007	2006=100	2008	2007=100	2009	2008=100
	w mln zł <i>in mln zł.</i>	w in %	w mln zł <i>in mln zł.</i>	w in %	w mln zł <i>in mln zł.</i>	w in %	w mln zł <i>in mln zł.</i>	w in %	w mln zł <i>in mln zł.</i>	w in %
POLSKA <i>POLAND</i>	120 666	102,2	129 726	107,5	134 314	103,5	147 650	109,9	161 949	109,7
Pozarolniczy system ubezpieczeń społecznych	105 704	102,9	114 453	108,3	119 368	104,3	132 435	110,9	146 361	110,5
<i>Non-agricultural social security system</i>										
w tym: <i>of which:</i>										
ZUS ^{b)}	97 179,9 ^{c)}	102,9	105 207,4	108,3	109 700,6	104,3	121 956,2	111,2	134 859,4	110,6
SII ^{b)}										
MON.....	4 006,1 ^{c)}	102,3	4 276,9	106,8	4 384,0	102,5	4 610,6	105,2	4 988,1	108,2
MND.....										
MSWiA	3 919,2 ^{c)}	102,7	4 309,9	110,0	4 591,0	106,5	5 099,9	111,1	5 654,2	110,9
MIA.....										
MS	598,6	103,3	658,4	110,0	692,4	105,2	768,1	110,9	860,4	112,0
MJ.....										
KRUS	14 962	97,7	15 273	102,1	14 946	97,9	15 215	101,8	15 588	102,5
ASIF.....										

a) Patrz uwagi ogólne, pkt. 6, s.15.

b) Łącznie z rentami wypadkowymi finansowanymi z FUS a wypłacanymi przez MON, MSWiA oraz MS w zbiegu z emeryturami finansowanymi z budżetu MON, MSWiA oraz MS nie uwzględnionymi przez ministerstwa.

c) Łącznie z kwotą jednorazowej wypłaty dla osób pobierających świadczenia emerytalno-rentowe w kwocie nie wyższej niż kwota najniższej emerytury lub renty

a) See general notes, point 6, p.15.

b) Including accident pensions financed from SIF, paid from the MND, the MIA, and the MJ simultaneously to retirement pays from the MND, the MIA, and the MJ not included by ministries.

c) Including one-off payment for persons receiving retirement pays and pensions in the amount not higher than the lowest retirement pay or pension.

TABL. 27. SUMA EMERYTUR I RENT BRUTTO^{a)} Z ZAKŁADU UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH WEDŁUG WOJEWÓDZTW W 2009 R. ORAZ W PORÓWNANIU DO 2008 R.

AMOUNT OF GROSS^{d)} RETIREMENT PAY AND PENSIONS FROM THE SOCIAL INSURANCE INSTITUTION BY VOIVODSHIPS IN 2009 COMPARED WITH 2008

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Emerytury i renty ogółem <i>retirement pay and pensions in total</i>		w tym emerytury <i>of which retirement pay</i>	
	w tys. zł <i>in thous.</i>	2008 = 100	w tys. zł <i>in thous.</i>	2008 = 100
POLSKA^{b)c)} <i>POLAND^{b)c)}</i>	134 859 419,8	110,6	95 419 998,1	113,4
Województwa razem^{d)} <i>Voivodships total^{d)}</i>	134 857 774,3	110,6	95 419 998,1	113,4
Dolnośląskie	11 412 805,6	110,6	8 096 392,3	113,5
Kujawsko-pomorskie	6 364 118,2	110,2	4 409 942,1	112,7
Lubelskie	5 699 727,2	111,4	3 829 389,3	115,5
Lubuskie	3 332 207,7	112,1	2 247 390,3	116,6
Łódzkie	9 058 089,2	110,8	6 874 719,1	113,3
Małopolskie	11 314 129,3	110,2	7 767 035,2	113,7
Mazowieckie	17 885 821,5	111,7	13 846 353,8	114,1
Opolskie	3 281 385,7	111,0	2 461 065,8	113,2
Podkarpackie	5 863 815,1	109,5	4 046 595,0	111,8
Podlaskie	2 886 087,6	112,8	2 166 706,0	115,9
Pomorskie	7 418 329,8	109,9	5 159 885,0	113,0
Śląskie	25 544 671,6	109,6	17 548 148,6	111,7
Świętokrzyskie	3 807 748,1	109,7	2 700 560,9	111,8
Warmińsko-mazurskie	4 053 918,7	110,1	2 763 348,6	113,0
Wielkopolskie	10 995 047,8	111,0	7 293 494,5	114,9
Zachodniopomorskie	5 939 871,2	111,7	4 208 971,6	115,3

a) Patrz uwagi ogólne, pkt. 6, s. 15.

b) Bez emerytur i rent osób posiadających prawo także do świadczenia rolniczego.

c) Łącznie z rentami wypadkowymi finansowanymi z FUS, a wypłacanymi przez MON, MSWiA oraz MS w zbiegu z emeryturami finansowanymi z budżetu MON, MSWiA oraz MS nie uwzględnionymi w podziale na województwa.

d) Przymiarowanie do województwa według siedziby oddziału ZUS dokonującego wypłaty emerytury bądź renty dla danego świadczeniobiorcy.

a) *See general notes, point. 6 p. 15.*

b) *Excluding retirement pay nor pensions of people with simultaneous right to agricultural benefit.*

c) *Including accident pensions financed from the SIF, paid from the MND, the MIA, and the MJ simultaneously to retirement pays from the MND, the MIA, and the MJ not included in the territorial distribution by voivodships.*

d) *Assignment to the voivodship by a branch of the SII paying particular retirement pay or pension.*

TABL. 28. SUMA RENT BRUTTO^{a)} Z ZAKŁADU UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH WEDŁUG WOJEWÓDZTW W 2009 R. ORAZ W PORÓWNANIU DO 2008 R.

AMOUNT OF GROSS^{d)} PENSIONS FROM THE SOCIAL INSURANCE INSTITUTION BY VOIVODSHIPS IN 2009 COMPARED WITH 2008

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Renty z tytułu niezdolności do pracy <i>Pensions resulting from an inability to work</i>		Renty rodzinne <i>Family pensions</i>	
	w tys. zł <i>in thous.</i>	2008 = 100	w tys. zł <i>in thous.</i>	2008 = 100
POLSKA^{b)c)} <i>POLAND^{b)c)}</i>	18 307 700,0	100,8	21 131 721,7	107,5
Województwa razem^{d)} <i>Voivodships total^{d)}</i>	18 306 054,5	100,8	21 131 721,7	107,5
Dolnośląskie	1 598 908,1	100,5	1 717 505,2	107,6
Kujawsko-pomorskie	888 617,4	102,1	1 065 558,7	107,3
Lubelskie	1 089 553,5	101,1	780 784,4	107,8
Lubuskie	610 117,6	100,6	474 699,8	108,0
Łódzkie	923 202,5	99,6	1 260 167,6	106,7
Małopolskie	1 781 812,5	99,6	1 765 281,6	107,7
Mazowieckie	1 718 882,2	100,8	2 320 585,5	107,0
Opolskie	293 383,0	99,5	526 936,9	108,3
Podkarpackie	907 633,1	101,4	909 587,0	108,1
Podlaskie	348 489,1	101,5	370 892,5	107,6
Pomorskie	1 020 346,7	99,4	1 238 098,1	107,2
Śląskie	3 274 241,0	101,6	4 722 282,0	107,8
Świętokrzyskie	479 144,6	100,9	628 042,6	107,8
Warmińsko-mazurskie	665 834,0	101,7	624 736,1	107,6
Wielkopolskie	1 835 076,2	100,8	1 866 477,1	107,2
Zachodniopomorskie	870 813,0	100,5	860 086,6	107,6

a) Patrz uwagi ogólne, pkt. 6, s. 15.

b) Bez emerytur i rent osób posiadających prawo także do świadczenia rolniczego.

c) Łącznie z rentami wypadkowymi finansowanymi z FUS, a wypłacanymi przez MON, MSWiA oraz MS w zbiegu z emeryturami finansowanymi z budżetu MON, MSWiA oraz MS nie uwzględnionymi w podziale na województwa.

d) Przymiarowanie do województwa według siedziby oddziału ZUS dokonującego wypłaty emerytury bądź renty dla danego świadczeniobiorcy.

a) See general notes, point 6, p. 15.

b) Excluding retirement pay nor pensions of persons with simultaneous right to agricultural benefit.

c) Including accident pensions financed from the SIF, paid from the MND, the MIA, and the MJ simultaneously to retirement pays from the MND, the MIA, and the MJ not included in the territorial distribution by voivodships

d) Assignment to the voivodship by a branch of the SII paying particular retirement pay or pension.

TABL. 29. SUMA EMERYTUR I RENT BRUTTO^{a)} Z KASY ROLNICZEGO UBEZPIECZENIA SPOŁECZNEGO WEDŁUG WOJEWÓDZTW W 2009 R.^{b)} ORAZ W PORÓWNIANIU DO 2008 R.

AMOUNT OF GROSS^{a)} RETIREMENT PAY AND PENSIONS FROM THE AGRICULTURAL SOCIAL INSURANCE FUND BY VOIVODSHIPS IN 2009^{b)} COMPARED WITH 2008

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Emerytury i renty ogółem ^{c)d)e)} <i>retirement pay and pensions in total^{c)d)e)}</i>		w tym emerytury ^{f)} <i>of which retirement pay^{f)}</i>	
	w tys. zł <i>in thous.</i>	2008 = 100	w tys. zł <i>in thous.</i>	2008 = 100
POLSKA <i>POLAND</i>	15 587 664,3	102,5	12 978 021,5^{g)}	102,7
Dolnośląskie	719 668,9	101,0	610 041,0	100,8
Kujawsko-pomorskie	941 911,2	102,9	742 529,0	103,4
Lubelskie	2 065 978,4	102,4	1 678 554,8	103,0
Lubuskie	303 147,3	101,2	256 032,8	101,1
Łódzkie	1 298 826,6	102,3	1 115 005,9	102,8
Małopolskie	1 173 122,0	103,3	945 022,5	103,1
Mazowieckie	2 251 828,0	102,7	1 912 524,3	102,8
Opolskie	374 196,4	102,1	337 126,6	101,7
Podkarpackie	1 007 956,7	102,2	841 165,1	102,5
Podlaskie	1 062 095,3	103,0	912 863,3	103,2
Pomorskie	479 349,5	102,6	369 351,9	102,7
Śląskie	693 982,4	100,9	635 655,3	100,8
Świętokrzyskie	832 108,5	102,4	710 876,1	102,6
Warmińsko-mazurskie ..	566 365,4	102,7	454 524,2	102,7
Wielkopolskie	1 411 973,5	103,2	1 120 318,8	103,8
Zachodniopomorskie	396 543,4	101,3	327 818,8	101,2

a) Patrz uwagi ogólne, pkt. 2 i 6, s. 14, 15.

b) Łącznie ze świadczeniami rentowymi inwalidów wojennych, wojskowych, kombatanów i osób represjonowanych podlegającymi refundacji na rzecz FER z budżetu państwa.

c) Łącznie z GBRZ-tami w kwocie 1 635,0 tys. zł.

d) Łącznie ze świadczeniami pieniężnymi dla cywilnych niewidomych ofiar wojny w kwocie 87,3 tys. zł.

e) Łącznie z rentami socjalnymi w kwocie 64 143, 2 tys. zł.

f) Łącznie z rentami strukturalnymi w kwocie 291,2 tys. zł.

g) Łącznie z wypłatami świadczeń rolnych z: MON 1 433,6 tys. zł, MS 615,4 tys. zł, MSWiA 6 562,1 tys. zł.

a) See general notes, point 2 and 6, p.14, 15.

b) Including pensions of war and military invalids, combatants and repression victims reimbursed the Pension Fund from state budget.

c) Including amount of 1 635,0 thous. zł GBRZ benefits

d) Including amount of 87,4 thous. zł cash benefits for blind civil victims of warfare

e) Including amount of 64 143, 2 thous. zł of social pensions.

f) Including amount of 291,2 thous. zł structural pensions.

g) Including agricultural benefits paid from: the MND (1 433,6 thous. zł), the MIA (615,4 thous. zł), and the MJ (6 562,1 thous. zł).

TABL. 30. SUMA RENT BRUTTO^{a)} Z KASY ROLNICZEGO UBEZPIECZENIA SPOŁECZNEGO WEDŁUG WOJEWÓDZTW W 2009 R.^{b)} ORAZ W PORÓWNIANIU DO 2008 R.

AMOUNT OF GROSS^{c)} PENSIONS FROM THE AGRICULTURAL SOCIAL INSURANCE FUND BY VOIVODSHIPS IN 2009^{b)} COMPARED WITH 2008

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Renty z tytułu niezdolności do pracy <i>Pensions resulting from an inability to work</i>		Renty rodzinne ^{c)} <i>Family pensions^{c)}</i>	
	w tys. zł <i>in thous. zł</i>	2008 = 100	w tys. zł <i>in thous. zł</i>	2008 = 100
POLSKA	2 112 601,6	100,3	495 318,9	106,5
<i>POLAND</i>				
Dolnośląskie	89 969,4	101,4	19 572,5	105,4
Kujawsko-pomorskie	163 211,9	100,2	36 143,7	105,7
Lubelskie	329 361,2	99,0	58 028,5	104,8
Lubuskie	39 652,9	100,4	7 442,7	106,2
Łódzkie	139 167,2	97,0	44 595,6	106,6
Małopolskie	195 432,5	103,7	32 589,5	108,3
Mazowieckie	258 794,7	100,4	80 079,4	106,2
Opolskie	27 366,0	104,6	9 672,7	109,4
Podkarpackie	140 756,5	99,5	25 990,4	108,1
Podlaskie	113 101,4	100,1	36 116,7	106,4
Pomorskie	90 374,2	101,6	19 596,2	106,4
Śląskie	46 470,5	101,9	11 078,0	106,5
Świętokrzyskie	95 556,3	99,4	25 665,6	107,9
Warmińsko-mazurskie	87 473,1	101,5	24 356,3	106,4
Wielkopolskie	240 684,3	100,0	50 917,4	106,7
Zachodniopomorskie	55 229,5	100,3	13 473,7	108,2

a) Patrz uwagi ogólne, pkt 2 i 6, s. 14, 15.

b) Łącznie ze świadczeniami rentowymi inwalidów wojennych, wojskowych, kombatanów i osób represjonowanych podlegającymi refundacji na rzecz FER z budżetu państwa.

c) Łącznie z rentami socjalnymi w kwocie 64 143,2 tys. zł.

a) See general notes, point 2 and 6, p. 14, 15.

b) Including pensions of war and military invalids, combatants and repression victims reimbursed the Pension Fund from state budget.

c) Including social pensions in the amount of 64 143,2 thous. zł.

TABL. 31. SUMA EMERYTUR I RENT BRUTTO^{a)} Z MINISTERSTWA OBRONY NARODOWEJ, MINISTERSTWA SPRAWIEDLIWOŚCI I MINISTERSTWA SPRAW WEWNĘTRZNYCH I ADMINISTRACJI W 2009 R.

AMOUNT OF GROSS^{a)} RETIREMENT PAY AND PENSIONS FROM THE MINISTRY OF NATIONAL DEFENCE, THE MINISTRY OF JUSTICE AND THE MINISTRY OF INTERIOR AND ADMINISTRATION IN 2009

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Emerytury i renty ogółem <i>retirement pay and pensions in total</i>		w tym emerytury <i>of which retirement pay</i>	
	w zł <i>in zł</i>	2008 = 100	w zł <i>in zł</i>	2008 = 100
RESORTY OGÓŁEM	11 502 763 595	109,8	8 378 721 129	110,7
MON..... <i>MND</i>	4 988 131 503	108,2	3 413 102 224	108,8
MS <i>MJ</i>	860 408 680	112,0	642 524 981	113,7
MSWiA ^{b)} <i>MLA^{b)}</i>	5 654 223 391	110,9	4 323 093 923	111,9

a) Patrz uwagi ogólne, pkt. 6, s. 15.

b) Renty z ustawy o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin obok emerytury otrzymywało w 2009 roku 537 osób na kwotę 7 789 029 zł.

a) See general notes, point 6, p. 15.

b) Pensions from the law on provision of warfare disables and soldiers as well as their families paid, besides the retirement pays, to 537 persons; amount of payments in 2009 was 7 789 029 zł.

TABL. 32. SUMA RENT BRUTTO^{a)} Z MINISTERSTWA OBRONY NARODOWEJ, MINISTERSTWA SPRAWIEDLIWOŚCI I MINISTERSTWA SPRAW WEWNĘTRZNYCH I ADMINISTRACJI W 2009 R.

AMOUNT OF GROSS^{a)} PENSIONS FROM THE MINISTRY OF NATIONAL DEFENCE, THE MINISTRY OF JUSTICE AND THE MINISTRY OF INTERIOR AND ADMINISTRATION IN 2009

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Renty z tytułu niezdolności do pracy <i>Pensions resulting from an inability to work</i>		Renty rodzinne <i>Family pensions</i>	
	w zł <i>in zł</i>	2008 = 100	w zł <i>in zł</i>	2008 = 100
RESORTY OGÓŁEM	984 229 462	104,7	2 139 812 984	108,5
MON..... <i>MND</i>	564 685 140	103,8	1 010 344 139	108,8
MS <i>MJ</i>	56 537 537	105,8	161 346 162	107,9
MSWiA ^{b)} <i>MLA^{b)}</i>	363 006 785	106,0	968 122 683	108,2

a) Patrz uwagi ogólne, pkt. 6, s. 15.

b) Kwoty świadczeń z dodatkami pielęgnacyjnymi i dodatkami dla sierot zupełnych.

a) See general notes, point 6, p. 15.

b) Including nursing supplement and supplement for double orphans.

TABL. 33. PRZECIĘTNA MIESIĘCZNA EMERYTURA I RENTA BRUTTO^{a)} W LATACH 2005-2009 WEDŁUG INSTYTUCJI WYPŁACAJĄCYCH
MONTHLY AVERAGE GROSS^{a)} RETIREMENT PAY AND PENSION IN 2005-2009 BY INSTITUTIONS

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	2005	2004=100	2006	2005=100	2007	2006=100	2008	2007=100	2009	2008=100
	w zł in zł	w in %	w zł in zł	w in %	w zł in zł	w in %	w zł in zł	w in %	w zł in zł	w in %
Pozarolniczy system ubezpieczeń społecznych <i>Non-agricultural social security system</i>	1 170,74	102,6	1 260,84	107,7	1298,83	103,0	1 418,65	109,2	1 542,63	108,7
w tym: <i>of which:</i>										
ZUS ^{b)}	1 127,23 ^{c)}	102,8	1 214,75	107,8	1 251,74	103,0	1 370,81	109,5	1 491,52	108,8
SII ^{b)}										
MON.....	2 177,90 ^{c)}	97,9	2 296,53	105,4	2 335,60	101,7	2 425,02	103,8	2 599,28	107,2
MND										
MSWiA	2 009,61 ^{c)}	101,9	2 147,69	106,9	2 205,04	102,7	2 355,46	106,8	2 555,27	108,5
MIA										
MS	2 080,67	101,1	2 211,78	106,3	2 254,43	101,9	2 402,45	106,6	2 606,79	108,5
MJ										
KRUS.....	758,11	101,5	802,52	105,9	813,93	101,4	857,91	105,4	911,04	106,2
ASIF										

a) Patrz uwagi ogólne, pkt. 5, s. 15.

b) Łącznie z rentami wypadkowymi finansowanymi z FUS a wypłacanymi przez MON, MSWiA oraz MS w zbiegu z emeryturami finansowanymi z budżetu MON, MSWiA oraz MS nie uwzględnionymi przez ministerstwa.

c) Łącznie z kwotą jednorazowej wypłaty dla osób pobierających świadczenia emerytalno-rentowe w kwocie nie wyższej niż kwota najniższej emerytury lub renty

a) See general notes, point 5, p. 15.

b) Including accident pensions financed from the SIF, paid from the MND, the MIA, and the MJ simultaneously to retirement pays from the MND, the MIA, and the MJ not included by ministries.

c) Including one-off payment for persons receiving retirement pays and pensions in the amount not higher than the lowest retirement pay or pension.

TABL. 34. PRZECIĘTNA MIESIĘCZNA EMERYTURA I RENTA BRUTTO^{a)} Z ZAKŁADU UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH WEDŁUG REGIONÓW I WOJEWÓDZTW^{b)} W 2009 R.

MONTHLY AVERAGE GROSS^{a)} RETIREMENT PAY AND PENSION FROM THE SOCIAL INSURANCE INSTITUTION BY REGIONS AND VOIVODSHIPS^{b)} IN 2009

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto <i>Average monthly gross retirement pay and pension</i>	
	ogółem <i>total</i>	w tym emerytura <i>of which retirement pay</i>
	w zł <i>in zł</i>	
POLSKA^{c)d)}	1491,52	1596,46
<i>POLAND^{c)d)}</i>		
Region Centralny	1483,02	1590,07
Łódzkie	1392,39	1488,79
Mazowieckie	1533,58	1645,65
Region Południowy	1712,92	1806,88
Małopolskie	1448,50	1547,38
Śląskie	1863,60	1951,75
Region Wschodni	1308,97	1417,41
Lubelskie	1316,63	1440,18
Podkarpackie	1266,60	1379,04
Podlaskie	1360,00	1441,38
Świętokrzyskie	1328,03	1425,88
Region Północno-zachodni	1415,17	1540,15
Lubuskie	1358,64	1473,58
Wielkopolskie	1418,10	1554,77
Zachodniopomorskie	1443,33	1552,30
Region Południowo-zachodni	1502,86	1575,25
Dolnośląskie	1514,56	1587,62
Opolskie	1463,51	1535,86
Region Północny	1406,37	1521,18
Kujawsko-pomorskie	1369,48	1495,91
Pomorskie	1480,70	1580,06
Warmińsko-mazurskie	1339,93	1458,97

a) Patrz uwagi ogólne, pkt. 5 s. 15. b) Przyporządkowanie do województwa według siedziby oddziału ZUS dokonującego wypłaty emerytury bądź renty dla danego świadczeniobiorcy. c) Bez emerytur i rent osób posiadających prawo także do świadczenia rolniczego. d) Łącznie z rentami wypadkowymi finansowanymi z FUS, a wypłacanymi przez MON, MSWiA oraz MS w zbiegu z emeryturami finansowanymi z budżetu MON, MSWiA oraz MS nie uwzględnionymi w podziale na województwa. a) See general notes, point 5, p. 15. b) Assignment to the voivodship by a branch of the SII paying particular retirement pay or pension. c) Excluding retirement pays and pensions of persons with simultaneous right to agricultural benefit. d) Including accident pensions financed from the SIF, paid from the MND, the MIA, and the MJ simultaneously to retirement pays from the MND, the MIA, and the MJ not included in the territorial distribution by voivodships

TABL. 35. PRZECIĘTNA MIESIĘCZNA EMERYTURA I RENTA BRUTTO^{a)} Z ZAKŁADU UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH WEDŁUG REGIONÓW^{b)} W 2009 R. ORAZ W PORÓWNANIU DO 2008 R.

MONTHLY AVERAGE GROSS^{a)} RETIREMENT PAY AND PENSION FROM THE SOCIAL INSURANCE INSTITUTION BY REGIONS^{b)} IN 2009 COMPARED WITH 2008

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Emerytura i renta ogółem <i>retirement pay and pensions in total</i>		w tym emerytura <i>of which retirement pay</i>	
	w zł <i>in zł</i>	2008 = 100	w zł <i>in zł</i>	2008 = 100
POLSKA^{c)d)} <i>POLAND^{c)d)}</i>	1491,52	108,8	1596,46	108,5
Region Centralny	1483,02	109,2	1590,07	108,9
Region Południowy	1712,92	108,5	1806,88	108,1
Region Wschodni	1308,97	108,9	1417,41	108,7
Region Północno-zachodni	1415,17	109,2	1540,15	108,9
Region Południowo-zachodni	1502,86	108,7	1575,25	108,6
Region Północny	1406,37	108,6	1521,18	108,3

a) Patrz uwagi ogólne, pkt. 6, s. 15. b) Przyporządkowanie do województwa według siedziby oddziału ZUS dokonującego wypłaty emerytury bądź renty dla danego świadczeniobiorcy. c) Bez emerytur i rent osób posiadających prawo także do świadczenia rolniczego. d) Łącznie z rentami wypadkowymi finansowanymi z FUS, a wypłacanymi przez MON, MSWiA oraz MS w zbiegu z emeryturami finansowanymi z budżetu MON, MSWiA oraz MS nie uwzględnionymi w podziale na województwa.

a) See general notes, point 6, p. 15. b) Assignment to the voivodship by a branch of the SII paying particular retirement pay or pension. c) Excluding retirement pays nor pensions of people with simultaneous right to agricultural benefit. d) Including accident pensions financed from the SIF, paid from the MND, the MIA, and the MJ simultaneously to retirement pays from the MND, the MIA, and the MJ not included in the territorial distribution by voivodships.

**TABL. 36. PRZECIĘTNA MIESIĘCZNA RENTA BRUTTO^{a)} Z ZAKŁADU
UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH WEDŁUG REGIONÓW^{b)} W 2009 R. ORAZ W
PORÓWNIANIU DO 2008 R.**

*MONTHLY AVERAGE GROSS^{a)} PENSION FROM THE SOCIAL INSURANCE INSTITUTION BY
REGIONS^{b)} IN 2009 COMPARED WITH 2008*

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Renty z tytułu niezdolności do pracy <i>Pensions resulting from an inability to work</i>		Renty rodzinne <i>Family pensions</i>	
	w zł in zł	2008 = 100	w zł in zł	2008 = 100
POLSKA^{c)d)} <i>POLAND^{c)d)}</i>	1184,23	108,0	1391,34	107,7
Region Centralny	1089,27	107,9	1320,78	107,8
Region Południowy	1415,81	108,9	1648,07	107,7
Region Wschodni	1044,71	107,6	1193,38	107,6
Region Północno-zachodni	1119,95	108,1	1315,82	107,6
Region Południowo-zachodni	1286,60	107,6	1398,72	107,8
Region Północny	1107,20	107,6	1301,84	107,5

a) Patrz uwagi ogólne, pkt.5, s. 15. b) Przyporządkowanie do województwa według siedziby oddziału ZUS dokonującego wypłaty emerytury bądź renty dla danego świadczeniobiorcy. c) Bez emerytur i rent osób posiadających prawo także do świadczenia rolniczego. d) Łącznie z rentami wypadkowymi finansowanymi z FUS, a wypłacanymi przez MON, MSWiA oraz MS w zbiegu z emeryturami finansowanymi z budżetu MON, MSWiA oraz MS nie uwzględnionymi w podziale na województwa.

a) See general notes, point 5, p.15. b) Assignment to the voivodship by a branch of the SII paying particular retirement pay or pension. c) Excluding retirement pays nor pensions of persons with simultaneous right to agricultural benefit. d) Including accident pensions financed from the SIF, paid from the MND, the MIA, and the MJ simultaneously to retirement pays from the MND, the MIA, and the MJ not included in the territorial distribution by voivodships.

**TABL. 37. PRZECIĘTNA MIESIĘCZNA EMERYTURA I RENTA BRUTTO^{a)} Z
KASY ROLNICZEGO UBEZPIECZENIA SPOŁECZNEGO WEDŁUG
REGIONÓW I WOJEWÓDZTW W 2009 R.**

*MONTHLY AVERAGE GROSS^{a)} RETIREMENT PAY AND PENSION FROM THE AGRICULTURAL
SOCIAL INSURANCE FUND BY REGIONS AND VOIVODSHIPS IN 2009*

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Emerytury i renty ogółem ^{b)} <i>Retirement pay and pension in total^{b)}</i>	w tym emerytury ^{c)} <i>of which retirement pay^{c)d)}</i>
	w zł in zł	
POLSKA	911,04	950,59^{d)}
<i>POLAND</i>		
Region Centralny	881,23	908,66
Łódzkie	896,10	922,49
Mazowieckie	872,87	900,79
Region Południowy	966,90	1026,34
Małopolskie	882,89	929,53
Śląskie	1152,26	1214,39
Region Wschodni	889,51	922,71
Lubelskie	902,71	945,44
Podkarpackie	880,67	912,09
Podlaskie	874,20	896,72
Świętokrzyskie	887,94	917,37
Region Północno-zachodni	937,36	992,91
Lubuskie	1035,11	1100,42
Wielkopolskie	906,46	959,68
Zachodniopomorskie	985,87	1036,50
Region Południowo-zachodni	998,01	1042,04
Dolnośląskie	1013,72	1070,84
Opolskie	969,13	993,69
Region Północny	907,86	955,93
Kujawsko-pomorskie	903,64	949,18
Pomorskie	911,17	972,28
Warmińsko-mazurskie	912,15	953,96

a) Patrz uwagi ogólne, pkt. 5, s. 15. b) Łącznie z rentami socjalnymi. c) Łącznie z rentami strukturalnymi.

d) Łącznie z wypłatami świadczeń rolnych przez MON, MS, MSWiA.

a) See general notes, point 5, p. 15. b) Including social pensions. c) Including structural pensions. d) Including agricultural benefits payments from the MND, the MJ and the MIA.

TABL. 38. PRZECIĘTNA MIESIĘCZNA EMERYTURA I RENTA BRUTTO^{a)} Z KASY ROLNICZEGO UBEZPIECZENIA SPOŁECZNEGO WEDŁUG REGIONÓW W 2009 R.

MONTHLY AVERAGE GROSS^{a)} RETIREMENT PAY AND PENSION FROM THE AGRICULTURAL SOCIAL INSURANCE FUND BY REGIONS IN 2009

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Emerytury i renty ogółem <i>retirement pay and pensions in total</i>		w tym emerytury ^{b)} <i>of which retirement pay^{b)}</i>	
	w zł <i>in zł</i>	2008 = 100	w zł <i>in zł</i>	2008 = 100
POLSKA <i>POLAND</i>	911,04	106,2	950,59^{c)}	106,1
Region Centralny	881,23	106,4	908,66	106,3
Region Południowy	966,90	105,9	1026,34	105,9
Region Wschodni	889,51	106,3	922,71	106,2
Region Północno-zachodni	937,36	105,9	992,91	105,6
Region Południowo-zachodni	998,01	106,0	1042,04	106,0
Region Północny	907,86	106,2	955,93	106,0

a) Patrz uwagi ogólne, pkt. 5 i 6 s. 15. b) Łącznie z rentami strukturalnymi. c) Łącznie z wypłatami świadczeń rolnych przez MON, MS, MSWiA.

a) See general notes, point 5 and 6, p. 15. b) Including structural pensions. c) Including agricultural benefits payments from the MND, the MJ and the MIA..

TABL. 39. PRZECIĘTNA MIESIĘCZNA RENTA BRUTTO^{a)} Z KASY ROLNICZEGO UBEZPIECZENIA SPOŁECZNEGO WEDŁUG REGIONÓW W 2009 R.

MONTHLY AVERAGE GROSS^{a)} PENSION FROM THE AGRICULTURAL SOCIAL INSURANCE FUND BY REGIONS IN 2009

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Renty z tytułu niezdolności do pracy <i>Pensions resulting from an inability to work</i>		Renty rodzinne ^{b)} <i>Family pensions^{b)}</i>	
	w zł <i>in zł</i>	2008 = 100	w zł <i>in zł</i>	2008 = 100
POLSKA <i>POLAND</i>	720,08	106,0	953,95	107,6
Region Centralny	705,40	105,9	940,15	108,1
Region Południowy	710,69	106,4	910,65	107,6
Region Wschodni	722,08	105,8	944,06	107,3
Region Północno-zachodni	726,39	106,2	968,32	106,6
Region Południowo-zachodni	747,44	105,9	981,91	108,8
Region Północny	725,15	106,0	998,01	108,1

a) Patrz uwagi ogólne, pkt. 6, s. 15.

b) Łącznie z rentami socjalnymi.

a) See general notes, point 6, p. 15.

b) Including social pensions.

TABL. 40. PRZECIĘTNA MIESIĘCZNA EMERYTURA I RENTA BRUTTO^{a)} Z ZAKŁADU UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH WEDŁUG WOJEWÓDZTW W 2009 ROKU

MONTHLY AVERAGE GROSS^{a)} RETIREMENT PAY AND PENSION FROM THE SOCIAL INSURANCE INSTITUTION BY VOIVODSHIPS IN 2009

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Emerytury i renty ogółem <i>retirement pay and pensions in total</i>		Emerytury <i>of which retirement pay</i>	
	w zł <i>in zł</i>	2008 = 100	w zł <i>in zł</i>	2008 = 100
POLSKA^{b)c)}	1 491,52	108,8	1 596,46	108,5
<i>POLAND^{b)c)}</i>				
Województwa ogółem^{d)}	1 491,53	108,8	1 596,46	108,5
<i>Voivodships total^{d)}</i>				
Dolnośląskie	1 514,56	108,6	1 587,62	108,6
Kujawsko-pomorskie	1 369,48	108,6	1 495,91	108,3
Lubelskie	1 316,63	109,3	1 440,18	109,2
Lubuskie	1 358,64	109,5	1 473,58	109,5
Łódzkie	1 392,39	108,9	1 488,79	108,6
Małopolskie	1 448,50	109,2	1 547,38	108,9
Mazowieckie	1 533,58	109,3	1 645,65	109,0
Opolskie	1 463,51	108,9	1 535,86	108,8
Podkarpackie	1 266,60	108,6	1 379,04	108,4
Podlaskie	1 360,00	109,4	1 441,38	109,5
Pomorskie	1 480,70	108,5	1 580,06	108,2
Śląskie	1 863,60	108,2	1 951,75	107,8
Świętokrzyskie	1 328,03	108,3	1 425,88	107,9
Warmińsko-mazurskie	1 339,93	108,6	1 458,97	108,4
Wielkopolskie	1 418,10	109,2	1 554,77	108,6
Zachodniopomorskie	1 443,33	109,0	1 552,30	109,0

a) Patrz uwagi ogólne, pkt. 5 i 6, s. 15.

b) Bez emerytur i rent osób posiadających prawo także do świadczenia rolniczego.

c) Łącznie z rentami wypadkowymi finansowanymi z FUS, a wypłacanymi przez MON, MSWiA oraz MS w zbiegu z emeryturami finansowanymi z budżetu MON, MSWiA oraz MS nie uwzględnionymi w podziale na województwa.

d) Przyporządkowanie do województwa według siedziby oddziału ZUS dokonującego wypłaty emerytury bądź renty dla danego świadczeniobiorcy.

a) See general notes, point 5 and 6, p. 15.

b) Excluding retirement pays nor pensions of persons with simultaneous right to agricultural benefit.

c) Including accident pensions financed from the SIF, paid from the MND, the MIA, and the MJ simultaneously to retirement pay from the MND, the MIA, and the MJ not included in the territorial distribution by voivodships.

d) Assignment to the voivodship by a branch of the SII paying particular retirement pay or pension.

**TABL. 41. PRZECIĘTNA MIESIĘCZNA RENTA BRUTTO^{a)} Z ZAKŁADU
UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH WEDŁUG WOJEWÓDZTW W 2009 R.
MONTHLY AVERAGE GROSS^{a)} PENSION FROM THE SOCIAL INSURANCE INSTITUTION BY
VOIVODSHIPS IN 2009**

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Renty z tytułu niezdolności do pracy <i>Pensions resulting from an inability to work</i>		Renty rodzinne <i>Family pensions</i>	
	w zł <i>in zł</i>	2008 = 100	w zł <i>in zł</i>	2008 = 100
POLSKA OGÓŁEM^{b)c)} <i>POLAND IN TOTAL^{b) c)}</i>	1 184,23	108,0	1 391,34	107,7
Województwa ogółem^{d)} <i>Voivodships total^{d)}</i>	1 184,27	108,0	1 391,34	107,7
Dolnośląskie	1 304,13	107,6	1 419,84	107,8
Kujawsko-pomorskie	1 032,32	107,8	1 271,11	107,6
Lubelskie	1 074,37	107,9	1 190,37	107,5
Lubuskie	1 115,51	107,7	1 247,45	107,8
Łódzkie	1 027,15	107,6	1 274,24	107,7
Małopolskie	1 202,91	108,9	1 347,35	107,7
Mazowieckie	1 125,84	108,0	1 347,50	107,9
Opolskie	1 198,74	107,3	1 334,06	108,0
Podkarpackie	984,50	107,2	1 176,22	107,8
Podlaskie	1 121,10	107,2	1 203,95	107,6
Pomorskie	1 208,42	107,7	1 375,62	107,4
Śląskie	1 566,71	108,6	1 798,09	107,6
Świętokrzyskie	1 048,42	108,1	1 216,59	107,6
Warmińsko-mazurskie	1 073,32	107,6	1 222,37	107,5
Wielkopolskie	1 105,83	108,7	1 330,45	107,5
Zachodniopomorskie	1 154,24	107,0	1 324,25	107,7

a) Patrz uwagi ogólne, pkt. 6, s. 15.

b) Bez emerytur i rent osób posiadających prawo także do świadczenia rolniczego.

c) Łącznie z rentami wypadkowymi finansowanymi z FUS, a wypłacanymi przez MON, MSWiA oraz MS w zbiegu z emeryturami finansowanymi z budżetu MON, MSWiA oraz MS nie uwzględnionymi w podziale na województwa.

d) Przymiarowanie do województwa według siedziby oddziału ZUS dokonującego wypłaty emerytury bądź renty dla danego świadczeniobiorcy.

a) See general notes, point 6, p. 15.

b) Excluding retirement pay nor pensions of persons with simultaneous right to agricultural benefit.

c) Including accident pensions financed from the SIF, paid from the MND, the MIA, and the MJ simultaneously to retirement pay from the MND, the MIA, and the MJ not included in the territorial distribution by voivodships.

d) Assignment to the voivodship by a branch of the SII paying particular retirement pay or pension.

TABL. 42. PRZECIĘTNA MIESIĘCZNA EMERYTURA I RENTA BRUTTO^{a)} Z KASY ROLNICZEGO UBEZPIECZENIA SPOŁECZNEGO WEDŁUG WOJEWÓDZTW W 2009 R.^{b)}

MONTHLY AVERAGE GROSS^{a)} RETIREMENT PAY AND PENSION FROM THE AGRICULTURAL SOCIAL INSURANCE FUND BY VOIVODSHIPS IN 2009^{b)}

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Emerytury i renty ogółem ^{c)(d)(e)} <i>retirement pay and pensions in total^{c)(d)(e)}</i>		w tym emerytury ^{f)} <i>of which retirement pay^{f)}</i>	
	w zł <i>in zł</i>	2008 = 100	w zł <i>in zł</i>	2008 = 100
POLSKA	911,04	106,2	950,59^{g)}	106,1
<i>POLAND</i>				
Dolnośląskie	1013,72	106,0	1070,84	105,9
Kujawsko-pomorskie	903,64	106,2	949,18	106,0
Lubelskie	902,71	106,2	945,44	106,2
Lubuskie	1035,11	106,1	1100,42	106,2
Łódzkie	896,10	106,3	922,49	106,1
Małopolskie	882,89	106,2	929,53	106,1
Mazowieckie	872,87	106,4	900,79	106,4
Opolskie	969,13	106,1	993,69	106,1
Podkarpackie	880,67	106,5	912,09	106,3
Podlaskie	874,20	106,4	896,72	106,4
Pomorskie	911,17	106,1	972,28	105,8
Śląskie	1152,26	105,9	1214,39	105,9
Świętokrzyskie	887,94	106,3	917,37	106,2
Warmińsko-mazurskie	912,15	106,2	953,96	106,1
Wielkopolskie	906,46	105,9	959,68	105,6
Zachodniopomorskie	985,87	106,2	1036,50	105,9

a) Patrz uwagi ogólne, pkt. 2, 5 i 6, s. 14, 15.

b) Łącznie ze świadczeniami rentowymi inwalidów wojennych, wojskowych, kombatanów i osób represjonowanych podlegającymi refundacji na rzecz FER z budżetu państwa.

c) Łącznie z GBRZ-tami.

d) Łącznie ze świadczeniami pieniężnymi dla cywilnych niewidomych ofiar wojny.

e) Łącznie z rentami socjalnymi.

f) Łącznie z rentami strukturalnymi.

g) Łącznie z wypłatami świadczeń rolnych z MON, MS, MSWiA.

a) See general notes, point 2, 5 and 6, p. 14, 15.

b) Including pensions of war and military invalids, combatants and repression victims reimbursed the Pension Fund from national budget.

c) Including GBRZ benefit.

d) Including cash benefits for blind civil victims of warfare.

e) Including social pensions.

f) Including structural pensions.

g) Including agricultural benefits payments from the MND, the MJ and the MIA.

**TABL. 43. PRZECIĘTNA MIESIĘCZNA RENTA BRUTTO^{a)} Z KASY
ROLNICZEGO UBEZPIECZENIA SPOŁECZNEGO WEDŁUG
WOJEWÓDZTW W 2009 R.^{b)}**

*MONTHLY AVERAGE GROSS^{c)} PENSION FROM THE AGRICULTURAL SOCIAL INSURANCE
FUND BY VOIVODSHIPS IN 2009^{b)}*

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Renty z tytułu niezdolności do pracy <i>Pensions resulting from an inability to work</i>		Renty rodzinne ^{c)} <i>Family pensions^{c)}</i>	
	w zł <i>in zł</i>	2008 = 100	w zł <i>in zł</i>	2008 = 100
POLSKA	720,08	106,0	953,95	107,7
<i>POLAND</i>				
Dolnośląskie	747,29	106,0	998,70	108,9
Kujawsko-pomorskie	726,41	105,9	1023,15	108,9
Lubelskie	729,01	105,7	945,21	106,0
Lubuskie	748,70	105,5	1036,59	107,2
Łódzkie	713,95	105,8	976,73	108,5
Małopolskie	707,55	106,5	915,05	107,6
Mazowieckie	700,90	105,9	920,92	107,9
Opolskie	747,91	105,7	949,61	108,8
Podkarpackie	723,99	106,3	935,88	107,3
Podlaskie	712,33	105,7	947,12	108,9
Pomorskie	715,50	106,3	988,11	107,6
Śląskie	724,28	106,0	898,17	107,6
Świętokrzyskie	707,48	106,0	945,43	108,3
Warmińsko-mazurskie	733,02	105,9	970,83	107,4
Wielkopolskie	719,15	106,3	918,42	105,8
Zachodniopomorskie	743,12	106,4	1164,94	109,9

a) Patrz uwagi ogólne, pkt. 6, s. 15.

b) Łącznie z rentami kombatanckimi podlegającymi refundacji na rzecz FER z budżetu państwa.

c) Łącznie z rentami socjalnymi.

a) See general notes, point 6, p. 15.

b) Including combatant pensions reimbursed the Pension Fund from national budget.

f) Including social pensions.

TABL. 44. PRZECIĘTNA MIESIĘCZNA EMERYTURA I RENTA BRUTTO^{a)} Z MINISTERSTWA OBRONY NARODOWEJ, MINISTERSTWA SPRAWIEDLIWOŚCI I MINISTERSTWA SPRAW WEWNĘTRZNYCH I ADMINISTRACJI W 2009 R.

MONTHLY AVERAGE GROSS^{a)} RETIREMENT PAY AND PENSION FROM THE MINISTRY OF NATIONAL DEFENCE, THE MINISTRY OF JUSTICE AND THE MINISTRY OF INTERIOR AND ADMINISTRATION IN 2009

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Emerytury i renty ogółem <i>retirement pay and pensions in total</i>		w tym emerytury <i>of which retirement pay</i>	
	w zł <i>in zł</i>	2008 = 100	w zł <i>in zł</i>	2008 = 100
MON..... <i>MND</i>	2599,28	107,2	2698,84	107,5
MS <i>MJ</i>	2606,79	108,5	2736,17	109,1
MSWiA..... <i>MIA</i>	2555,27	108,5	2713,78	108,8

a) Patrz uwagi ogólne, pkt. 6, s. 15.

a) See general notes, point 6, p. 15.

TABL. 45. PRZECIĘTNA MIESIĘCZNA RENTA BRUTTO^{a)} Z MINISTERSTWA OBRONY NARODOWEJ, MINISTERSTWA SPRAWIEDLIWOŚCI I MINISTERSTWA SPRAW WEWNĘTRZNYCH I ADMINISTRACJI W 2009 R.

MONTHLY AVERAGE GROSS^{a)} PENSION FROM THE MINISTRY OF NATIONAL DEFENCE, THE MINISTRY OF JUSTICE AND THE MINISTRY OF INTERIOR AND ADMINISTRATION IN 2009

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Renty z tytułu niezdolności do pracy <i>Pensions resulting from an inability to work</i>		Renty rodzinne <i>Family pensions</i>	
	w zł <i>in zł</i>	2008 = 100	w zł <i>in zł</i>	2008 = 100
MON..... <i>MND</i>	2652,65	106,3	2288,35	106,7
MS <i>MJ</i>	2232,92	106,3	2307,65	106,5
MSWiA <i>MIA</i>	2097,86	107,2	2167,20	106,9

a) Patrz uwagi ogólne, pkt. 6, s. 15.

a) See general notes, point 6, p. 15.

TABL. 46. ŚWIADCZENIA POZAUBEZPIECZENIOWE Z MINISTERSTWA OBRONY NARODOWEJ W 2009 R.

NON-INSURANCE BENEFITS FROM THE MINISTRY OF NATIONAL DEFENCE IN 2009

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Liczba świadczeń <i>Number of benefits</i>		Kwota wypłat <i>Benefits in total</i>	
		2008 = 100	w zł <i>in zł</i>	2008 = 100
Ryczałty energetyczne..... <i>Energy-supply allowance for combatants</i>	145 894	113,8	18 832 721	106,6
Dodatki kombatanckie..... <i>Supplements for combatants</i>	68 166	91,3	11 690 510	96,8
Świadczenia pieniężne w wysokości dodatku kombatanckiego	-	x	-	x
<i>Cash benefits in the amount equal to the supplement for combatants</i>				
Świadczenia pieniężne dla żołnierzy-górników	1 018	95,8	155 916	101,7
<i>Cash benefits for soldiers-miners</i>				
Świadczenia pieniężne dla osób deportowanych.....	19 056	97,4	2 816 577	102,9
<i>Cash benefits for deported persons</i>				
Dodatki kompensacyjne	145 037	95,1	3 738 743	100,8
<i>Compensation supplements</i>				

TABL. 47. ŚWIADCZENIA POZAUBEZPIECZENIOWE Z MINISTERSTWA SPRAWIEDLIWOŚCI W 2009 R.

NON-INSURANCE BENEFITS FROM THE MINISTRY OF JUSTICE IN 2009

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Liczba świadczeń <i>Number of benefits</i>		Kwota wypłat <i>Benefits in total</i>	
		2008 = 100	w zł <i>in zł</i>	2008 = 100
Ryczałty energetyczne..... <i>Energy-supply allowance for combatants</i>	12 965	94,2	1 673 816	105,7
Dodatki kombatanckie..... <i>Supplements for combatants</i>	5 395	92,3	927 247	98,1
Świadczenia pieniężne w wysokości dodatku kombatanckiego	-	x	-	x
<i>Cash benefits in the amount equal to the supplement for combatants</i>				
Świadczenia pieniężne dla żołnierzy-górników	521	94,6	74 995	100,9
<i>Cash benefits for soldiers-miners</i>				
Świadczenia pieniężne dla osób deportowanych.....	4 684	94,2	734 707	99,3
<i>Cash benefits for deported persons</i>				
Dodatki kompensacyjne	12 163	94,2	314 008	100,1
<i>Compensation supplements</i>				

TABL. 48. ŚWIADCZENIA POZAUBEZPIECZENIOWE Z MINISTERSTWA SPRAW WEWNĘTRZNYCH I ADMINISTRACJI W 2009 R.
NON-INSURANCE BENEFITS FROM THE MINISTRY OF INTERIOR AND ADMINISTRATOR IN 2009

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Liczba świadczeń <i>Number of benefits</i>		Kwota wypłat <i>Benefits in total</i>	
		2008 = 100	w zł <i>in zl</i>	2008 = 100
Ryczałty energetyczne..... <i>Energy-supply allowance for combatants</i>	82 417	94,5	10 600 184	106,0
Dodatki kombatanckie..... <i>Supplements for combatants</i>	33 168	91,9	5 661 874	97,4
Świadczenia pieniężne w wysokości dodatku kombatanckiego	-	x	-	x
<i>Cash benefits in the amount equal to the supplement for combatants</i>				
Świadczenia pieniężne dla żołnierzy-górników	3 033	93,3	448 221	99,1
<i>Cash benefits for soldiers-miners</i>				
Świadczenia pieniężne dla osób deportowanych.....	32 000	93,9	4 952 609	99,3
<i>Cash benefits for deported persons</i>				
Dodatki kompensacyjne	78 446	94,4	2 016 406	100,2
<i>Compensation supplements</i>				

TABL. 49. ŚWIADCZENIA Z ZAKŁADU UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH Z ROZDZIAŁU 75313 WYDATKÓW BUDŻETU PAŃSTWA W 2009 R. a)
BENEFITS FROM THE SOCIAL INSURANCE INSTITUTION FROM 75313 ALLOCATION IN STATE BUDGET IN 2009^{a)}

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Liczba świadczeń <i>Number of benefits</i>		Kwota wypłat <i>Benefits in total</i>	
		2008 = 100	w tys. zł <i>in thous. zl</i>	2008 = 100
Ryczałty energetyczne..... <i>Energy-supply allowance for combatants</i>	4 271 328	94,1	550 226	105,6
Dodatki kombatanckie..... <i>Supplements for combatants</i>	1 722 732	91,6	294 991	97,2
Świadczenia pieniężne w wysokości dodatku kombatanckiego	7 403	99,2	3 856	106,0
<i>Cash benefits in the amount equal to the supplement for combatants</i>				
Świadczenia pieniężne dla żołnierzy-górników	364 888	94,0	54 460	99,7
<i>Cash benefits for soldiers-miners</i>				
Świadczenia pieniężne dla osób deportowanych.....	1 388 644	93,3	213 700	98,4
<i>Cash benefits for deported persons</i>				
Dodatki kompensacyjne	2 766 467	93,7	96 938	99,5
<i>Compensation supplements</i>				

a) Łącznie z wypłatami realizowanymi na mocy umów międzynarodowych.

a) Including payments realized on the basis of international agreements.

**TABL. 50. ŚWIADCZENIA Z KASY ROLNICZEGO UBEZPIECZENIA
SPOŁECZNEGO Z ROZDZIAŁU 75313 WYDATKÓW BUDŻETU
PAŃSTWA W 2009 R.**

*BENEFITS FROM THE AGRICULTURAL SOCIAL INSURANCE FUND FROM 75313
ALLOCATION IN STATE BUDGET IN 2009*

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Liczba świadczeń <i>Number of benefits</i>		Kwota wypłat <i>Benefits in total</i>	
		2008 = 100	w tys. zł <i>in thous. zł</i>	2008 = 100
Ryczałty energetyczne..... <i>Energy-supply allowance for combatants</i>	1 552 008	92,8	199 665	104,1
Dodatki kombatanckie..... <i>Supplements for combatants</i>	588 372	89,8	100 671	95,4
Świadczenia pieniężne dla osób deportowanych do pracy przymusowej <i>Cash benefits for deported persons</i>	430 764	91,1	68 700	96,2
Dodatki kompensacyjne <i>Compensation supplements</i>	1 348 260	92,1	34 664	97,8
Świadczenia pieniężne dla żołnierzy zastępczej służby wojskowej..... <i>Cash benefits for soldiers of substitute military service</i>	134 520	94,2	19 963	99,9
Świadczenie pieniężne dla cywilnych niewidomych ofiara działań wojennych <i>Cash benefits for blind civil victims of warfare</i>	168	93,3	87,3	102,0

TABL. 51. EMERYTURY I RENTY BRUTTO^{a)} Z POZAROLNICZEGO SYSTEMU UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH WEDŁUG ZAWODÓW W 2009 ROKU
GROSS^{a)} RETIREMENT PAY AND PENSIONS FROM NON-AGRICULTURAL SOCIAL SECURITY SYSTEM BY OCCUPATION IN 2009

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Kwota świadczeń brutto w mln zł <i>Gross benefits in mln zł</i>	Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto w zł <i>Average monthly gross retirement pay and pension in zł</i>
Emerytury razem ^{b)}	103798,7	1651,21
<i>Total retirement pay^{b)}</i>		
w tym wypłacone przez ZUS	95420,0	1596,46
<i>of which paid of SII</i>		
pracowników kolejowych	2798,8	1528,47
<i>railway employees</i>		
górników	7602,1	3147,88
<i>miners</i>		
nauczycieli	6637,9	1761,49
<i>teachers</i>		
osób prowadzących na własny rachunek działalność gospodarczą ...	1371,7	1299,33
<i>self-employed persons</i>		
kombatantów	5,4	823,06
<i>combatants</i>		
Renty z tytułu niezdolności do pracy razem ^{b)}	19290,3	1215,60
<i>Pensions resulting from inability to work^{b)}</i>		
w tym wypłacone przez ZUS	18307,7	1184,23
<i>of which paid of SII</i>		
z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych ^{c)}	5955,7	2243,18
<i>of which entitled due to occupational accidents and occupational diseases^{c)}</i>		
pracowników kolejowych	341,8	1199,01
<i>railway employees</i>		
górników	1395,4	3063,05
<i>miners</i>		
nauczycieli	954,5	2163,87
<i>teachers</i>		
osób prowadzących na własny rachunek działalność gospodarczą .	821,3	884,53
<i>self-employed persons</i>		
inwalidów wojennych, wojskowych, osób represjonowanych i kombatantów	1711,8	2489,90
<i>war and military invalids, repression victims, as well as combatants</i>		
Renty rodzinne razem ^{c)}	23271,5	1441,30
<i>Total family pensions^{c)}</i>		
w tym wypłacone przez ZUS	21131,7	1391,34
<i>of which paid of SII</i>		
z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych	629,6	1812,32
<i>of which entitled due to occupational accidents and occupational diseases</i>		
pracowników kolejowych	1233,5	1322,53
<i>railroad employees</i>		
górników	2495,5	1431,78
<i>mining employees</i>		
osób prowadzących na własny rachunek działalność gospodarczą ...	476,9	1009,15
<i>self-employed persons</i>		
inwalidów wojennych, wojskowych, osób represjonowanych i kombatantów	582,0	1508,15
<i>war and military invalids as well as combatants</i>		

a) Patrz uwagi ogólne, s. 15. b) Łącznie z wypłacanymi przez MON, MSWiA oraz MS. c) Łącznie z rentami wypadkowymi finansowanymi z FUS, a wypłacanymi przez MON, MSWiA oraz MS w zbiegu z emeryturami finansowanymi z budżetu MON, MSWiA oraz MS.

a) See general notes, p.15. b) Including allowances paid by the MND, the MIA as well as the MJ. c) Including accident pensions which are financed from the SII and paid by the MND, the MIA as well as the MJ. with retirements financed from budgets of these entities.

TABL. 52. RELACJA PRZECIĘTNEJ MIESIĘCZNEJ EMERYTURY BRUTTO^{a)} Z POZAROLNICZEGO SYSTEMU UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH DO PRZECIĘTNEGO WYNAGRODZENIA W GOSPODARCE NARODOWEJ^{b)} W LATACH 2000-2009

RELATION OF MONTHLY AVERAGE GROSS^{a)} RETIREMENT PAY FROM NON-AGRICULTURAL SOCIAL SECURITY SYSTEM TO MONTHLY AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES IN THE NATIONAL ECONOMY^{b)} IN 2000-2009

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	2000	2005	2006	2007	2008	2009
Przeciętna miesięczna emerytura brutto z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w zł..... <i>Monthly average gross retirement pay from non-agricultural social security system in zł</i>	1000,07	1305,75	1360,52	1396,88	1523,05	1651,21
Relacja w %..... <i>Relation in %</i>	63,7	66,6	66,1	61,8	59,1	60,8

a) Patrz uwagi ogólne, pkt. 6, s. 15. b) Do obliczenia przyjęto za podstawę (mianownik) przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto pomniejszone o składki na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne.

a) See general notes, point 6, p. 15. b) For calculating the ratio, the average monthly gross wages and salaries, less contributions to compulsory social security, was adopted as the base (denominator).

TABL. 53. ŚREDNIOROCZNE MINIMUM EGZYSTENCJI I MINIMUM SOCJALNE DLA GOSPODARSTW EMERYCKICH W LATACH 2000-2009

YEARLY SUBSISTENCE MINIMUM AND SOCIAL MINIMUM FOR RETIREES' HOUSEHOLDS IN 2000-2009

Rok <i>Year</i>	Minimum socjalne (w zł) <i>Social minimum (in zł)</i>		Minimum egzystencji (w zł) <i>Existence minimum (in zł)</i>		Przeciętna emerytura brutto z pozarolniczego systemu ubezpieczeń (w zł) <i>Average gross retirement pay from non-agricultural social security system (in zł)</i>	Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwie domowym emerytów (w zł) <i>Monthly average disposable income per capita in retirees household (in zł)</i>
	1-osobowe M+K/2 <i>sole</i> M+W/2	2-osobowe M+K <i>dual</i> M+W	1-osobowe M+K/2 <i>sole</i> M+W/2	2-osobowe M+K <i>dual</i> M+W		
2000	641,2	1053,7	322,1	534,8	1000,07	696,35
2001	695,5	1126,3	330,9	550,4	1106,04	769,21
2002	722,9	1 164,0	347,0	572,9	1177,34	794,52
2003	729,4	1 169,7	351,2	576,5	1237,53	814,34
2004	757,1	1 216,0	367,7	604,6	1288,59	869,01
2005	780,3	1 256,3	382,3	630,8	1305,75	883,80
2006*	801,3	1 302,4	351,6	591,6	1360,52	943,89
2007*	822,2	1341,0	364,7	616,0	1396,88	999,05
2008*	871,6	1 427,0	389,5	643,2	1523,05	1096,87
2009*	905,0	1 483,3	421,9	698,0	1651,21	1180,65

* począwszy od 2006 r. zmodyfikowane minimum socjalne i zmodyfikowane minimum egzystencji.

* from 2006 modified social minimum and modified subsistence minimum.

Dział III

Gospodarstwa domowe emerytów i rencistów

TABL. 54. PRZECIĘTNY MIESIĘCZNY DOCHÓD ROZPORZĄDZALNY NA 1 OSOBĘ W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH EMERYTÓW I RENCISTÓW W 2009 R.

MONTHLY AVERAGE INCOME PER CAPITA IN RETIREES' AND PENSIONERS' HOUSEHOLDS IN 2009

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Gospodarstwa domowe <i>Households</i>			
	ogółem <i>total</i>	emerytów i rencistów razem <i>of retirees and pensioners in total</i>	emerytów <i>of retirees</i>	rencistów <i>of pensioners</i>
	w zł na osobę <i>in zł per capita</i>			
DOCHÓD ROZPORZĄDZALNY ... <i>AVAILABLE INCOME</i>	1114,49	1116,30	1180,65	870,55
w tym dochód do dyspozycji..... <i>of which disposable income</i>	1071,67	1054,41	1114,42	825,23
	<i>w in % (2008 = 100) – nominalnie nominal</i>			
DOCHÓD ROZPORZĄDZALNY <i>AVAILABLE INCOME</i>	106,6	108,2	107,6	108,5
w tym dochód do dyspozycji <i>of which disposable income</i>	106,5	107,8	107,4	107,5
	<i>w in % (2008 = 100) – realnie real</i>			
DOCHÓD ROZPORZĄDZALNY <i>AVAILABLE INCOME</i>	103,0	103,8	103,3	103,8
w tym dochód do dyspozycji..... <i>of which disposable income</i>	102,9	103,5	103,1	102,9
	<i>w % dochodu rozporządzalnego in % of available income</i>			
Dochód z pracy najemnej <i>Income from hired work</i>	53,3	9,0	9,1	8,2
w tym z pracy dorywczej <i>of which occasional work income</i>	1,0	0,6	0,5	1,0
Dochód z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie <i>Income from a private farm in agriculture</i>	3,9	0,6	0,5	0,9
Dochód z pracy na własny rachunek..... <i>Income from self-employment</i>	9,1	0,9	1,0	0,7
Dochód ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych i świadczeń pomocy społecznej <i>Income from social security system benefits and social assistance</i>	28,9	85,8	86,2	84,1
w tym z: <i>of which from:</i>				
Emerytur <i>retirement pay</i>	20,2	69,1	81,6	4,7
rent z tytułu niezdolności do pracy <i>pensions resulting from disability to work</i>	2,8	6,7	2,0	31,2
zasiłków dla bezrobotnych <i>unemployment benefits</i>	0,4	0,2	0,2	0,5
Dochód z własności oraz z wynajmu budynków i budowli nie związanych z działalnością gospodarczą..... <i>Income from property and from rental of property excluding economic activity</i>	0,3	0,2	0,3	0,2
Pozostały dochód..... <i>Other incomes</i>	4,5	3,5	3,0	5,9
w tym dary od osób prywatnych <i>of which donations from private persons</i>	3,9	3,1	2,7	5,0

TABL. 55. PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYDATKI NA 1 OSOBĘ W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH EMERYTÓW I RENCISTÓW W 2009 R.
MONTHLY AVERAGE EXPENDITURES PER CAPITA IN RETIREES' AND PENSIONERS' HOUSEHOLDS IN 2009

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Gospodarstwa domowe <i>Households</i>			
	ogółem <i>total</i>	emerytów i rencistów razem <i>of retirees and pensioners in total</i>	emerytów <i>of retirees</i>	rencistów <i>of pensioners</i>
	w zł na osobę <i>in zł per capita</i>			
WYDATKI OGÓŁEM <i>EXPENDITURES IN TOTAL</i>	956,68	1002,98	1045,86	839,26
	w % wydatków <i>in % of expenditures</i>			
Towary i usługi konsumpcyjne <i>Consumer goods and services</i>	95,5	93,8	93,7	94,6
w tym: <i>of which</i>				
żywność i napoje bezalkoholowe	25,1	28,2	27,8	30,2
<i>food and non-alcoholic beverages</i>				
napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe	2,7	2,5	2,5	2,7
<i>alcoholic beverages, tobacco</i>				
towary nieżywnościowe i usługi	66,1	62,0	62,3	60,7
<i>goods excluding food and services</i>				
w tym: <i>of which:</i>				
odzież i obuwie.....	5,2	3,2	3,2	2,9
<i>clothing and footwear</i>				
użytkowanie mieszkania i nośniki energii	19,7	23,6	23,2	25,2
<i>housing, water, electricity, gas and other fuels</i>				
w tym nośniki energii ^{a)}	11,3	14,7	14,5	15,4
<i>of which electricity, gas and other fuels^{a)}</i>				
wyposażenie mieszkania i prowadzenie gospodarstwa domowego	5,4	4,9	5,0	4,5
<i>furnishing, household equipment and routine maintenance of the house</i>				
zdrowie	5,0	8,1	8,2	8,0
<i>health</i>				
w tym: <i>of which:</i>				
artykuły farmaceutyczne	3,0	5,9	5,9	5,9
<i>pharmaceutical products</i>				
usługi ambulatoryjne i medycyny niekonwencjonalnej.....	1,5	1,6	1,6	1,6
<i>out-patient services</i>				
transport.....	9,7	5,6	5,9	4,3
<i>transport</i>				
łącznie	4,5	4,4	4,3	4,5
<i>communication</i>				
rekreacja i kultura.....	8,0	6,0	6,1	5,3
<i>recreation and culture</i>				
w tym artykuły przeznaczone do celów edukacyjnych.....	0,6	0,2	0,2	0,3
<i>of which products intended for education</i>				
edukacja.....	1,2	0,3	0,3	0,4
<i>education</i>				
restauracje i hotele.....	2,2	1,2	1,2	1,3
<i>restaurants and hotels</i>				
pozostałe towary i usługi.....	5,3	4,9	5,0	4,3
<i>miscellaneous goods and services</i>				
w tym higiena osobista.....	3,0	2,3	2,3	2,3
<i>of which personal care</i>				
Wydatki pozostałe..... <i>Other expenditures</i>	4,5	6,2	6,3	5,4
w tym dary przekazane innym gospodarstwom domowym	3,6	5,1	5,3	4,3
<i>of which donations given to other households</i>				

a) energia (elektryczna, ciepła, gaz, opał). a) energy (electricity, heat energy, gas, liquid and solid fuels).

TABL. 56. DYNAMIKA PRZECIĘTNYCH MIESIĘCZNYCH WYDATKÓW NA 1 OSOBE W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH EMERYTÓW I RENCISTÓW NA TLE OGÓLU GOSPODARSTW DOMOWYCH W 2009 R. (2008=100)
DYNAMICS OF MONTHLY AVERAGE EXPENDITURES PER CAPITA IN RETIREES' AND PENSIONERS' HOUSEHOLDS IN 2009 (2008=100) IN RELATION TO TOTAL HOUSEHOLDS EXPENDITURE

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Gospodarstwa domowe <i>Households</i>			
	ogółem <i>total</i>	emerytów i rencistów razem <i>of retirees and pensioners in total</i>	emerytów <i>of retirees</i>	rencistów <i>of pensioners</i>
WYDATKI OGÓLEM – nominalne <i>EXPENDITURES IN TOTAL – nominal</i>	105,8	107,2	106,5	108,8
Towary i usługi konsumpcyjne <i>Consumer goods and services</i>	105,6	106,8	106,2	107,9
w tym: <i>of which</i>				
żywność i napoje bezalkoholowe <i>food and non-alcoholic beverages</i>	103,9	104,6	104,3	104,9
napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe <i>alcoholic beverages, tobacco</i>	109,4	113,8	114,6	109,6
towary nieżywnościowe i usługi <i>goods excluding foodstuffs and services</i>	106,1	107,3	106,5	109,1
w tym: <i>of which:</i>				
odzież i obuwie..... <i>clothing and footwear</i>	100,3	98,6	99,2	93,7
użytkowanie mieszkania i nośniki energii..... <i>housing, water, electricity, gas and other fuels</i>	110,1	109,7	108,5	113,8
w tym nośniki energii ^{a)} <i>of which electricity, gas and other fuels^{a)}</i>	111,7	110,5	109,8	112,5
wyposażenie mieszkania i prowadzenie gospodarstwa domowego <i>furnishing, household equipment and routine maintenance of the house</i>	104,3	107,9	109,6	98,3
Zdrowie <i>health</i> w tym: <i>of which:</i>	109,7	107,0	106,1	109,2
artykuły farmaceutyczne <i>pharmaceutical products</i>	109,3	105,2	104,1	108,5
usługi ambulatoryjne i medycyny niekonwencjonalnej <i>out-patient services</i>	109,4	113,8	113,4	114,0
Transport <i>transport</i>	101,8	103,2	102,0	106,3
łączność <i>communication</i>	101,1	103,0	102,6	103,4
rekreacja i kultura <i>recreation and culture</i>	106,2	107,6	107,2	107,1
w tym artykuły przeznaczone do celów edukacyjnych..... <i>of which products intended for education</i>	113,2	121,8	131,5	104,3
edukacja..... <i>education</i>	101,4	141,4	135,9	164,8
restauracje i hotele..... <i>restaurants and hotels</i>	114,6	121,3	120,7	123,2
pozostałe towary i usługi..... <i>miscellaneous goods and services</i>	106,3	106,0	104,4	111,8
w tym higiena osobista..... <i>of which personal care</i>	109,7	107,8	106,5	111,9
Wydatki pozostałe <i>Other expenditures</i>	109,9	115,0	112,0	129,6
w tym dary przekazane innym gospodarstwom domowym..... <i>of which donations given to other households</i>	107,5	115,8	112,7	130,8
WYDATKI OGÓLEM – realnie <i>EXPENSES IN TOTAL – real</i>	102,2	102,9	102,2	104,2
w tym: <i>of which:</i>				
Towary i usługi konsumpcyjne <i>Consumer goods and services</i>	102,0	102,5	101,9	103,2

a) energia (elektryczna, ciepła, gaz, opał). a) energy (electricity, heating, gas, liquid and solid fuels).

TABL. 57. PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE SPOŻYCIE^{a)} NIEKTÓRYCH ARTYKUŁÓW ŻYWNOŚCIOWYCH NA 1 OSOBĘ W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH EMERYTÓW I RENCISTÓW W 2009 R.

MONTHLY AVERAGE CONSUMPTION^{a)} OF SELECTED FOODSTUFFS PER CAPITA IN RETIREES' AND PENSIONERS' HOUSEHOLDS IN 2009

Artykuły żywnościowe <i>Foodstuffs</i>	Jednostka miary <i>unit of measurement</i>	Gospodarstwa domowe <i>Households</i>			
		ogółem <i>total</i>	emerytów i rencistów razem <i>of retirees and pensioners in total</i>	emerytów <i>of retirees</i>	rencistów <i>of pensioners</i>
Pieczywo <i>Bread</i>	kg	4,85	5,59	5,52	5,87
Makaron <i>Noodles</i>	kg	0,36	0,45	0,46	0,44
Mąka <i>Flour</i>	kg	0,88	1,22	1,23	1,16
Kasze, ryż, płatki <i>Groats, rice, flakes</i>	kg	0,40	0,57	0,58	0,56
Mięso <i>Meat</i>	kg	5,55	6,83	6,95	6,37
w tym: <i>of which:</i>					
mięso surowe <i>fresh, chilled or frozen meat</i>	kg	3,05	3,75	3,83	3,46
w tym drób <i>of which poultry</i>	kg	1,49	1,93	1,94	1,90
przetwory mięsne i inne produkty zawierające mięso	kg	2,38	2,90	2,93	2,75
<i>processed meat and other meat preparations</i>					
w tym wędliny wysokogatunkowe i kielbasy trwałe ^{b)}	kg	0,66	0,77	0,81	0,63
<i>of which high quality cured meat products and sausages^{b)}</i>					
Ryby ^{c)} <i>Fish^{c)}</i>	kg	0,46	0,63	0,66	0,51
Mleko świeże <i>Fresh milk</i>	l	3,51	4,45	4,44	4,50
Sery <i>Cheese</i>	kg	0,92	1,06	1,09	0,94
Śmietana i śmietanka <i>Cream and skimmed cream</i>	l	0,40	0,54	0,55	0,51
Jaja <i>Eggs</i>	szt	13,00	16,54	16,76	15,70
Tłuszcze <i>Fats</i>	kg	1,37	1,81	1,81	1,77
tłuszcze zwierzęce <i>animal fats</i>	kg	0,44	0,64	0,66	0,57
w tym masło <i>of which butter</i>	kg	0,29	0,40	0,42	0,34
tłuszcze roślinne <i>vegetable fats</i>	kg	0,93	1,16	1,15	1,21
w tym margaryna i inne twarde tłuszcze roślinne.....	kg	0,46	0,55	0,54	0,61
<i>of which margarine and other solid vegetable fats</i>					
Owoce <i>Fruits</i>	kg	3,77	4,86	5,03	4,23
Warzywa <i>Vegetables</i>	kg	10,28	13,38	13,56	12,69
w tym ziemniaki <i>of which potatoes</i>	kg	5,07	6,64	6,67	6,54
Cukier <i>Sugar</i>	kg	1,38	1,85	1,86	1,79

a) Bez spożycia w placówkach gastronomicznych. b) Polędwica, szynka, baleron i kielbasy trwałe.

c) Bez wyrobów garmazeryjnych i panierowanych. a) *Not including consumption in restaurants or pubs.*

b) *Sirloin, ham, „baleron” (cervical pork, smoked and boiled) and dry smoked sausages. c) Excluding ready-to-serve foods and coated food products.*

**TABL. 58. DYNAMIKA PRZECIĘTNEGO MIESIĘCZNEGO SPOŻYCIA^{a)}
 NIEKTÓRYCH ARTYKUŁÓW ŻYWNOŚCIOWYCH NA 1 OSOBĘ W
 GOSPODARSTWACH DOMOWYCH EMERYTÓW I RENCISTÓW NA
 TLE OGÓŁU GOSPODARSTW DOMOWYCH W 2009 R. (2008 r. = 100)
 DYNAMICS OF MONTHLY AVERAGE CONSUMPTION OF SELECTED FOODSTUFFS PER
 CAPITA IN RETIREES' AND PENSIONERS' HOUSEHOLDS IN 2009 (2008 = 100) IN
 RELATION TO TOTAL HOUSEHOLDS' EXPENDITURE**

Artykuły żywnościowe <i>Foodstuffs</i>	Gospodarstwa domowe <i>Households</i>			
	ogółem <i>total</i>	emerytów i rencistów razem <i>of retirees and pensioners in total</i>	emerytów <i>of retirees</i>	rencistów <i>of pensioners</i>
Pieczywo <i>Bread</i>	95,8	95,9	95,8	96,4
Makaron <i>Noodles</i>	97,3	97,8	100,0	97,8
Mąka <i>Flour</i>	100,0	98,4	97,6	99,1
Kasze, ryż, płatki <i>Groats, rice, flakes</i>	97,6	95,0	95,1	100,0
Mięso <i>Meat</i>	99,1	100,1	100,7	97,5
w tym: <i>of which:</i>				
mięso surowe <i>fresh, chilled or frozen meat</i>	98,7	99,2	100,0	96,1
w tym drób <i>of which poultry</i>	100,7	101,0	101,0	101,6
przetwory mięsne i inne produkty zawierające mięso	99,6	101,8	101,7	99,6
<i>processed meat and other meat preparations</i>				
w tym wędliny wysokogatunkowe i kielbasy trwałe ^{b)}	103,1	105,5	105,2	106,8
<i>of which high quality cured meat products and sausages^{b)}</i>				
Ryby ^{c)} <i>Fishes^{c)}</i>	97,9	100,0	100,0	96,2
Mleko świeże <i>Fresh milk</i>	96,4	96,1	95,3	98,7
Sery <i>Cheese</i>	104,5	105,0	104,8	104,4
Śmietana i śmietanka <i>Cream and skimmed cream</i>	100,0	100,0	100,0	100,0
Jaja <i>Eggs</i>	99,6	100,2	101,5	95,1
Tłuszcze <i>Fats</i>	98,6	100,0	99,5	100,6
tłuszcze zwierzęce <i>animal fats</i>	97,8	101,6	101,5	101,8
w tym masło <i>of which butter</i>	100,0	102,6	102,4	106,3
tłuszcze roślinne <i>vegetable fats</i>	98,9	98,3	99,1	100,8
w tym margaryna i inne twarde tłuszcze roślinne	95,8	96,5	98,2	98,4
<i>of which margarine and other solid vegetable fats</i>				
Owoce <i>Fruits</i>	105,0	107,8	106,3	113,4
Warzywa <i>Vegetables</i>	97,8	97,6	97,3	98,1
w tym ziemniaki <i>of which potatoes</i>	96,2	95,7	95,6	95,9
Cukier <i>Sugar</i>	97,9	96,9	95,9	98,9

a) Bez spożycia w placówkach gastronomicznych. b) Polędwica, szynka, baleron i kielbasy trwałe.

c) Bez wyrobów garmazeryjnych i panierowanych. a) *Not including consumption in restaurants or pubs.*

b) *Sirloin, ham, „baleron” (cervical pork, smoked and boiled) and dry smoked sausages. c) Excluding ready-to-serve foods and coated food products.*

**TABL. 59. WYPOSAŻENIE GOSPODARSTW DOMOWYCH EMERYTÓW I RENCISTÓW
W NIEKTÓRE PRZEDMIOTY TRWAŁEGO UŻYTKOWANIA^{a)} W 2009 R.
EQUIPMENT WITH SELECTED DURABLE GOODS^{a)} IN RETIREES' AND PENSIONERS'
HOUSEHOLDS IN 2009^{a)}**

Przedmioty trwałego użytkowania <i>Durables</i>	Gospodarstwa domowe <i>Households</i>			
	ogółem <i>total</i>	emerytów i rencistów razem <i>of retirees and pensioners in total</i>	emerytów <i>of retirees</i>	rencistów <i>of pensioners</i>
	w % gospodarstw wyposażonych w dane dobro <i>in % of households equipped in particular durable</i>			
Odbiornik telewizyjny	98,5	98,9	99,0	98,8
<i>Television set</i>				
Urządzenie do odbioru TV satelitarnej lub kablowej	60,3	50,6	51,9	45,4
<i>Satellite television equipment</i>				
Zestaw kina domowego	16,2	5,4	5,5	4,9
<i>Home theater system</i>				
Zestaw do odbioru, rejestracji i odtwarzania dźwięku (wieża)	42,3	21,0	21,1	20,5
<i>Hi-fi stereo music system</i>				
Odtwarzacz MP3	29,4	7,9	7,5	9,5
<i>MP3 player</i>				
Odtwarzacz płyt kompaktowych CD	13,5	5,9	6,2	5,0
<i>CD player</i>				
Magnetowid, odtwarzacz	28,8	23,5	24,4	20,5
<i>Videorecorder, video player</i>				
Odtwarzacz DVD	51,7	30,1	30,6	28,3
<i>DVD recorder</i>				
Kamera wideo	9,4	3,2	3,5	2,2
<i>Video camera</i>				
Aparat fotograficzny cyfrowy	45,6	18,3	19,5	13,8
<i>Digital camera</i>				
Komputer osobisty	60,8	26,7	26,7	26,8
<i>Personal computer</i>				
z dostępem do Internetu	53,4	22,6	22,7	22,4
<i>with an access to the Internet</i>				
bez dostępu do Internetu	8,3	4,3	4,2	4,6
<i>without access to the Internet</i>				
Drukarka	40,1	15,0	15,4	13,6
<i>Printer</i>				
Telefon komórkowy	86,5	66,7	66,9	65,9
<i>Mobile phone</i>				
Pralka i wirówka elektryczna lub pralka automatyczna	97,9	97,3	97,5	96,5
<i>Washing machine and spin- dryer or automatic washing machine</i>				
pralka i wirówka elektryczna	17,9	23,7	22,6	27,7
<i>washing machine and spin-dryer</i>				
pralka automatyczna	89,0	82,4	83,4	78,7
<i>automatic washing machine</i>				
Odkurzacz elektryczny	95,4	94,6	95,2	92,4
<i>Vacuum cleaner</i>				
Chłodziarka lub zamrażarka	98,5	98,5	98,7	97,5
<i>Refrigerator or freezer</i>				
chłodziarka	97,9	97,9	98,2	97,0
<i>refrigerator</i>				
zamrażarka	34,8	30,8	31,2	28,9
<i>freezer</i>				
Kuchenka mikrofalowa	50,1	32,8	33,5	30,1
<i>Microwave oven</i>				
Robot kuchenny	61,3	49,3	50,9	43,6
<i>Food processor</i>				
Zmywarka do naczyń	12,3	5,3	5,9	3,2
<i>Dishwasher</i>				
Rower (bez dziecięcego)	63,9	50,1	50,6	48,4
<i>Bicycle (excluding children's)</i>				
Motocykl, skuter, motorower	6,2	2,8	2,8	2,8
<i>Motorcycle, scooter, motor bicycle</i>				
Samochód osobowy	57,4	33,0	35,6	23,2
<i>Passenger car</i>				

a) Opracowano na podstawie stanu w końcu poszczególnych kwartałów.

a) Compiled on the basis of data at the end of particular quarters.

**TABL.60. WYPOSAŻENIE GOSPODARSTW DOMOWYCH EMERYTÓW I RENCISTÓW
W NIEKTÓRE PRZEDMIOTY TRWAŁEGO UŻYTKOWANIA^{a)} W 2009 R. W
PORÓWNANIU DO 2008 R.**

*EQUIPMENT WITH SELECTED DURABLE GOODS^{a)} IN RETIREES' AND PENSIONERS'
HOUSEHOLDS IN 2009 COMPARED WITH 2008 (2008=100)*

Przedmioty trwałego użytkowania <i>Durables</i>	Gospodarstwa domowe <i>Households</i>			
	ogółem <i>total</i>	emerytów i rencistów razem <i>of retirees and pensioners in total</i>	emerytów <i>of retirees</i>	rencistów <i>of pensioners</i>
Odbiornik telewizyjny..... <i>Television set</i>	100,0	100,1	100,1	100,2
Urządzenie do odbioru TV satelitarnej lub kablowej..... <i>Satellite television equipment</i>	107,9	107,4	107,1	108,3
Zestaw kina domowego..... <i>Home theater system</i>	104,9	106,4	105,8	109,2
Zestaw do odbioru, rejestracji i odtwarzania dźwięku (wieża)..... <i>Hi-fi stereo music system</i>	97,7	99,6	100,8	95,7
Odtwarzacz MP3..... <i>MP3 player</i>	106,9	107,9	112,9	96,0
Odtwarzacz płyt kompaktowych..... <i>CD player</i>	93,0	89,8	91,6	82,3
Magnetowid, odtwarzacz..... <i>Videorecorder, video player</i>	83,7	87,3	86,5	90,4
Odtwarzacz DVD..... <i>DVD recorder</i>	108,4	116,5	117,6	112,0
Kamera wideo..... <i>Video camera</i>	105,5	99,1	101,2	87,4
Aparat fotograficzny cyfrowy..... <i>Digital camera</i>	119,9	131,4	134,6	116,6
Komputer osobisty..... <i>Personal computer</i>	107,7	112,8	113,8	109,1
z dostępem do Internetu..... <i>with an access to the Internet</i>	116,9	124,8	123,3	130,1
bez dostępu do Internetu..... <i>without an access to the Internet</i>	70,9	74,9	80,0	61,7
Drukarka..... <i>Printer</i>	108,0	109,6	111,0	103,3
Telefon komórkowy..... <i>Mobile phone</i>	103,6	111,2	111,9	108,8
Pralka i wirówka elektryczna lub pralka automatyczna..... <i>Washing machine and spin dryer or automatic washing machine</i>	100,6	100,8	100,8	100,8
pralka i wirówka elektryczna..... <i>washing machine and spin dryer</i>	91,3	92,0	91,7	93,3
pralka automatyczna..... <i>automatic washing machine</i>	102,7	103,3	102,8	105,3
Odkurzacz elektryczny..... <i>Vacuum cleaner</i>	100,3	100,6	100,7	100,4
Chłodziarka lub zamrażarka..... <i>Refrigerator or freezer</i>	99,7	99,7	99,9	99,1
Chłodziarka..... <i>refrigerator</i>	99,5	99,5	99,7	98,9
Zamrażarka..... <i>freezer</i>	98,4	98,9	99,9	95,2
Kuchenka mikrofalowa..... <i>Microwave oven</i>	108,5	111,4	111,4	111,3
Robot kuchenny..... <i>Food processor</i>	100,4	102,2	102,1	102,3
Zmywarka do naczyń..... <i>Dishwasher</i>	128,8	133,5	134,9	123,7
Rower (bez dziecięcego)..... <i>Bicycle (without children's)</i>	100,5	101,5	102,6	97,7
Motocykl, skuter, motorower..... <i>Motorcycle, scooter, motor bicycle</i>	118,0	115,4	118,5	106,8
Samochód osobowy <i>Passenger car</i>	105,0	107,2	107,8	94,3

a) Opracowano wg stanu w końcu poszczególnych kwartałów.

a) Compiled on the basis of data at the end of particular quarters.

TABL. 61. BRAKI W WYPOSAŻENIU GOSPODARSTW DOMOWYCH EMERYTÓW I RENCISTÓW W WYBRANE DOBRA TRWAŁEGO UŻYTKU W 2009 R. ZE WZGLĘDU NA WARUNKI FINANSOWE

SELECTED DURABLE GOODS^{o)} MISSING IN RETIREES' AND PENSIONERS' HOUSEHOLDS IN 2009 DUE TO FINANCIAL SITUATION

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Gospodarstwa domowe <i>Households</i>		
	ogółem <i>in total</i>	emerytów <i>of retirees</i>	rencistów <i>of pensioners</i>
	w in %		
Telefon stacjonarny <i>Fixed landline phone</i>	7,0	5,8	12,6
Telefon komórkowy <i>Mobile phone</i>	3,8	7,7	10,7
Telewizor kolorowy <i>Colour TV</i>	0,9	1,4	1,5
Zestaw kina domowego <i>Home theater system</i>	29,5	25,7	31,9
Odtwarzacz DVD <i>DVD recorder</i>	15,9	19,1	25,3
Urządzenie do odbioru TV <i>Satellite television equipment</i>	14,4	15,5	21,4
Komputer <i>Komputer</i>	12,1	14,0	19,3
Drukarka <i>Printer</i>	16,3	13,6	20,9
Podłączenie do Internetu <i>Access to the Internet</i> ...	14,5	13,4	18,8
Kuchenka mikrofalowa <i>Microwave oven</i>	16,3	16,8	23,9
Zmywarka do naczyń <i>Dishwasher</i>	29,0	22,6	28,6
Chłodziarka <i>Refrigerator</i>	0,8	0,8	1,8
Pralka automatyczna <i>Automatic washing machine</i>	6,4	9,2	13,8
Samochód osobowy <i>Passenger car</i>	15,3	15,0	23,4

TABL. 62. TRUDNOŚCI GOSPODARSTW DOMOWYCH EMERYTÓW I RENCISTÓW W ZASPOKAJANIU POTRZEB W 2009 R.

DIFFICULTIES IN SATISFYING RETIREES' AND PENSIONERS' NEEDS IN THEIR HOUSEHOLDS IN 2009

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Gospodarstwa domowe <i>Households</i>			
	ogółem <i>in total</i>	emerytów i rencistów razem <i>of retirees and pensioners in total</i>	emerytów <i>of retirees</i>	rencistów <i>of pensioners</i>
	% gospodarstw deklarujących brak możliwości realizacji danej potrzeby <i>% of households declaring no possibility to satisfy a certain need</i>			
Tygodniowy wypoczynek rodziny raz w roku <i>One week annual holiday</i>	60,4	72,9	69,5	85,1
Jedzenie mięsa lub ryb co drugi dzień <i>Meal with meat or fish every second day</i>	18,8	25,1	22,3	35,0
Ogrzewanie mieszkania odpowiednio do potrzeb <i>Keeping home adequately warm</i>	18,5	24,8	22,0	34,5
Wymiana zużytych mebli <i>Replacing worn out furniture</i>	69,2	83,2	81,2	90,3
Kupowanie lepszej jakości odzieży <i>Buying better quality clothes</i>	38,5	54,4	51,1	66,5

TABL. 63. MIESZKANIA UŻYTKOWANE PRZEZ GOSPODARSTWA DOMOWE EMERYTÓW I RENCISTÓW W 2009 R.

DWELLINGS OCCUPIED BY RETIREES' AND PENSIONERS' HOUSEHOLDS IN 2009

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Gospodarstwa domowe <i>Households</i>			
	ogółem <i>in total</i>	emerytów i rencistów razem <i>of retirees and pensioners in total</i>	emerytów <i>of retirees</i>	rencistów <i>of pensioners</i>
Przeciętna powierzchnia użytkowa zajmowana przez gospodarstwo domowe w m ² <i>Average usable floor space per household in m²</i>	70,71	63,60	64,13	61,63
Przeciętna liczba pokoi użytkowanych przez gospodarstwo domowe <i>Average number of rooms used by household</i>	2,74	2,51	2,54	2,37
Przeciętna powierzchnia użytkowa zajmowana przez gospodarstwo domowe na 1 osobę <i>Average usable floor space per capita in household</i>	24,99	33,74	33,82	33,45
Przeciętna liczba osób na 1 pokój <i>Average number of persons per room</i>	1,03	0,75	0,75	0,78

TABL. 64. WYPOSAŻENIE MIESZKAŃ EMERYTÓW I RENCISTÓW W URZĄDZENIA I INSTALACJE TECHNICZNO-SANITARNE W 2009 R.

EQUIPMENT OF DWELLINGS OF RETIREES' AND PENSIONERS' HOUSEHOLDS IN 2009

Wyposażenie mieszkań w: <i>Dwellings equipped with:</i>	Gospodarstwa domowe <i>Households</i>			
	ogółem <i>in total</i>	emerytów i rencistów razem <i>of retirees and pensioners in total</i>	emerytów <i>of retirees</i>	rencistów <i>of pensioners</i>
	w % in %			
Wodociąg <i>Water-line</i>	99,1	98,5	98,6	98,2
w tym z sieci <i>of which from the central system</i>	92,3	91,5	92,1	89,1
ustęp splukiwany <i>flushing toilet</i>	94,0	91,4	92,1	88,9
Łazienkę <i>Bathroom</i>	93,5	90,7	91,5	87,8
ciepłą wodę bieżącą <i>hot running water</i>	93,2	90,9	91,6	88,3
w tym z sieci <i>of which from the central system</i>	26,5	24,4	25,5	20,3
gaz <i>gas</i>	93,0	93,1	93,7	90,8
w tym z sieci <i>in which from the central system</i>	56,6	59,1	61,4	50,5
centralne ogrzewanie <i>central heating</i>	80,3	77,3	79,1	70,6
w tym z sieci <i>of which from the central system</i>	42,0	43,5	45,1	37,4
Piece <i>Heaters</i>	19,6	22,6	20,8	29,1

**TABL. 65. STAN MIESZKAŃ ZAJMOWANYCH PRZEZ GOSPODARSTWA
DOMOWE EMERYTÓW I RENCISTÓW W 2009 R.**
CONDITIONS OF DWELLINGS OF RETIREES' AND PENSIONERS' HOUSEHOLDS IN 2009

Użytkowane mieszkanie <i>Dwelling</i>	Gospodarstwa domowe <i>Households</i>			
	ogółem <i>in total</i>	emerytów i rencistów razem <i>of retirees and pensioners in total</i>	emerytów <i>of retirees</i>	rencistów <i>of pensioners</i>
ma przeciekający dach, zawilgocone ściany, podłogi, fundamenty, butwiejące okna i podłogi .. <i>it has a leaky roof, humid wells and floors, foundation, rotting windows and floors</i>	17,2	18,3	16,5	24,7
jest narażone na nadmierny hałas pochodzący od sąsiadów lub z zewnątrz	18,9	21,1	20,7	22,5
jest położone w szczególnie uciążliwym otoczeniu ze względu na zanieczyszczenie środowiska (np. pył, dym, nieprzyjemne zapachy, zanieczyszczona woda)	11,8	13,0	12,7	14,1
jest położone w rejonie zagrożonym przestępczością, przemocą, wandalizmem	7,4	6,9	6,6	7,9
jest położone w rejonie o złej infrastrukturze	8,8	9,0	8,7	10,2
posiada balkon (taras), ogródek	79,3	77,2	78,9	71,0
jest zbyt małe	21,1	10,2	9,5	12,6
jest zbyt duże	4,0	6,4	5,8	8,3
jest wystarczająco ciepłe w zimie	81,3	78,8	80,4	72,9
jest wystarczająco chłodne w lecie	71,2	71,5	72,7	67,3

TABL. 66. WYWIĄZYWANIE SIĘ GOSPODARSTW DOMOWYCH EMERYTÓW I RENCISTÓW ZE ZOBOWIĄZAŃ FINANSOWYCH W 2009 R.

MEETING FINANCIAL OBLIGATIONS BY RETIREES' AND PENSIONERS' HOUSEHOLDS IN 2009

W ostatnim roku ze względu na problemy finansowe przynajmniej raz nie udało się uiścić w terminie <i>Last year, due to financial issue, at least once they could not pay on the fixed day</i>	Gospodarstwa domowe <i>Households</i>			
	ogółem <i>in total</i>	emerytów i rencistów razem <i>of retirees and pensioners in total</i>	emerytów <i>of retirees</i>	rencistów <i>of pensioners</i>
	w %			
odstępnego za użytkowanie mieszkania. <i>a compensation for dwelling usage</i>	13,6	12,6	7,3	23,9
stałych opłat związanych z użytkowaniem mieszkania (gaz, woda, elektryczność)..... <i>fixed charges which are related to dwelling usage (gas, water, electricity)</i>	11,4	8,5	7,1	13,5
opłat niezwiązanych z mieszkaniem (np. zdrowie, edukacja) <i>charges, which are not related to dwelling (health, education)</i>	9,2	9,8	8,9	13,3
spłat rat kredytu hipotecznego na użytkowane mieszkanie..... <i>paying off a mortgage loan by instalments of dwelling which has been used</i>	5,0	0	0	0
spłat rat kredytów, pożyczek innych niż kredyt hipoteczny na użytkowane mieszkanie <i>paying off by instalments of loans, credits different from mortgage loan, regarding dwelling which has been used</i>	10,3	9,1	8,0	12,7

TABL. 67. SUBIEKTYWNA OCENA SYTUACJI MATERIALNEJ GOSPODARSTW DOMOWYCH EMERYTÓW I RENCISTÓW W 2009 R.

SUBJECTIVE OPINION ABOUT FINANCIAL SITUATION OF RETIREES' AND PENSIONERS' HOUSEHOLDS IN 2009

Sytuacja materialna jest <i>Financial situation is</i>	Gospodarstwa domowe <i>Households</i>			
	ogółem <i>in total</i>	emerytów i rencistów razem <i>of retirees and pensioners in total</i>	emerytów <i>of retirees</i>	rencistów <i>of pensioners</i>
	% gospodarstw domowych oceniających swoją sytuację			
bardzo dobra <i>very good</i>	2,3	0,9	1,0	0,6
raczej dobra <i>quite good</i>	21,4	14,9	16,9	7,4
przeciętna <i>average</i>	56,2	57,3	59,5	49,2
raczej zła <i>quite bad</i>	13,6	18,5	16,4	26,4
zła <i>bad</i>	6,5	8,4	6,2	16,3

**TABL. 68. LICZBA EMERYTÓW Z ZAKŁADU UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH^{a)}
WEDŁUG WYSOKOŚCI ŚWIADCZEŃ W LATACH 2000-2009^{b)}**

*NUMBER OF RETIREES FROM THE SOCIAL INSURANCE INSTITUTION^{a)} BY BENEFIT AMOUNT
IN 2000-2009^{b)}*

Wysokość świadczeń brutto w zł <i>Gross benefit amount in zł</i>	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
	w tys. osób <i>in thous. persons</i>									
OGÓŁEM TOTAL	3365,7	3393,1	3473,1	3552,4	3735,8	3913,1	4344,2	4509,5	4670,8	4952,5
do 500 ,00	202,0	6,8	9,4	10,7	11,2	11,7	13,0	13,8	8,2	4,9
500,01 - 600,00	263,4	250,1	239,9	206,1	184,1	179,0	208,3	198,4	10,8	24,8
600,01 - 700,00	396,3	273,2	263,4	220,2	150,1	144,8	143,4	130,8	228,9	170,9
700,01 - 800,00	471,8	361,8	352,7	309,0	332,5	319,5	330,2	316,8	219,5	104,0
800,01 - 1000,00	823,9	814,3	819,1	788,6	786,4	797,5	748,0	741,6	575,1	524,9
1000,01 - 1200,00	515,0	638,4	661,9	699,8	747,7	785,2	816,7	849,9	808,0	728,0
1200,01 - 1400,00	270,1	396,8	419,4	476,0	530,5	567,8	658,6	699,7	774,3	798,3
1400,01 - 1600,00	140,5	222,7	239,9	280,7	332,5	363,9	452,5	489,5	599,6	678,6
1600,01 - 1800,00	94,2	127,2	136,9	163,4	198,0	219,3	291,6	322,2	420,4	520,0
1800,01 - 2000,00	84,1	88,8	94,4	106,6	123,7	140,9	186,4	202,9	281,6	376,4
2000,01 - 2200,00	59,6	74,8	77,2	81,7	89,5	101,8	123,8	135,3	186,9	260,3
2200,01 - 2400,00	31,3	62,1	66,6	74,6	78,5	86,0	93,9	103,7	124,4	173,7
2400,01 - 2600,00	10,2	39,6	45,0	56,8	63,5	74,3	82,5	88,2	97,7	127,1
2600,01 i więcej	3,3	36,5	47,3	78,2	107,6	121,4	195,3	216,7	335,4	460,6

a) Bez byłych żołnierzy zawodowych oraz funkcjonariuszy: Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Agencji Wywiadu (do 28 VI 2002 – Urzędu Ochrony Państwa), Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej.

a) Excluding former professional soldiers as well as functionaries of the Police, Internal Security Agency and Foreign Intelligence Agency (till 28 VI 2002 – Office of State Protection), Border Guard, State Fire Department and Penitentiary Staff.

b) W latach 2000-2002 stan z czerwca, w roku 2005 stan z kwietnia, w pozostałych latach stan z marca.

b) In years 2000-2002 as of June, in year 2005 as of April, besides – as of March.

**TABL. 69. LICZBA EMERYTÓW I RENCISTÓW Z ZAKŁADU UBEZPIECZEŃ
SPOŁECZNYCH WG WYSOKOŚCI ŚWIADCZEŃ W MARCU 2009 R.**
NUMBER OF RETIREES AND PENSIONERS FROM THE SOCIAL INSURANCE INSTITUTION
BY BENEFIT AMOUNT IN MARCH OF 2009

Wysokość świadczeń brutto w zł <i>Gross benefit amount in zł</i>	Emeryci <i>Retirees</i>		Renciści z tytułu niezdolności do pracy <i>Pensioners resulting from inability to work</i>		Otrzymujący renty rodzinne <i>Receiving family pensions</i>	
	w tys. osób <i>in thous. persons</i>	w in %	w tys. osób <i>in thous. persons</i>	w in %	w tys. osób <i>in thous. persons</i>	w in %
OGÓŁEM TOTAL	4952,5	100,0	1310,3	100,0	1267,4	100,0
do 500 ,00	4,9	0,1	-	-	-	-
500,01 - 600,00	24,8	0,5	207,7	15,9	-	-
600,01 - 700,00	170,9	3,4	214,1	16,3	106,5	8,4
700,01 - 800,00	104,0	2,1	140,3	10,7	52,5	4,1
800,01 - 1000,00	524,9	10,6	258,3	19,7	184,4	14,6
1000,01 - 1200,00	728,0	14,7	128,2	9,8	205,3	16,2
1200,01 - 1400,00	798,3	16,1	73,2	5,6	196,9	15,6
1400,01 - 1600,00	678,6	13,7	49,4	3,8	182,2	14,4
1600,01 - 1800,00	520,0	10,5	35,8	2,7	105,2	8,3
1800,01 - 2000,00	376,4	7,6	27,1	2,1	68,4	5,4
2000,01 - 2200,00	260,3	5,3	29,4	2,3	46,0	3,6
2200,01 - 2400,00	173,7	3,5	26,7	2,0	34,3	2,7
2400,01 - 2600,00	127,1	2,6	23,2	1,8	28,1	2,2
2600,01 - 2800,00	97,7	1,9	19,3	1,5	22,3	1,7
2800,01 - 3000,00	87,6	1,8	17,0	1,2	17,4	1,4
3000,01 - 3200,00	79,3	1,7	12,2	0,9	9,7	0,8
3200,01 - 3400,00	63,3	1,3	7,8	0,6	4,5	0,3
3400,01 i więcej	132,7	2,6	40,6	3,1	3,7	0,3

OBJAŚNIENIA ZNAKÓW UMOWNYCH SYMBOLS

- Kreska (-) - zjawisko nie wystąpiło
magnitude zero
- Zero (0) - zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5
magnitude not zero, but less than 0,5 of a unit
- Kropka (.) - zupełny brak informacji albo brak informacji wiarygodnych
data not available or not reliable
- Znak (x) - wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe
not applicable
- „W tym” - oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy
„Of which” *indicates that not all elements of the sum are given*

WYKAZ SKRÓTÓW ABBREVIATIONS

ZUS – Zakład Ubezpieczeń Społecznych
SII – Social Insurance Institution

KRUS – Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego
ASIF – Agricultural Social Insurance Fund

MON – Ministerstwo Obrony Narodowej
MND – Ministry of National Defence

MS – Ministerstwo Sprawiedliwości
MJ – Ministry of Justice

MSWiA – Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji
MIA – Ministry of Interior and Administration

FUS – Fundusz Ubezpieczeń Społecznych
SIF – Social Insurance Fund

FER – Fundusz Emerytalno-Rentowy
PF – Pension Fund

GBRZ – wypłacane przez Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego świadczenie rolne w wysokości 50% ze względu na uprawnienia do świadczeń pracowniczych zbiegających się ze świadczeniami zagranicznymi

GBRZ benefit – agricultural benefit paid by the Agricultural Social Insurance Fund in an amount of 50% of that benefit due to right to employee benefits simultaneous to foreign benefits